

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Tertio die Lunæ Quadragesimæ: Homilia Vigesimaprima. De Prophetis in patria. Vtique dicetis mihi hanc similitudinem; medice cura teipsum. Luc.
4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

27. Sum fortium diligentia, prude-
 28. tiusque circum-
 29. clusus. O viros fortissimos, invictos milites, ze-
 30. losos Moyes! o fabros potentissimos hostium
 31. fidei terculamenta. Liceat mihi vobis hoc præ-
 32. ludere, quod olim prudentissimâ Abigail Davidi
 1. Reg. 25-29. 33. Duci fortissimo: *Faciens faciet tibi Dominus Do-*
 34. *mino meo domum fidem: quia praelia Domini, Do-*
 35. *mine mi, tu praeliaris.* Conatibus vestris adspiret
 36. Deus, regimen det perpetuum, potestatis, au-
 37. thoritatisque largiatur incrementum, augeat
 38. maiestatem & pro zeli qualitate locum tribuat
 39. honorabilem: Dei namque causam agitis: *Præ-*
 40. *lia Domini: eiu: honoris, fidei, veritatis. Sacra-*
 41. *mentorum, Divinitatis. SS. Trinitatis, unitatis,*

gloriæ cœlique defensionis. Hæc vestra sunt præ-
 lia hæc certamina, Dei honorem illæsum con-
 servare ne Deus introeat alienus, aduigilare, ne
 eius depraveatur veritas, maiestas minuat, &
 des: aspietur scientia, perdat, Ecclesia spolia
 charissima violetur. Vos Deus conservet, ut cœle-
 stis in mille militia, & Duces extollet fortissi-
 mos: Vestra quoque sollicitudine vos Deus pro-
 tegat in olumes, in fide integra, cognitione se-
 cura, cetera veritate, non dissolutis vivate, pa-
 ce p̄cipit, quatenus, dum illic fide viva, diti-
 na adspicit, gratia firmatus alacres, illo gau-
 dentes in gloria possumus, Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ VIGESIMÆ PRIMÆ SĒQVENTIS.

M O N I T V M in Deum malitiam hodiernum prodit Evangelium, quia
 qui grati esse debuerunt, querimoniis omnia complent. *a.* Sex di-
 stinguuntur articulis. Primus: querelas exponit Nazarenorum Salva-
 tori propositas, quod patrios similibus donis, quibus alienigenas, non
 cumularet. *b.* Secundò: declaratur, potiori iure Christum de suis po-
 tuisse civibus conqueri, cum enim illos maioribus auxisset officiis, quam alias ci-
 vibus lacessunt iniuriis. *c.* In tertio probatur, quod licet Rodemptor noster res-
 pondere potuisset, stultas eorum & sine fundamentis probans esse rationes. *d.* In
 illorum peccatis adscribendum, quod illis miracula nulla percussit, aliis verò patra-
 ret plura liberalis. *e.* Continet quartus probationem, quod illi nativæ statuta trans-
 grediantur, nam qui præ cæteris civitatibus eius debuissent existimationi consule-
 re, eandem ipsi præstringerent detractores, quo fluentia misericordiæ eius con-
 stringebant. *f.* Commune peccatum patriæ Prophetarum, invida superbia proge-
 nitum. *g.* Quinto: confirmat hoc Christus duorum exemplo prophetarum Eliæ
 & Elisei, quos municipes inhonorarunt, sed receperunt, colueruntque Gentiles.
h. Sextus eorum fugillat peruersitatem qui Christi responso graviter irritati, præci-
 pitio eum collidere tentarunt, quo se in illum ostendunt ipsis crucifixoribus esse
 multo nequiores. *i.*

§. 1. Sequuntur sæpe homines hoc dictum (La-
 dron i; vox maior:) Latro & tu prior:
 cum enim posset Deus conqueri, ipsi Deo con-
 queruntur.

§. 2. Utique dicetis mihi. Strillior incum-

bi obligatio continentis beneficiendi, quam
 peregrinis, & patriæ, quam exteris regio-
 nibus

§. 3. Quanta audivimus. In patriæ sua
 beneficium, non in ea Christus cepit pa-

- træ miracula.
- §. 4. Fama miraculorum apud alienigenas patratorem suam voluit Christus preparare civitatem, sicut cum populo suo fecerat, cum Asia & Bithynia.
- §. 5. Miris vitatur Christus ceremoniis quoad librum S. Scripturae.
- §. 6. Veniebat Christus in piscella scirpea, & patria sua se manifestat maiori beneficio quam ceteris omnibus.
- §. 7. Sui Christum offenderunt patriota, eius familiam, ut pauperem despicientes: quod in mundo est frequentissimum.
- §. 8. Iniuriis Christum lacerant: quia quod illius pauperem notarunt, nihil de illo magni crediderunt, contra statuta medijs facti.
- §. 9. Amen dico vobis. Evidenter probat Christus, quod ipse sit, qui merito de suis possit civibus, non illi de ipso conquiri.
- §. 10. Nullam ad Christi miracula habebat Nazareth actionem, quorum acceperat à patre potestatem.
- §. 11. Fac & hic. Iustorum iudicium aequale est, ex operibus iustitia trahendo exemplar.
- §. 12. Fac & hic. Iudicium peccatorum stultum est, iustitiam praevidendo in eo, quod mera sit gratia.
- §. 13. Ex divina dispositione, nulla in mari vestigia reliquerunt Israelita, Pharaon tamen eiusque exercitus quam plurima.
- §. 14. Deus ut iustus vult inire rationem, sicut cum Cain, & de facto illam inuit: cum ait: Quanta audivimus &c.
- §. 15. Si velis id tecum agat Deus, quod cum alicui, idem tu quod alicui cum Deo adimple.
- §. 16. Non est propheta sine honore. Honorem Christus praevidet, non tam sibi, quam in ipsorum hominum beneficium.
- §. 17. Ut Dei ministri opera faciant, debent in honore haberi, ea de causa illis dat faciendis miracula perstatem.
- §. 18. In patria sua. Quia à suis contribulibus homines despiciuntur, vult Deus, ut sui sint ministri, velut extranei.
- §. 19. In patria tua. Quod quisquam à suis non magis fiat contribulibus, oritur cum ex superbia, tum ex invidia: unde Christus illis imputat culpam.
- §. 20. Multi prophetae. Elias tantum à suis fuit despectus contribulibus, quantum ab extraneis, & vidua, habitus in honore.
- §. 21. Multi leprosi. Eliseus, quantum à sibi cognatis fuit despectus, tantum fuit ab alienigenis, nominatim autem à Naaman amplificatus.
- §. 22. Repleti sunt ira. Pupigit illos, gentilius, quos execrabantur exemplum, & illos Dominus deseruit: quod supremum omnium est supplicium.
- §. 23. Ipsi Nazarenis spectantibus se de illorum Christus eripit manibus, dum eum deorsum cogitant precipitare: cum hoc Deus sit proprium, praclariora sua opera facere in oculis inimicorum, qui nec illa possint impedire.

HOMILIA XXI.

DE PROPHEtis IN PATRIA.

Tertio die Lunæ Quadragesimæ.

Vtique dicetis mihi hanc similitudinem: medice cura te ipsum. Luc. 42

55

Commentator vite Christi D. Luc. nobis hodie enarrat exonerationem ac plenariam satisfactionem, quæ Christus querelis satisfecit sibi à compatriotis ac conciuibus obiectis scilicet Nazarenis, ex eorum opinione optimè fundatis, nimirum, eum esset Nazareth eius patriæ solū, vbi conceptus, vbi fuerat enutritus, illam tamen desereret aliò migraret, impertiret beneficia peregrinis, miracula patrarat alicuius in regionibus oblitenda, nominatim Capharnaïni fallor hoc illi obiciunt, quod credimus alicui Xaloni stultio exprobrare? (a) O Xalon ingratus flumi, scaturis in Castilia, & rigas Aragoniã. Vt autè illis plenariè Christus satisfecit, citat illos in iudicium & verissimã nec non clarissimã ciuibus suis proponit rationem: ex parte sua nihil subesse cur ipse ex se patriæ ciuibus que suis parcus deesset. Sed quod ipsi in illum peccarent, qui cum primò honore, illum deberent excipere, illi e contra essent, qui nedum propriū eiuem non honorarent sed insuper & expansis velis inhonorarent, iamque apud eos mos increbuit, honori derogare, & vilipendere prophetas sibi connaturales quos alienigenæ verebantur standisque profecuebatur qua de causa propheta pluribus colebant beneficiis peregrinos, quàm municipes. Ducorū probat exemplo Prophetarum quos fama sanctitatis reddiderat notissimos, Elias, ac Elisei, qui ambo à propriis reiecti conciuibus, ab alienigenis fuerunt mirum in modū decerati, quapropter illis beneficia conferbantur quæ ciuibus subtrahebant. Cum enim multæ essent viduæ in regione patriæque Elias, ad nullam eorum missus est Elias beneficia largiturus, nisi ad procul distitam in Sarepta Sido-

niorum. Pariter, cum in Israel prope innumeri lepra macularentur vbi morabatur Eliseus, eorū mundabit neminem sed non nisi vnum aliquem qui de Syria terra longinqua festinus accurrebat. His Nazarenis conuincuntur, at non cōuertuntur, non corriguntur, non resipiscunt, quinimo diabolico spiritu commoti, ac Erinide infernali furibundi, in Christum vnanimis insurgunt, & populari seditione comprehensum, ad montis ducunt supercilium, super quem ciuitas eorum erat edificata in imã preciprandum. At non illis permittit Christus, suum implerent plusquam diabolicum facinus: vt enim ad locū venit præcipitiū, tumultuantium vires euerit, vt illum nec precipitare deorsum, nec detinere poterint retineri reculantem, quinimo transiens per medium illorum, discedebat, illos illi relinquens, eiuus erat. Diuina placeat bonitati ne nobis nos relinquat at sua nos diuina foueat gratia, illam igitur exolorum Principis intercessionem postulemus, eandem saluantes. *Anc. Maria.*

S. I. *Sequantur saepe numero homines hoc dictum. (a) latro & tu peior: cum enim possit Deus conqueri, ipsi de Deo conqueruntur.*

EXpendit D. Hier. rara quædam Domini verba apud Isaiã, quibus eleganter & neruose declarat ingrati tudinem, & extremam impudentiam, quæ Deum populus irritabat. Primum amplissimum enumerat beneficiorum catalogū, quibus fuerat illum complexus, de seruitute liberans Ægyptiacæ, terræ promissionis summas possessorem, terræ inquam fertilis adeo, vt de ea diceatur, quod lacte & melle manet, in ea plantans, vt vineam sibi charissimam, quidquid necessarium,

(a) Xalon
Xalon Rio
traydor
que nacet
in Casti-
lia, y rie-
gas a A-
ragon.

I. cessarium erat abundè subministrans, dans legè, templum, sacerdotes, sacrificia, prophetas, opes, dignitates, delicias, quicquid denique possit à manu desiderare. Confestim autem ostendit & eorum adfert ingratitudinem, quæ Dei erga se non imitabantur officia, & ad finem illam mysteriosis ac grauissimis indicat sententijs. Quas D. Hier. interpretatur. *Exspectauit ut faceret iustitiam, & ecce iniquitas; iudicium & ecce clamor.* Quando paria meritis sperabam officia: referunt, meisque obijciunt oculis. Ecce, calumnias, & non tolerandas iniurias: pro eo ut mihi famularer, grauius offendunt, quando præstolabar, ut factem criminum suorum consilij quibus bonitatem meam acius pronocarent, iudicij seruarent equitatem, veniam supplices rogarent, profluent querulosi, beneficij obrectat. *Ecce clamor.* Clamor querimoniam indi. at bene fundatam contra aliquem, qui te iniuria lacessit, clamor hic ex graui nascitur dolore, cordisque perturbatione, proinde uocibus exprimitur elatioribus, de quo loquitur Apostolus (inquit D. Hier.) ira, uerbisque connectens illum incompotitus: *Omnia amaritudo, ira & indignatio, & clamor & blasphemia.* Unde principium intemum illud quod vulgari nostro circumferuntur idiomate. (a) Es plio: Mecum egerunt eo modo, quo dicitur: *lairo, & tu nequit.* (b) similiter & illi conformiter quod dicit: *te) vltura verbera, potatendum.*

Quosdam inuenies adeo detestandos, quibus cum tuam voluntatem ac beneuolentiam, quando documque res tulit, ostenderis, quando maximam ab illis gratiam expectas, ad sunt tibi grauissimi calumniatores, & dum nihil aliud cogitas quam eorum humilem pro commissis sceleribus ueniam deprecationem, ecce contra te querunt, grauius expostulant, quasi à te ipsi tulissent iniuriam. Hanc cape similitudinem per plateas iustoso tempore progredieris, & ecce occurrit tibi quispiam tanto furore, qui tam potenti te feriat impetu, ut medius in lutum decidas. Si ille te cecidens cadentem, acriter stomacharetur, vociferaretur, lamentaretur (d) ad pol, eum me ferrox impulisti luto que demersisti, quid diceret? Numquid tu mihi iniuriam intulisti? mihi iusta sunt de te querela: & tu me reus accusas? Gerit alter gladium ora ferrea vagina nudum, acumine extirpendente, tu illi approximans in ferrum incurris, quo crus tibi vulneratur. Si ille cõtra te expostularet, ac vociferaretur. *Hominum stupidissime, qui nefcis quo pergas, eulem meum offendisti, quid dixeris? Nonne tu*

ille insulsi, quem insulsi accusem, qui gladium præter morem geris, ac in mei detrimentum, & contra me tu lamentaris: (a) hoc est lairo, tu quoque nequior.

An dari nequicia possit inhumanior, quarit Dominus, quàm ea, quàm me populus exacerbabat? Cum ego mille motus rationibus de illo possem iuste lamentari, cum ipse paria meritis non retulerit, nihilominus ipse de me prior querelas deponit, arguens, quod ipsi prior defuerim? Nequior non videtur esse posse malitia: de hac quoque hodie notantur municipes Christi Nazareni. Bene mentus erat de illis Christus, donis auxerat, studijs & beneficijs cumulatilimè præuenerat, at Gehis ingratiiores quorum officium erat Domino seruire, eum colere, absit ut hæc fecerint, econtra notissimis eum exceperunt iniurijs & calumnijs: detraxerunt; denique super hæc omnia qui delicti rogare debuerant ab offenso remissionem, cordibus tumultuosi profluent; grauissimas illi ingratiudinis causas obijcentes, quod saltem legem naturæ patriæ debuit non obferret, quod natali solo crudelis illi talia negaret obsequia qualia ciuitatibus alijs, terrisq; peregrinis præstabat quàm plurima & potentia suæ miracula ac misericordiæ beneficia exteris conferret etiã nõ regatur, quæ negaret indigenis sæpe postulatus. Hanc dilhere uult Christus obijctione, demonstrans ipsos esse, qui primi delinquant, & legis ira uolent in illum inhumani, non ipse illis deesse ingratus & hoc tam euidenter, ut ipsos iudices in propria causa statuatur, ipsi sententiam ferant, & testes sint ueritatis: *Vsq; dicitis mihi hanc similitudinem. Medice, cura te ipsum; Quam a iudicium saltu in Capharnaï, fac & hic patria.* Amodo uestras intellexi de me querelas, quas creditis mihi posse retroquere, uelut medico expertissimo, qui neglectis propriæ domus languentibus totus est in curandis infirmis adueniarum. Quia Capharnaï mulos curauit à languoribus, mirabilia sum operatus, immemor uero Nazareth, patriam meam & quasi domum meam nullo parato miraculo præterit. Quantum conicio hoc mihi proverbium obijcietis (a) in dono se parij, minus aptum instrumentum. Atramen in ueritate dico uobis, si uis mihi longè de uobis est querela quæ nec in minimo h' nori meo de raxerunt aduenit, uobis similes iniurijs rotocurrunt, quæ cum mei sitis concines, officij ueltri fuerat, condignam acceptis beneficijs reddere gratiam, & uos præstare beneuolos.

(a) *Esso sobres palos paenitentia.*
 III. Ingratitudo Nazarenorum.
 (a) *En la casa del herero el peor apere.*
 §. 2. Se-

§. 2. Vtique dicetis mihi. *Strictior incumbit obligatio conterminis benefaciendi, quam peregrinis, & patrie, quam exteris regionibus.*

VT huius historiz spiritum noueritis, expentiamus querelam, qua Christum indignum ac conciuem aggrediuntur: videtur enim solida nixa ratione. Non est quod dubites: ex lege naturae tenetur quis potius suis quam exteris benefacere, & tanto magis eorum cuique quanto illi est sanguine propinquior. In tota natura omne agens, primo, ac principaliter suam participat virtutem, & operatur in magis vicinum efficacius. Ignis tanto fortius, & primo suum communicat calorem passo quanto illi est propinquus. Aromata primo & copiosius in vicinum aerem exspirant suauissimum odorem. Fons ille, quem diuino Deus consilio creauerat in paradiso, primo circumiacentem irrigabat regionem, ex qua scaturiebat, deinde profuebat in quatuor diuisis capita, ceteras ac remotiores terras irrigaturus. Hinc Theologi cum D. Thoma praedictore cōcludunt, quod in equali causa, strictiori vinculo quis tenetur saluare, bonaque sua distribuere proprijs quam extraneis, & illis quidem tanto magis, quanto fuerint coniunctiores. Hoc D. Paulus illo loquendi modo definit: *Quid enim mihi de ijs, qui foris sunt? Operemur bonum ad omnes, maximo autem ad domesticos fidei. Qui suorum maxime domesticorum, curam non habet suam negauit, & est infideli deterior.* Quisque suis, & inter illos, propinquioribus strictius obligatur, quos D. Paulus domesticos dicit. *Maxime domesticorum: qui vero his defuerit, in fide deficit Christiana, naturaque paganorum, fidem negauit, & est infideli deterior.* His congruam ex D. Chrylostomo proferamus interpretationem: *Cura nomine, prouidentiam animae corporisque significat: haec enim cura est. Qui vero suorum, & maxime domesticorum, hoc est genere ad se pertinentium, curam non habet, infideli, inquit, deterior est. Nam si quis propinquos genere, atque affinitate coniunctos aspernatur, quo pacto erit in alienos clemens? Nonne veritatis iudicio omnium erit obnoxius si alienos beneficijs fouens, propinquos summa immanitate despicias? Est, inquit, infideli deterior: quia ille, & si alienos despicias, propinquos tamen nequaquam aspernatur.*

Gen. 2.
-10.
2. 2. 9. 16.
nr. 8.
1. Cor. 5.
12.
Ad Gal. 6.
10.
1. Tim. 5. 8
D. CHR.
Ho. 14. in
1. ad Tim.
Tom. 4.

Ad rem nostram mandatum expendit diu-

num, illa praescriptum: *Carnem tuam ne despexeris: quod similiter expendunt D. Cyprianus, a. 1. de D. Augullin. b. legit D. Chrylostom. Domesticos seminis tui ne despexeris. Hoc (inquit D. Chrylostom.) praecipuum est dominicum, unde huius b. l. i. x. transgressor, aliquo modo dici potest, in fide defuisse, & sicut de tali sentit Apostolus, *Et Chrylostom. abnegauit. Quomodo? quia Deum se verbi u. seire confitetur, factis autem negat. Quid enim praecipit u. cui credimus Deum? Domesticos seminis tui ne despexeris. Inde transgreditur D. Chrylostom. & potentes diuitesque monet, sciant se propinquos, & affinitibus, quam alienigenis strictius obligari, proinde prius illorum, quam extraneorum libentiam indigentur: *Cogitemus ista qui pecunias parcimus, propinquosque despiciamus, Deus nempe idcirco vincula propinquitatis instituit, ut multiplex subesset occasio nos minus diligendi, beneficijsque conseruandi. Num tibi sunt diuitiae? num fulges auctoritate? Illam communica sed iuste, primo propinquis, & patrie: hoc enim intumuit psalter regius, cum esse affectens beatum, qui bona sua cum iudicio distribuit indigentibus: *Tuendus homo, qui miseretur & commodat, disponit sermones suos in iudicio. Graece verbum *Disponit*, significat, vt economus disponere, qui vt fidelis sit, bonis disponere debet in iudicio, pondere, & ratione, perpendens se quibusdam magis, quam alijs esse obligatum, domus familiaribus magis quam extraneis. Hinc (notante Lyrano) principium sumpsit illa Tobiae senioris aduertentia: cum enim die solempni magnificum domi celebraret conuiuium inuatum misit non peregrinos sed contribules suos. *Vide & adduc aliquos de tribu nostratimentales Deum, vt epulentur nobiscum.*****

Ex hoc cernimus, viros meritis insignes suorum curam suorum studuisse saluti, & se totos eorum impendisse beneficijs, magis multo quam exterorum. Ita considerat D. Chrylostom. quantum magnus ille fidei patriarcha Abraham pro Lot nepote suo laborarit, qui Sodomis morabatur. Vistat Deus Abraham sub trium Angelo-Exemplum habitum, praemonet, se Sodomam ea tentare cogitatione, vt vlticibus tradat Sannus Sanctorum habitum. Vt igitur cum vidit Abraham Sodomam versus festinantem, detinet, alloquitur, deprecatur. O Domine histe parumper gradum, edurum nimis ac feuerum ceuseo, te totam hanc perdere ciuitatem: cum & aliqui ibidem iusti commorentur, quos aequum est terribili excludi supplicio: *Abstine hoc a te, vt rem h. n. fa. Gen. 18. & occidat iustum cum impio. Patriarcha 18. paup.*

pauperam. Quid opus habet tua exhortatione Domini? Ne mireris, respondet D. Chryso- stom: erat illi Sodomus nepos. filius fratris sui: ut autem auditus à Deo Sodon am evertentiam, ilico saluus nepotis sui studiosus intercessit, Propter fratris filium. Moyses in montis licet carumque constituit, supplex nihilominus pro populo Deum deprecatur, attamen peculiariter pro fratre suo Aaron, pro cuius salute tam fer- ventibus precibus fudit preces quibus ab eo & sup- plicium & mortem auerteret, cum ipse peccato populi plus ceteris esset immodatus, ut ipse morti proximus appetitus declaravit.

De eodem laudat D. Aug. Apostolum ipsa e- ius verba considerans: Tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordis meo: Optabam enim ego ipse Anathema esse pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt Israelitæ. Nec hoc vobis magnum esse videatur (inquit D. Chryso- stom.) quod Apostolus ita doluerit I- sraelitarum interitus, cum & ipse Christus ex eorum damnatione tam animæ molestiam con- traxerit quam qui vel maximam. Vide passivis hora nunc imminente protestatur: Tristis est anima mea, usque ad mortem. Videbat enim quoddam sua passione condemnandos. Sic- ut autem ex lege naturali, & naturæ ordine quis tenetur propinquis potius quam extraneis auxi- liari, sic & patriæ suæ magis quam exteris ci- vitatibus ac regionibus. Abrahā licet Dei præ- cepto obediens patriā discesserit, in qua multæ illi corporis & animæ parabantur insidiæ, ab e- ius tamen amore non deservit: insuper hoc voluit, ut Isaac filius nullam sibi matrimonio cepularet, nisi ex patre solo progenitam, pro- inde eā mente misit Eliezer domus suæ precu- ratorem tali mandato aditatum quale nobis Spiritus S. specificè describit Jacob Patriam suā, licet Ægypto moriens hanc tamen erga pa- triam testatus est dilectionem, Ioseph filio suo sub iuramento præcipiens, ut corpus suum e- mortuum colleret: atque in patriam deferret sepeliendum. Hoc idem ipse Ioseph fecit, man- datoque fratribus, ne corpus suum finirent in Ægypto requiescere, sed inde demigrantes illud secum sportarent, ad proprium in patriā mau- solanum. Quo igitur mell. Auit vna regio quam altera est profors: eam maior difficultas in die iudicij venientis ad vallem Iosaphat ex vna re- gione. quā ex altera? suum testari voluit amo- rem quo patriæ afficiebatur; naturalem, quam seniper in corde gerebat vivens, ut moriens eam corpori lociare desideraret. Nec hunc tan-

tum erga patriæ solum amorem testantur San- cti viventes, sed etiam iam mortui. Sic no- bis enarrat Spiritus Sanct. visionem Iudæ Machabæi, dum enim populus ad extremas esset redactus angustias, vrbisque Hierusa- lem periclitatur non mediocriter, vidit hic O- niam sacerdotem, iam pridem defunctum, in limbo SS. Patrum detentum, &ac Hieremiam supplices Deum pro populo pro Scivitate Hie- rusalem exorantes; de quibus favente Deo die vlt. Iouis.

Ratio verò ea est, quam S. docet Theologia, quod gratia non destruat naturam, sed perficiat, cum autem parum, amicorum, patriæque amor ex ipsa featurat natura, in variis operibus pietatis commendatis per divinam gr- tiam non a- mittitur. Si verò dum adhuc vivunt tantopa- triam complectantur affectu, multo magis dum beati triumphant, in celesti gloria quam Theo- logi dicunt gratiam consummatam: Quo circa singuli animo non vulgari moventur & pro patriā Deum deprecantur. Et si hoc ab ipsis peragantur in valle miseriarum, multo præstan- tius (inquit D. Bernard.) id exequentur dum loco gaudent misericordiarum. Hanc ponderat D. Hieronym. rationem, quā Sancti in cælis pro nobis probat intercessionem, qui hoc mun- do detinentur.

Hoc ita verum esse colligimus, ut etiam phra- si loquendi Spiritus S. coniungantur, Dei legem, patriamque defendere, & Deo famulari & pa- triæ. Sic ila notatur phras: Pugnare pro Deo & Mach. pro legibus, & pro patria. Hoc autem ita apud Gentiles invaluerat, ut Aristoteles quoddā com- munita referens proverbā, hoc quoque recen- sear: Pugnare pro patria, optima auit. Negotiis suis præmittēbant infideles anguria, quod sic. 2. species eiusdem auct. advertentem, consolantes, de prospero non dubitabant successu. quæstas si eien: avertat Deus omei insultum. Nullum certius quo facinus constat esse & honestum, & bonum, angurii quam illud fieri pro patria. Sic probat D. Thom. quæ a modum ille censetur, 2. 2. q. 103 impius qui patrem despicit, sic & ille qui pa- triam. In cuius confirmationem multa producit, ex D. Aug. aliisque philolephis argumenta. Ex hoc amore de sor ille profuit quo quis patriā, ac civitate sua extorris affligitur: oriturque gaudium, quando hoc soluitur ex illo. Rex patet in Israëlitis: ut enim in Babyloniā capti du- cebantur: Euntes ibant & flebant; ac in patriam redites, tanto perfundebatur gaudio, ut quasi sur impotes esse viderentur. Hoc enim David influat

IV. Ratio ducitur ex D. Thoma. Ser. in vi- gil. Apost. Petri & Pauli. Ep. aduer- sus Vigil. 6 Mach. 2. Reher.

III. Patria recepta obediens patriæ ac regionibus. Abrahā licet Dei præ- cepto obediens patriā discesserit, in qua multæ illi corporis & animæ parabantur insidiæ, ab e- ius tamen amore non deservit: insuper hoc voluit, ut Isaac filius nullam sibi matrimonio cepularet, nisi ex patre solo progenitam, pro- inde eā mente misit Eliezer domus suæ precu- ratorem tali mandato aditatum quale nobis Spiritus S. specificè describit Jacob Patriam suā, licet Ægypto moriens hanc tamen erga pa- triam testatus est dilectionem, Ioseph filio suo sub iuramento præcipiens, ut corpus suum e- mortuum colleret: atque in patriam deferret sepeliendum. Hoc idem ipse Ioseph fecit, man- datoque fratribus, ne corpus suum finirent in Ægypto requiescere, sed inde demigrantes illud secum sportarent, ad proprium in patriā mau- solanum. Quo igitur mell. Auit vna regio quam altera est profors: eam maior difficultas in die iudicij venientis ad vallem Iosaphat ex vna re- gione. quā ex altera? suum testari voluit amo- rem quo patriæ afficiebatur; naturalem, quam seniper in corde gerebat vivens, ut moriens eam corpori lociare desideraret. Nec hunc tan-

III. Patria recepta obediens patriæ ac regionibus. Abrahā licet Dei præ- cepto obediens patriā discesserit, in qua multæ illi corporis & animæ parabantur insidiæ, ab e- ius tamen amore non deservit: insuper hoc voluit, ut Isaac filius nullam sibi matrimonio cepularet, nisi ex patre solo progenitam, pro- inde eā mente misit Eliezer domus suæ precu- ratorem tali mandato aditatum quale nobis Spiritus S. specificè describit Jacob Patriam suā, licet Ægypto moriens hanc tamen erga pa- triam testatus est dilectionem, Ioseph filio suo sub iuramento præcipiens, ut corpus suum e- mortuum colleret: atque in patriam deferret sepeliendum. Hoc idem ipse Ioseph fecit, man- datoque fratribus, ne corpus suum finirent in Ægypto requiescere, sed inde demigrantes illud secum sportarent, ad proprium in patriā mau- solanum. Quo igitur mell. Auit vna regio quam altera est profors: eam maior difficultas in die iudicij venientis ad vallem Iosaphat ex vna re- gione. quā ex altera? suum testari voluit amo- rem quo patriæ afficiebatur; naturalem, quam seniper in corde gerebat vivens, ut moriens eam corpori lociare desideraret. Nec hunc tan-

III. Patria recepta obediens patriæ ac regionibus. Abrahā licet Dei præ- cepto obediens patriā discesserit, in qua multæ illi corporis & animæ parabantur insidiæ, ab e- ius tamen amore non deservit: insuper hoc voluit, ut Isaac filius nullam sibi matrimonio cepularet, nisi ex patre solo progenitam, pro- inde eā mente misit Eliezer domus suæ precu- ratorem tali mandato aditatum quale nobis Spiritus S. specificè describit Jacob Patriam suā, licet Ægypto moriens hanc tamen erga pa- triam testatus est dilectionem, Ioseph filio suo sub iuramento præcipiens, ut corpus suum e- mortuum colleret: atque in patriam deferret sepeliendum. Hoc idem ipse Ioseph fecit, man- datoque fratribus, ne corpus suum finirent in Ægypto requiescere, sed inde demigrantes illud secum sportarent, ad proprium in patriā mau- solanum. Quo igitur mell. Auit vna regio quam altera est profors: eam maior difficultas in die iudicij venientis ad vallem Iosaphat ex vna re- gione. quā ex altera? suum testari voluit amo- rem quo patriæ afficiebatur; naturalem, quam seniper in corde gerebat vivens, ut moriens eam corpori lociare desideraret. Nec hunc tan-

III. Patria recepta obediens patriæ ac regionibus. Abrahā licet Dei præ- cepto obediens patriā discesserit, in qua multæ illi corporis & animæ parabantur insidiæ, ab e- ius tamen amore non deservit: insuper hoc voluit, ut Isaac filius nullam sibi matrimonio cepularet, nisi ex patre solo progenitam, pro- inde eā mente misit Eliezer domus suæ precu- ratorem tali mandato aditatum quale nobis Spiritus S. specificè describit Jacob Patriam suā, licet Ægypto moriens hanc tamen erga pa- triam testatus est dilectionem, Ioseph filio suo sub iuramento præcipiens, ut corpus suum e- mortuum colleret: atque in patriam deferret sepeliendum. Hoc idem ipse Ioseph fecit, man- datoque fratribus, ne corpus suum finirent in Ægypto requiescere, sed inde demigrantes illud secum sportarent, ad proprium in patriā mau- solanum. Quo igitur mell. Auit vna regio quam altera est profors: eam maior difficultas in die iudicij venientis ad vallem Iosaphat ex vna re- gione. quā ex altera? suum testari voluit amo- rem quo patriæ afficiebatur; naturalem, quam seniper in corde gerebat vivens, ut moriens eam corpori lociare desideraret. Nec hunc tan-

III. Patria recepta obediens patriæ ac regionibus. Abrahā licet Dei præ- cepto obediens patriā discesserit, in qua multæ illi corporis & animæ parabantur insidiæ, ab e- ius tamen amore non deservit: insuper hoc voluit, ut Isaac filius nullam sibi matrimonio cepularet, nisi ex patre solo progenitam, pro- inde eā mente misit Eliezer domus suæ precu- ratorem tali mandato aditatum quale nobis Spiritus S. specificè describit Jacob Patriam suā, licet Ægypto moriens hanc tamen erga pa- triam testatus est dilectionem, Ioseph filio suo sub iuramento præcipiens, ut corpus suum e- mortuum colleret: atque in patriam deferret sepeliendum. Hoc idem ipse Ioseph fecit, man- datoque fratribus, ne corpus suum finirent in Ægypto requiescere, sed inde demigrantes illud secum sportarent, ad proprium in patriā mau- solanum. Quo igitur mell. Auit vna regio quam altera est profors: eam maior difficultas in die iudicij venientis ad vallem Iosaphat ex vna re- gione. quā ex altera? suum testari voluit amo- rem quo patriæ afficiebatur; naturalem, quam seniper in corde gerebat vivens, ut moriens eam corpori lociare desideraret. Nec hunc tan-

Pf. 12. 5. r. insinuat his verbis: *In convertendo Dominus captivitatem Sion. s. d. sumus, sicut consolati, tunc repletum est gaudium os nostrum. Ecce.* Declarat inter septem Gracie sapientes vnus de numero Bias, qua quis obligatione patrie detinuitur dum ait quod qui neglecta patria, peregrinatus est beneficium tantum in se reus arguatur, quantum ille qui proprio concepto campo seminat, & abundanti suam laborat iudicque inest alienigena. Cum haec ita sint optime fundata videtur querela Nazarenorum contra Redemptorem: *Quanta audiuimus facta in Capharnaum, sic et hic in patria tua.* Dicitur Nazareth patria Christi, non quod ibi natus sit. (Cum in Bethlehem natum affirmet Euangelista) sed quod ibi conceptus ac nutritus: *Vbi erat nutritus,* ait D. Luc. quia postmodum reversus ab Aegypto a septennio suo *Habitauit in Nazareth.* Quamobrem sic exponente D. Berni. potuit Euangelista complementum Sanctorum Prophetarum dicere *quoniam Nazareth vocabitur.* Perambulabat Christus Galilaeae ciuitates, omnibus vtilis languentibus medicus efficacissimus, a seorsum vero Capharnaui sua prodigia miracula, donaque effundebat leprolos mundando, daemones eiciens, mortuos resuscitando &c. Nec rationi videtur dissonum quod illum arguant eius, quod ex lege naturali patrie debebat, quam nullo honorabat miraculo, nullo laudificat officio, testibus Euangelistis, qui non vulgari hoc exprimit loquendi modo: *quod Non poterat ibi virtutem ullam facere.*

§. 3. *Quanta audiuimus. In patria sua beneficium, non in ea Christus cepit patriae miracula.*

¶ 7 **V**erū enim veto nullā nititur ratione contra Christum querimonia Nazarenorum: non enim ipse contra municipes suos delinquit, quinimo, & ipse contra eos iuste potest expostulare, cum illi muneri suo defuerint inhūmānā. Duo haec probat dilucidē Christus hoc in Euangelio. Primum nullatenus patriae Saluator uolūta defuit. Sic ita, Chailum magis fuisse patriae, quam exteris regionibus obligatum: in rei tamen veritate, obligationi satisfecit, eo quo poterat modo: quia vsque modo pro illa sola ita laborauerat, ac pro omnibus coniunctim. Perlege Euangelistas. Morabatur Christus in Nazareth ut quilibet de communi grege vsque ad beneficia triginta annos. Ut primum ad illam ac-

cessit quam Pater suus decreuerat, esset illa, per qua prodiret se mundo manifestaturus, primo tendit ad Iordanem a Ioanne Baptista baptizandus, vbi Pater illum mundo corpori declarare, esse videlicet filium sibi charissimum, quem mittebat orbi praecceptorem, vnde apertum: *celesti, descendit Spiritus Sancti, corporali specie sicut columba super eum; & vox Patris innotuit: Hic est filius meus dilectus.* Confectum ad decessum secessit, quadragesimale celebratum ieiunium, continuat insistentis orationis ac ieiunium descendens, diabolum prouocat ad mouendam, hoc iudicium, quod huius diximus, aduentus sui hanc primariam esse intentionem, inuadendo diabolum exturbare: proinde fuit hoc, quidam velut inimici ad bellum provocatio, deinde & altera vice repetit Iordanem vbi deus a Patre mundo manifestatur, voce praecisionis gloriose, quem et vidit hic aduentantem, alius exclamare: *Ecce agnus Dei, Ecce qui tollis peccata mundi.* Hic est de quo dicebam vobis: quia post me venit rex, qui ante me factus est, cuius non sum dignus corrigiam calcei.

Postmodum aliquos sibi in discipulos adscripsit, quorum principes fuerunt D. Andreas, & Philippus, qui D. Ioanni Baptista prius adhererant, quibus successit D. Petrus, & alij nonnulli, cum illis abiit in Cana Galilaeae ac celeberrimis illis interfuit nuptijs, quas primo dignatus est miraculo coram discipulis suis, aquae in vinum conuersione. Erat autem Cana Nazareth adeo contigua, ut ipsa virgo Sanctissima Maria Mater Dei nullo negotio potuerit adesse, & illis interesse inuicem nuptijs, cum alijs sibi cognatis, quos D. Chrysof. opinatur fuisse D. Iacobum minorē, Iudam Thadaeum Christi consanguineos, matrisque suae consobrinos: Nō diu post cum proximum esset Pascha ascendit Dominus Hierusalem, ut illud paucis conuictus discipulis celebraret, demoratur hic in templo Salomonis, vsque loco mundo sacrorum, quo maior populi conuictio confluebat, tempore scilicet Paschalis, seipsum, quis sit manifestat, animoso illo facinore. quod Iudaeis nunquam excidit de memoria, dum eorum nihil veritus sessionem, meretores velut canes flagellis e templo prostrigauit, ut dicendum erit die Lunae proximo. Hunc redit Galilaeam impulsu agitato Spiritus S. particulari quod Euangelista non subicit: *Regressus est in virtutem Spiritus S. Luc. 14 in Galilaeam.* Nempē superiorem.

Binx etenim erant Galilaeae, vna superior & quae cunctibus Hierusalem inter occidentem &

In patria Christi

& septentrionem, ad dexteram sita erat. Hic mare alluebat, idcirco dictum mare Galilææ, ad cuius oras erat Bethsaida, patria D. Andreæ & Petri, pariter & Capharnaum vrbs illustrissima, de qua sic Christus: Tu Capharnaum vsque ad celum exaltata. Civitas enim erat populo frequentissima, & emporium notissimum. Hanc dicebant Galilæam Gentium, eo quod plurimi gentiles haberent in ea domicilium, quam Salomon concessit Hiram: Secus mare Galilææ gentium, inquit Hiram. Aliam vocabant Galilæam inferiorem, quæ ad sinistram versus partem maris Mediterranei sitabatur, quæ inter ceteras provinciâs à Iudeis vilis habebatur, de qua ex eorum opinione, boni aliquid posse nasci non arbitrabantur, vnde dicebant: A Galilæa propheta non surgit. In hac Provincia continebantur Nazareth & Cana Galilææ. Egrediens igitur Christus Hieri salein & Iudeam, declinans ad dexteram, versus Galilæam tetendit superiorem, hocque fuit iter, quo transiit Samaritam, illa mirabili conversione Samaritanæ mulieris nec non vrbs sachar decorata: de qua die Veneris loquendum. Ingressus regionem Galilææ superioris, ad mare secessit, cuius littora perambulans, de mari vocavit Petrum & Andream, Ia obum & Ioannem quos li et prius in scholam suam discipulos admisisset, vsque tunc tamen se illi totos non conserauerant; rerum omnium (vt mox fecerunt) abnegatione, semper post hac eius vestigijs inhaerentes. Quibus iam collectis ascendit in montem, vbi concionem illam habuit de perfectione perfectissimam, & de monte descendens tot mirabilia cepit operari, vt fama nominis eius per vniuersam extenderetur regionem, vsque Syriam, Decapolim, Tyrum, & Sidonem, testibus Evangelistis.

III. Denique Capharnaum profectus est, quo dum pergeret in itinere prodigiolo miraculo, filium erant Reguli moribundum, quo Pater, totaque familia in Christum credidit, & alio Capharnaum intravit, vbi diuina virtute per eum Centurionis à moriali febri sanatum restituit incolumitati, nec non iam defunctam filiam Principis synagoge superas reuocant ad auras, quo passim diuulgato miraculo: Exijt fama hac in omne sam terram illam: scribit Matth. hic pessilentes loceris Petri febres stans super eam repressit, de quibus die Iouis sermonem habebimus, & innumeros egros, qui tonos erant impositus manibus integros remisit, daemones iacos quam plurimos liberauit, vt & ipsi daemones pracones Christi diuinitatem, virtutemque vel multi pro-

clamarent. Continuo hinc versus Galilæam inferiorem capit iter, nominatum autem solum ingreditur naxale Nazareth, & peractis non minimis signis ipsam ingreditur ciuitatem: Venit Nazareth, ubi erat nutritus.

Inferes, ergo tanto erat iustior Nazarenorum de Christo quaeritonia: Requirere enim ordo videbatur rationis, vt patriam suam prius tantorum redderet horum participem, & in illa, & ab illa inciperet potentia suæ opera patriare adeo prodigiola, quibus Nazareth toto saeculo celeterrimam mundo ciuitatem. Noueris igitur, nullam in Christo ne lum fuisse malevolentiam, quinimo hoc ipso bene fuit de ciuitate patriaque meritis actus fuit misericordiae, pietatisque beneficium: Omitium nouerat renes & corda Saluator, viditque cunium stotum animos pertinaces, & ceteris omnibus recipiendis ei s beneficijs incapaciores, & ne in eum crederent obfirmatores, in tantum, vt auditis, quæ fama vulgauerat, miraculis, ipsas vincerent duritie rupes certicofi, parum est quod in illum non crederent, illum vt redemptorem non reciperent, inlupes & inimicis afflicerunt, vt dicitur, eo vsque, vt tantam eorum fuisse referat Euangelista peruaciam, quæ ligare posset, si ligari possint ad efficienda miracula plenipotentes manus Redemptoris: Non poterat ibi virtutem illam facere propter incredulitatem eorum. Quid adhuc? Mirabatur propter incredulitatem eorum. Etiam atque etiam praefectam eorum ituperebat ipse voluntatem.

Quando medicus curare intendit languentem, quem crudi, ac maleuoli detinent humores, inde non incipit infirmum curare, vt illi continuo praescribat purgationem vacuandis humoribus aptissimam: illos etenim magis irritaret, & redleret obliptiores. sed illos primum disponit, emollit fomentis, apozematibus, medicis potioibus, & hoc est agere, quod ad infirmi spectat valetudinem: Erant corda Nazarenorum obstia, refractaria dignitati, hieique Saluatoris, nec illum recipere, nec reuereri dignabantur: quia illum educati viderant vt vulgarem loci municipem, nullius fortunæ, sortis infima, literis non instructum, scholas non frequentantem, ignobilem, qui praeter instrumenta fabrilis quibus sibi Ioseph victum lucrabatur, quem patrem eius credebant, nihil nouerat. Deinde ita in suscepta voluntate Christo detrahendi, famamque eius denigrandi perhibebant, vt ex eminentioribus eius miraculis enaserint certicofiores, vt ipsa parit experientia. Hinc igitur exorditur, hoc primum eius

IV. Ratio figuratur cur Christus in patria miracula non edidit.

V. Quod explicatur similitudine medici curantis aegrotu.

Hieron. Bap. de Lannus & Tomell.

opus apozemata præmittit, miraculorum famam, quæ alijs in regionibus ediderat, ut hæc ad eorum aures perveniat, quæ paulatim quid aliud, quàm prius, de Christo sentirent, atque in eis vehementer accenderetur illum videndi, colendique desiderium.

S. 4. Famam miraculorum apud alienigenas prætorum suam voluit Christus præparare civitatem, sicut cum populo suo fecerat, cum Asia & Bithynia.

Hoc igitur cum patria sua Christus effecit, quod vates prædixerat Abacuc, qui modum declarans quo Dei filius factus honore mundo manifestaret, & quis esset, aperiret, hunc futuram prælagit quod nempe mundum prodigiorum fama prævolante disponderet. *Abac. 3. 5. Secunda est fortitudo eius, ante faciem eius ibi mors.* Nomen hoc *Mors* in Hebraico est *Dabar*, quod significat verbum, rumorem seu famam, ut notat Theodoretus, Septuaginta legunt: *Ante faciem eius ibi verbum.* q. d. in mundum veniens suam abscondet virtutem, fortitudinem, Mactantem, Divinitatem, suam celabit essentiam, eam verò manifestaturos, famam de se præmittet suorumque sparget rumorem miraculorum: *Ante faciem eius ibi verbum.* Hæc præxilivus est Deus ut extolleret filios Israel eosque in testam introduceret promissionis (ex sententia D. Chrysostomi) licet enim promissionis terre inhabitatores, homines essent difficiles, arrogantes, obliuati, superbi, gigantes fortissimi, tamen quò tempore filij Israel proficiscerentur plurima Deus operatus est prodigia, miracula signaque non contemnenda: mare rubrum divisit medium, quod sicco pede transerunt, pelagi fluctibus eorum operuit inimicos, durissimas rupes emollivit, ut aquarum fluentia scaturirent ut oleum gravissima: caelorum aperuit nubes, & panem illis depluit Angelorum. Horum mirabilium remor illos præcurrit, quibus auditis terrarum populi, per quos transibant, turbati sunt, moti sunt sicut ebrius, & omnis fortitudo eorum dissipata est, humiliata superbia, filijs autem Israel timenda crevit auctoritas. Sic inquit D. Chrysostomus. fidelis protestatur Rahab in Hiero. *Audimus quod sicaverit Dominus aquas maris rubri ad introitum vestrum &c.* *Elanguit cor nostrum &c.* Dominus vester ipse est Deus &c. Hoc idem cantico suo celebrant filij Israel: *Audierunt populi &c.*

*Tunc conturbati sunt Principes Edom, robusti Masab obtinuit tremor, obriquerunt omnes habitatores Chanaan. Nec hoc quicquam miretur (inquit D. Angustinus) tanta quippe erant hæc miracula, ut susceperent ea spectantibus ad testam amnam virtutem p pulo Israëlitarum exhibitam: Antestabatur evidentiissima mirabilibus signis virtutibusque divinitas; Quibus apud ea pereipientes non exigua populo conciliabatur auctoritas, & nominis æstimatio. Simile quid egit Christus cum contribulibus suis, patriæque Nazareth ipsiusquam enim se illi manifesta et, multas præparavit civitates, terras ac Provincias contemnens, in signis & virtutibus vique ventribus, ut eo signorum rumor fama que petuolaret, quo crui in suorum sentim corda disponderet, alio remque de eo fontament opinione, quam hæclemis habuerant, quando eo vique nihil in illo nisi domesticum ac vulgare veterant. Magno Dei adscribendum est beneficio (testant D. Gregor. quòd non illico & ex abrupto vel inopinato se cordibus offerat, ac illa ingrediarur, quæ pugnacia videt malè que disposita, & quæ eum indignè susceperent, sed comitese, suspendit introitum, suoque corda præparavit. In huius confirmationem adducit illud admirabile factum, quod D. Lucas commemorat. Proponunt D. Paulus & Silas in Asia Christi prædicare Euangeliū, ac prohibet illos ac retinet Spiritus S. & dum in Bithyniam remeare contendunt, ne hoc illis permittit: *Vetati sunt à Spiritu S. loqui verbum Dei in Asia, cum venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam, & non permisit eos Spiritus Iesu.* Quis hoc fieri posse, nisi persuadeat, ut Apolos prædicatos in Asia & Bithynia, remoretur, veteretque Spiritus S. Numquid non illis Christus præceperat *Evangelium in mundum univesum prædicare. Evangelium omni creature.* An non descendit per illos Spiritus S. qui sedulos, qui prudentes illos redderet hoc in ministerio? Quomodo in eum ipse, ne prædicent, interdicit: *Non permisit eos Spiritus Iesu.* Num forte Spiritus S. Impedit & impleri vetat Christi præceptum? Hoc primum respondeo nobis non licet vilibus vermiculis Dei iudicia, diuinaque scrutari dispositiones, nobis non expedite rationes inquire singulorum: hoc quippe iam Deus Iob prohibuerat (ait D. Gregor.) dum ab eo percurritur: *Numquid nostis ordinem caeli, & pones rationem in terra. Secundum ex D. Greg. adsero: pueri te voluit Spiritus S. Asianos & Bithynios ob grauisima ab ipsis commissa scelera, nec leve supplicium.**

Supplicium est in delicti poenam illis predicatio- nis subtrahere ac negare beneficium de quibus diximus alius.

nus hoc modo deferueant, seipfos agnoscant, & praparent mitiores: Sicut parata est fenestras, peccata, que inuenerit, vindicare, ita non vult charitas, quod vindicet, inuenire.

Hoc considera in viris charitate maxima fragrantibus, nominatim in D. Paulo, cuius pectus tornax erat charitatis ardentissima, hic Corinthu inter alias sibi charas ciuitates diligebat affectuosius, & singulari desiderio seruebat, vt ibi predicaret, illi bona communicaret spiritualia, nihilominus ait ipse, quod eo tendens, deflexerit ab itinere, distuleritque gressum ex nimio ad illos amore. Illi in audi (monet D. August. loquentem:

Testem Deum inuoco in animam meam: quia paratus sum vobis, non veni ultra Corinthum. Videbat Apostolus id quod dicebat, creditu difficile, quocirca illud duplici confirmat iuramento: pro vt notat D. Th. vno assertorio *Testem Deum inuoco*, executorio altero: *In animam meam: q. d. Testem sumo Deum.*

ipse, nisi verum dixerit, condemnet animam meam. Et quid ais? Quod ex desiderio profectus vestri, in vestrum beneficium, & non in perditionem, non in detrimentum, ad vestram non accessi ciuitatem. Quid loqueris Confir- Apostole Sanctissime? An vrger necessitas du- matur. ex plici veritatem iuramento confirmandi, vt tibi Paulo A- fidem adhibeamus? Quid igitur num vester Co- pofitolo.

rinthum ingressus ciuium poterat obesse saluti, conferte perditionem? An illo sine ciuitates in- gredieris, quam vt cecos illumines corpore & anima, inuitos suscitares spiritus, afflictos sole- ris, in viam reducas aberrantes, bona denique conferas infinita? Optime loquitur Apostolus (inquit D. Chryostom.) quia, vt ipse seipsum exponit, ex ratione timebat quia debita in illis dispositio requirebatur, nec, quo iussum erat, Apo- stolum amore complectebatur: *Timeo, ne forte eum venero, non quales volo inueniam vos, Ergo inueniam*

ad vobis, qualem non vultis. Feruebant contentioni- bus, seditionibus, dissidijs, impudicijs, ita vt, quod si illo venisset tempore, se videret obligatum, nedum vt illis bona spiritualia non communicaret, sed potius vt ipse isdem priuaret, traderet Satharæ, & excommunicaret: *Ipse sciebat eos incorrigibiles.* Ita D. Th. hinc illud ostendit, quod nouo iurante, ac dolore conficeret, videns, quod optans ingre- tiu meo mea vobis participare beneficia, vos cogere- grauius multare supplicijs. Hoc enim illud est (inquit D. Aug.) quod addit: *De tristitiam super*

tristitiam habere. Idem vobis (loquitur moralibus D. Aug.) vobis dico religiosi domicellis, quod domum vestram non aduenietim vos consolatu- rus, alias tamen consolatus, non ex maleuo- ratur, alias tamen consolatus, non ex maleuo-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

Tempore D. Augustini quedam religiosa mo- niales inuicta tumultuabantur, & inter se ob- electionis successum dissidebant, effectus electio- ni valde familiaris: cognouit autem D. Augustinus eas ita esse perturbatas, vt si tum tem- poris accederet, eas ad meliorem fragem, pacem- que reducere, hinc e contra feruentius in inuicem exacerbarentur, nouamque darent castigandi occasionem, quod mulieribus ita commotis est or- linarium. Nihilominus de pio Praelato con- queruntur, quod monasterium, non, vt prius, ac- cederet eis predicaturus, sicut alij conciona- batur religiosi. Scribit illis epistolam qua demon- strat, quam infirma nitatur earum querela ratio, ad Monachum cum ipse inferiori ratione de illis posset lamen- tari, que illum a concionando retrahebant. Ad hoc supponit, quod dum Praelatus subditos visi- taret, tam, illis vera afficitur dilectione, sed nec est flagitiosus, imo benignus, non opat in eis quas corrigat, culpas inuenire, sed virtutes, ac opera pietatis, que laudet, que remuneretur. Vnde si videat tam prauam subditorum esse dispositio- nem vt nedum non fauores, non gratiam pro me- ritis referant sed supplicijs pro tumultibus, ac seditionibus plesti mercantur, maximo illos be- neficio dignabitur, si diuertat ab itinere, in aliud tempus differat visitationem opportunius, quate-

lentia & corde minus vobis quam alijs affecto dimanavit, imo facile pratermissi in bonum salutemque vestram. ne vestras obligaret in conscientia calligare seditiones: *ideo elegi, ut non exhiberem faciem meam &c.*

D. Aug. **11.** Fundat hunc procedendi modum in eo quod Deo contigit cum rebelli quadam populi sui civitate, rem narrante Vate Osea, nostro loquendi modo. Videbatur proficisci Deus versus illam, imo iam ingressurus, & insperato, pedem figit, oratur, dicens: *Quomodo dabo te Ephraim, protegam te Israel? Quomodo dabo te sicut Adamam, ponam te ut Seboim? Conuersum est in me cor in unum, pariter conturbata est poenitentia mea. Non faciam iurorem ira mea &c. Et non ingrediar civitatem.* q. d. O mea civitas, an perdere te debeo, in cineres redigere, velut Adamam & Seboim vrbes Sodomorum? Non suffert hoc animus, te perdere non valeo, nihil aliud exopto quam tibi parere, peccanti in iocoscere, propterea a via desecto, & te non ingrediar: *Non ingrediar civitatem.* Quando terribili petijt Sodomam supplicio, descendit Deus, colloquitur Abraham, significat vrbium peccata adeo esse gravia, ut vindictam clamarent, quocirca descendere se velle, illas ingredi, & videre, num sua posset illas emendate presentia. Sodomam introiit, & vrbis habitatores inuenit duræ adeo cervicis, ut non posset aliud, quam in illos manum mittere supplicij, coeli ignem & sulphur deplere, quo cunctæ temporis momento pereant, conflagentque civitates: *Subversa est in momento.* Quantum illis fuisset civitatibus beneficium, quantum illorum interfuisset salutis civium, si tunc temporis Deus vrbem non intrasset, alio diuertisset, ingressum suum ad tempus distulisset opportunius, ut præmoriti animas suas ad meliorem vitæ frugem reuocare potuissent. Hic fuit illius temporis casus aut Dominus, quocirca, Civitas mihi dilecta modo visitare non est animus, sed alio diuertam, iter suspendam, aptiorem tui prætorum labor dispositionem: *Non ingrediar civitatem.*

V. **Ingressus Dei in Sodomam, illi fuit exitus.**

VI. Christi beneficium patrie exhibitum, dum illam non prior in patriam suam ostenderit misericordiam. Et hoc tibi clarè pateat, ex quod ipse Christus expul-

12. Hoc multo veritas ac fides nunc agit cum Nazareth, idcirco de Hierosalem eo profectus ab itinere deuiat, & ad dexteram declinat, Galilæam intrans superiorem, in qua civitates sitæ erant Corozaim & Bethsaida, præsertim verò Capharnaum, vbi stupenda edidit prodigia, quatenus eorum, simulque quæ illo intellexerant rumore perulgato, Nazareni se præpararent, dum veniret in civitatem pro debito suscipere: ita ut, etiam in hoc grandem erga patriam suam ostenderit misericordiam. Et hoc tibi clarè pateat, ex quod ipse Christus expul-

Non est quod quis neget, beneficii tum fuisse i Christo civitatibus illis Capharnaum, Corozaim, & Bethsaida concessum, in quibus prima atque præclara peccatorum suorum stravit miracula, vbi primitus quoque prædicavit, & cum hoc verum sit quod multi ibidem sint conuersi, & in quibus non contemnendum fructum retulit divina prædicatio, Christi quoque miracula: non parum profecerunt, nihilominus in illas Christus tanto mirabilium ingens erat beneficium tantoque non minus, in truciorem eorum cederet damnationem, grauiusque supplicium: quia licet inde profecerit aliqui, sed nec tot, nec tantum, quantum oportuerat vnde hæc illis lætissima est ministratus: *Peccati tibi Corozaim, & tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes, quæ facta sunt in vobis, egissent poenitentiam in cinere &c.* Et in Capharnaum usque ad caelum exaltata usque ad infernum demergeris: quia si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes, quæ facta sunt in te &c. Si namque civitatibus illis in acerbis cessit supplicium, vbi illum multo tanto susceperunt affectu, tanto honore cumularunt, tantæque fide sunt profecti, quia iuerunt illæ, in quibus sua prima patrauit miracula, prodigiaque caelestia, quas non minus intenderet Nazareth, si in illa prædicationis, operumque sumpsisset exordium, vbi nescim non fuisset, qui illum credidisset, eum recepisset, honorasset, sed eum omnes inhonorarent, opprobrijs affecissent, vexarentque casumque, prout videmus: Non igitur vrbem beneficio honorasset, sed grauioris occasionem dedisset ipse supplicij, causamque perditionis. Sæpe numero (teste D. Gregorio) est Dei vindicta, tuas tibi offerre misericordias, si quis tuis oculis exponere beneficia, nec non quod ipse tux pulset ostium animæ suæ vocatione, quia iam cum sis, hinc tuæ processum formabit iudex damnationi: dicitque: *Vocauit & renuisti, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret, &c. ego in interitum vestro ridebo.* Faxit miseri oris Deus, ut tot conciones, tot voces, tot sacramenta, tot indulgentiarum, non tibi sint in atrociam in damnationem: cum parum est, quod nullam ex illis elicias salutem, morumque correctionem, in super & in peiora ruis, tantas contemnis gratias, donaque despicias scelerator: de quibus alibi.

VI. Christi beneficium patrie exhibitum, dum illam non prior in patriam suam ostenderit misericordiam. Et hoc tibi clarè pateat, ex quod ipse Christus expul-

ditur.

§. 5. Minus utitur Christus ceremoniis quoad librum s. Scripturae.

Gravida Sacramentis sunt hæc ceremoniæ, quas I. de Christo sic minutim explicat Euang. Ista De. Liber ob- die illi minister librum complicatum, illum vero volens Christus aperit, & reddidit ministro: convolu- aperit, tum: vt ostenderet, quod populus Iudaicus sem- & rati per in manibus getar. s. Scripturam, sed conuo- obtolu- lutam & figuris vmbriſque obvolutam, que eo tunc my- vsque non aperiretur, quousque ad Christum ac- sterium- cesserant, & ad illum se converterent, ipse etenim signat, est, qui librum aperit: Hoc attestatur Apostolus: *Esse in hodiernum diem cum Moyses legatur, vela. 2. Cor. 3. men post. um est super cor eorum. Cum autem eos. 15. uersi fuerint ad Dominum, auferetur velamen. Ac. populus Iudaicus minister est, qui sacros custo- dit libros; sunt illi quoque (sicut aduertit D. In ps. 40. Ambr.) librarij seu bibliothecarij Tabernaculi: no- ad fin. & stri. Si enim à Christiano quarat paganus aut in ps. 16. infidelis, vnde libros illos acquisiuit, quos sacros Gen. 17. nominat, quorum auctoritate, & prophetijs sua 38. conc. 1. fidei probat veritatem & vrgeat quod ipse tales ad fio. & codices composuerit, nominaque posuerit pro- tract. 33. phetarum, quorum nomine biblia in lucem edit: in Lina. post med. illi respondere potest: inquit D. Ambr. en ipse Iudaus; mihi iuratus inimicus, mensque dictis aduersarius, illos mihi communicat, ipse conseruat, non ego illo proprio composui cerebro; vnde D. Paulus de Iudæis testatur: *Illis credita sunt Rom. 3. eloquia Dei.**

Hoc modo declarat D. August. completam ex parte fuisse Dei promissionem datam Rebec- cæ, quando illi manifestauit, quod iterum gere- ret, gemellis filijs prægnans Iacob & Esau, & quod maior seruiret minori. Quærat quis qua pro- missionem impletum sit ratione cum nunquam in- ueniamus Esau, qui primogenitus erat seruuisse Iacob minorem? Quinimo reperimus quod Iacob magnam Fratri Esau exhibuerit reuerentiam, imo tantam, vt venientem sibi in occursum sep- ties adorauerit in terra, & sepe sepius Do- num suum compellaret. Ne verba hæc, monet D. August. intellexeris; in præprij personis Iacob & Esau, sed de illis quorum illi expressum erant symbolum, figuraque memorabilis. Esau maior nati populum signat Hebræum, quem Deus primogenitum suum dicit: *Primogenitus meum Israel.* Iacob nati iunior Christianus, ob multas à SS. Patribus allegatas rationes. I. oc au- tem est, quod Deus decreuerat, vt populus Iudaicus, ob scelera sua merito reprobatus, velut Esau, populo seruiret Christiano, diuinâ miseri- cordiâ prælecto. Placet audire D. Augustinum: *Quod dictum est, maior seruiret minori, secundum literam in Iacob & Esau non videmus impletum.*

Magno igitur cessit beneficio patriæ suæ, quod eo primus Christus non accesserit, sed illam disposuerit, quatenus præcedente publicâ famâ miraculorum, quæ quotidie, nunc huic, nunc illi referebant in alijs ab ipso facta ciuitatibus, nominis splendorem, dignitateque apud conciones obtineret, vta uenientem honori- ficè susceperant, si demque haberent de illo nobilitatem, quam vsque modo de illo corde conceperant: Quando verò iudicabat his plus satis patriam suam esse debere dispositam, sine mora in patriam proficiscitur, vberemque ingreditur Nazareth: *Et venit in Nazareth, ubi erat nutritus. Hoc autem singulari statuit consilio, vt Sabbato ingrederetur, die festo, quando omnis confluat populus ad synagogam Dei verbum auditorus. Nota Abu' enis quod die Martis præterito diximus: quod apud Iudæos non nisi vnicum esset templum erectum Hierosolymis, in quo tantum licitum erat Deo litare sacrificia, at plures erant synagogæ, non solum vna in quolibet loco, sed in aliquibus centenas numerabantur. Ad illas singulis conueniebant Sabbatis: hæc etiam illis etant festa, sicut apud nos Dominicæ festa cen- sentur, in quibus lex Moysi prædicabatur, psal- mique cantabantur. Hoc insinuat Apostolus: *Moses à temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus, qui cum prædicent in synagoga, ubi per omne Sabbatum legitur.* Ingressus ergo Christus Nazareth die Sabbati, quo cuncti municipes ad synagogam aduentabant, ad illam venit quasi qui vellet omnibus benefacere: *Et intrauit (inquit Euangelista) secundum consuetudinem suam die Sabbati in synagogam, & surrexit legere. Moris erat, vt omnibus adunatis, si quis vellet sermonem habere ad populum, assurgeret, & syna- goga princeps citari sacram illi scripturam præce- pebat, in qua legebat, & super illud, quod lege- bat, concionem proponebat. Voluit Redemptor noster cõcionari, quocirca surrexit, & librum sibi dari postulat prælegendum, vt esset velut futu- ra thema concionis. Traditur illi liber Isaie Prophetæ, sicut in medium, erectos aperit librum, paginam ex ill. legit, demum conuoluit librum, reddidit ministro, sedet, & concionem exorditur: *Tractus est illi liber Isaie, & vt reuoluit librum, inuenit locum ubi scriptum erat; Spiritus Domini super nos, &c.***

Kir 3. Noll To. 10.

Non enim corporaliter beato Jacob scripsisse commemorat scriptura, sed alio modo spiritualiter debemus intelligere. Maior enim est senior populus Iudeorum, iustiori id est populo Christiano servire probatur. Si vero nosse desideres, in quo illi scriuat, respondeo multis in rebus: nominatum autem in eo, quod sit velut architectum praefectis qui eum stodie seruatque S. Scripturae codices, qui ut talis, eaque intentione per totum dispersus vagatur mundum: Populus Iudeorum, sic explicat nomen D. August. populo Christiano servire probatur, dum per totum mundum libros ductae legis, ad instructionem omnium gentium probare cognoscitur. Ideo enim per omnem terram Iudaei dispersi sunt, ut cum aliquem Paganum ad fidem volumus invitare, et ab omnibus prophetis ipsum esse Christum annuntiamus testamur, et ille resistens dixerit: et nobis potius, quam a Spiritu S. libros divinae legis esse conscriptos. Non habemus, unde emendare valeamus certa ratione possimus, dicentes ei, Si de meis libris tibi dubitatio nascitur, ecce Iudeorum libros, utique inimicorum nostrorum, quos certum est, si ego conscribere vellem, mutare non potui, ipsos relegere, et cum in ipsis, haec quod in meis libris invenimus, noli esse incredulus, sed fidelis.

III. Eadem ratione censent impletum Rupertus, Eucherius, & Glossa interlinealis id quod in illa praefiguratum ceremonia cognoscimus, quam distincte describit Spiritus S. in horum natiuitate geminorum, quam sic enarrat: prior in lucem prodijt Esau rufus hispidus, at illum sequitur natus Iacob: *Fratrique plantam tenebat manu.* Esau Iudaeos praesignat, ab vnguiculis, rufus, crudeli flagrans auaritia, vindictae cupidissimus, pellicibus coopertus, re captorum pilis, exterioribus ceremonijs, pes cui inmittebatur, sacram notabat scripturam. Hunc sibi Christianus apprehendit & cum illo, & de illo fratrem superat: quia de ipsis S. Scripturis illi ipsi supplantat, illis ipsis ad viam conatur reducere veritatis.

Nota (monet D. Hier.) quod Esau vestibus valde bonis & odoriferis abundaret ac arca conditus, seruatique non induebatur: illas autem abstulit Iacob, illis patris est affectus sibi benedictionem. Haec suauis fragrantia, pretiosaque vestimenta S. Scripturam praedunt. His Iudaeus populus non ornatur: quia caecus est, & oblectatos patitur oculos, dum praeleguntur: *Dum legitur Moyses volamen posuit super cor eorum,* inquit D. Paul. Attamen haec sibi Christianus assumit quibus & illuminetur, & benedicatur, *Vestes Esau scripturae sunt hebraeorum, quibus Gentilium indutus est populus.* Illius sunt haec indu-

menta, asserit D. Gregorius ratione eius quod D. Paulus ait: quod illis fuerint traditae aique commendatae: *Illis credita sunt eloquia Dei.* Verum illa seruire concludit cistis, populi - fertur commodo Christiani, ut declarauimus.

Tertio, manibus Christi, eiusque potentia, & in illis, & cum illis S. Scripturae liber aperitur, quia nullae sufficientes vires illi aperiendo, nisi virtute, & gratia Saluatoris. Ipse est, qui gratiam infudit Apostolis, qua illam inteligerent: *Apertu illis sensum, ut intelligerent scripturas.* Expendit D. Gregor. quod vident vates illo missum sibi librum: ac qualem? *Ecce manus missa ad me, in qua erat inuolutus liber, &c. qui erat scriptus iustus & fors.* Conuenientissimum S. Scripturae symbolum: est haec etenim scripta per totum, quia nihil in ea vacuum a mysterio, foris in coe- tice, & intus: foris per historias, intus per coelestia mysteria illis representata: foris per bona terrena, quae promittit, intus per superna & coelestia, terrenis figurata. Quis librum aperuit? Manus de caelo missa ad me. *Et exiit illud coram me.* Nomen S. Scripturae frequenter dicitur Christus, manus Dei. *Fiat manus tua ut saluet me.* Manus per quam omnia Deus operatur: *Omnia per ipsum facta sunt.* Manus haec secundum diuinitatem facta non dicitur *Gentium non factum.* Eieri debebat, secundum humanitatem: quando diceretur: *Verbum caro factum est.* Haec illa manus est, quae scripturam aperit: quia solo diuino eius lumine ac gratia S. Scriptura potest intelligi: haec enim Deus indicauit, quando prout aduertit D. Paulus, *Moyse percipit sanguine agni librum legis adsperserit.* His quadrat visio D. Ioannis de libro clauso, ac signato sigillis septem: quia nulla erat potestas, neque in terra, neque in profundo, quae librum aperiret, & vocem auulnt dicentem, ne foveret: *Vicis leo de tribu Iuda, radix David, aperire librum, & solvere septem signacula eius, & vixit quod agnus acciperet de dextra sedentis in throno libri, aperiret illum & solueret septem signacula eius.* Ex his prudentiam conspicies Ecclesiae, quae semper ad declarandam, praedicandamque S. Scripturam coeleste postulamus auxilium: patet haereticorum stultitiam, qui tventur, illam esse adeo claram, ut quisque suo eam possit ingenio comprehendere.

Quarto, mirare qua Christus reuerentia tractet Scripturam, quia S. Scripturae librum stans accipit, & sic erectus manet quamdiu illam reuoluit, quasi illi hanc rem exhibens, nec sedet, donec illi conuolutum ministro reddidisset. Stare postibus est.

D. Aug.

III. Iacob fratris plantam manu tenet.

Est. 99. in Gen. 1. 27.

2. Cor. 3. 15.

D. Hier.

bus erectum, signum est honoris atque reverentia. Sic stant certam Domino suo famuli, ut illi Salomons: *Qui stant coram te semp̄ er.* Similiter viri iusti stant in oratione coram Domino: *Qui stans in domo Domini.* Idcirco stamus erecti, cum S. legitur Evangelium. Nota Christi respectum ad Scripturam, quia quo tempore illum habet in manibus, ac legit, illat erectus. Hinc elicit D. Chryl. circa finem reverentiam, quam debemus factis codicibus; maxime vero S. Evangelij, & quod reverentia sint à nobis contingenda, quando illa tractamus, vel nobis exhibentur, ut super illa prælemus iuramentum. Et illius temporis testat consuetudinem, quod qui codices illos sacros contingeret, prius manus ablueret, & cum timore ac tremore manus illis applicabat: *Si Evangelium quidem carpere oportet, manus abluens, & cum multa reverentia & religione timent, & timens accipit.* Attendite, inquit, qui iuratis super S. Evangelia, qua sunt illa verbis dispositione in manus accipienda. Deinde sedit ut Dei verbum prædicaret, quo significaret se datã operã, ac fœdulo sacre scripture mysteria velle docere Nazarenos: quia, ut sentit D. Aug. sedere ad negotium aliquod agendum, in sacris litteris indicat, se totum illi applicare, nervos omnes intendentes, & de proposito adlaberato: Sic ait David, quod Deum oraturus sedit coram Domino: *Ingressus David sedit coram Domino.* Ne reprehendas, inquit, ut inreverentiam, sed diligentiam & attentionem, quã cum Deo agere nitentur, admirare.

Aliud licet ego detegam in his Christi ceremonij mysterium, quod librum sumpserit, & quod in eo stans legerit, ac deum sedem prædicaturus: quia si attentius inspicias quod Sancti referunt Evangelistæ, non invenies quod aliã Christus hos ritus observaverit, nec quod librum sumpserit, ex eo concionis suæ fundamentum themaque præscripturus. Aduerunt Evangelistæ quod Christus diuerso modo prædicarit à Pharisæis & legis Doctõibus: *Docebat non sicut Scriba & Pharisæi, sed tanquam potestatem habens.* Declarant hoc D. Hier. D. Chrylost. a. D. Thom. & omnia comprehendit Abulens. c. in hoc fuisse discrimen, quod Pharisæi & legis Doctores prædicarent quasi repetitores, Deique ministri, quocirca ad prædicandum, primo sumere debent Dei verba factis mandata litteris, illa legere, & concionis quasi supponere fundamentum. Christus autem prædicabat ut auctor eius doctrine, quam proponebat, vnde necesse non

erat ei thema sibi præfigere, seu aliud fundamentum, nec cogebatur se scri, tris alligare, nec alicui alitri, quàm sibi ipsius verbo, prout conuentionari solebat, non dicendũ sic in ceteri prædicatores: *Hac dicit Dominus.* hoc eo scriptum loco legimus, sed *Ego dico vobis,* & hoc modo prædicabat in Synagogis. *Scribe* (dicit D. Hieron.) *docebant populos, quia scripta sunt in Moyse, & prophetis. I. sibi vero, quasi Deus & Dominus ipsius Moyse, pro liberta & voluntatis sue. vellea que minus videbantur, addebat in lege, vel communi, prædicabat in populo, &c. Quasi Dominus loquebatur* (inquit D. Thom.) *et sicut legislator. Scriba & Pharisæi textus S. erant expoliteres, vnde illum supponere debebant: Christus autem sumptus e at Magister, cuius verba textum faciebant, vnde nec aliam debebat supponere. Hoc indicabat quando prædicaturus sedit, nec erectus, stetit. Ita fecit in hoc sermone famosissimo montis: Cum sedisset aperiens os suum docebat eos. Et Mat. 23. alijs occasionebus: Sedens docebat iudæos, inquit Luc. 20. quod erat loqui quasi Dominus & auctor doctrinæ quam prædicabat. At in patria sua ea noluit uti auctoritate, sed cum summa reverentia ac humilitate, sicut ceteri, se prædicationi accingit primo legit stans S. Scripturam, ne ciuibus scandali daret occasionem: quia teste Evangelista, quam primum viderunt, quod librum peteret, omnes ilico fixa eum oculorum acie contuebantur, quid rerum ageret, contemplaturi: *Omnium oculi in Synagoga erant intendentes in eum.* Et si Dominus propria sibi ac diuina prædicaret auctoritate, statim ex eo sibi sumerent occasionem scandali, cum ipsi hoc maximam iudicarent audaciam: ut statim videbimus. Vult hoc illorum Dominus præuenire scandalum, & ad prædicandum communem omnibus modum sedari, quem reliqui in prædicando obseruabant.*

§. 6. Veniebat Christus in fislilla scirpea, & patetia sua se manifestabat maiori beneficio quàm ceteris omnibus.

Aperuit Christus librum, & evoluit illum, erat quippe radiò obvolutus, & ut nosse loquamur modò, *reuoluit librum,* donec occurreret propheta maxime hominibus consolationis, qualem non tantum in propheta Isaia, sed in omnibus prophetis, imò & in tota S. Scriptura non reperimus. Codicẽ Isaia vatis accipienti satis multa

Loeo cit.
D. Hier.
In c. 7.
Mat. To. 34

D. Tho.
Et Mat. 23.
Luc. 20. 3.

160. 52

multa poterant themata occurrere. In exordio ad prima verba, non vterius revolendo, occurrebant illa, quibus ut prologus inleat librum, rebellious populū redarguens: *Audite cæli, & auribus percipite terra, quoniam Dominus locutus est.*

I. *Filios enutriti, & exaltati, ipsi autē spreverunt me. Cognovit, &c.* Si paulo progredieretur vterius, scripta erant illa, quæ maximè tali conveniebant auditorio: *Audite verbum Domini Principes Sodomorum, percipite auribus verba Dei vestri, populus Gomorrhæ.* Thema sumere poterat comminatorium, quò sapiens timore percellerat prophetam seditionos, & eodem libro continetur. At tamen illa præterit, sed tempore congruum locum quaerit maioris consolationis, & totius S. Scripturæ verba cæteris gratiora quæ scripta legebantur: *Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, Evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, amittere contractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis.* Maximi sunt hæc verba ponderis, quæ continent, quæ promittunt, quidquid boni mundo Christus erat allaturus, quod erat infinitum, unde non factis expendere possunt viri sancti beneficia, quæ his assignantur.

Indubitante credo, quòd Dominus hic de industria tempore Ilaie verba illa composuerit, & in ore posuerit Ilaie, ut vehemens ipse hac occasione in patriam suam, illa proferret, sicut realiter protulit, nec alio loco ea illum dixisse reperimus. En tibi concionis eius exordium. q. d. O concives mei, dilecti, charissimi amici, patria mea amantissima, num hanc auribus vestris percipistis prophetiam? Vobis igitur rotum facio, quòd hæc hodie coram oculis vestris impleatur, & medius vestrum sedeo, ut hac in civitate perficiam, operetque quidquid hoc vaticinio continetur: *Cæpi dicere ad illos: quia hodie impleta est hæc propheta in auribus vestris.* Ecce quam acceptum principium quam pacificum exordium captandæ benevolentia, atque attentioni aptissimum: *Cæpi dicere.* Scitote patriæ mei, quòd ego ille sum, hic me habeatis, ut vobis hæc bona omnia conferam: q. d. id quod per eundem Ilaiam dixerat: *Quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum.*

II. *Moyles* Rupertus in vita Moyfi: Illam adhuc tenellum ac vagientem pater fiscella scirpæ excludit bitumine & picæ illata, ne villo modo aqua subintraret: *Fiscella scirpæ limina bitumine & picæ.* Hinc puerum includit, qui sic captivus decursu fluvii rapiebatur deorsum, donec fiscellam advertens

Principissa filia Pharaonis mandans de fluvio eripi, coram se aperiri, puerum invenit formâ venustissimum, decore gemmeum, sicut hic Dux liberator populi sui de Aegyptiaca sermitate. Quod opus erat Deo ut ambagibus, tanto conari studio, quò Moyles ab interitu servaretur incolomis? Altum mysterium. Scripsi illi materiam erant ex qua papyrus scribendo parabatur, unde & vocabatur *Papyrus* ut probat Rupertus ex versibus Lytani, atque ex ipsiæm siebant schapha, nanes, lembi, quæ picæ & bitumine imita periculosa cabant: & ita vates Ilaiaz naves vocat: *Vasa papyri.* Notat hic Spiritus S. profundum Sacramentum. Eternus Pater volens filium suum mittere in hunc mundum, & quòd iam à mundi principio per decursum veniret temporis, quasi per aquarum decursum, illum fiscellæ inclusi scirpæ, hoc est, S. Scripturæ. Quantum sapio vulgum aptius dari poterat S. Scripturæ symbolum, quam hoc, nec desini eo, quæ iustis quid illa sit, declarat. Fiscella scirpæ nitro contexta artificio, picæ & bitumine diligenter illata, qua constructus supremus ille Moyles decoluit. Quam industrie contexta est hæc fiscella varijs sistris sententijs, historijs, prophetijs, ut opus manuum Spiritus sancti? Quis consensus, quæ vnus ad alterum convenientia: ut velut texti, & combinari scripti filioque traieci se mutuo complectantur? His inclutus, his absconditus inclutus Dei filius descendit: *Vnus legis Christus,* inquit Apostolus. Et A. 8. 14. postolorum Princeps, S. Petrus hoc ipsum prima ad sua concione declaravit: *Hinc omnes prophetae & apostolorum perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum.*

Ad amulim enucleat D. Augustin. hæc Davidis verba, quæ quasi ænigma proponit: *Nam quid Sion dicit: homo & homo natus est in ea, & ipse fundavit eam altissimus.* Præter impossibilitatem, dicere de Sion quòd homo qui nascatur in illa, illum fundaverit. Nounè vires fidemque superat quòd in ea nascatur domo cæmentaria, quam ipse construxit? Si in ea nascatur, quando iam nascatur, esse debet edificata. Si ipse illum edificaverit, nondum ipse nascente erat edificata. Voluit, respondet D. August. indicare quòd ille, qui in Bethlebem nascatur, vel et conceptus in Nazareth, iam erat, & esse habebat, antequam ibidem conciperetur: & sic se res Deus habet, quòd fuerit conceptus secundum humanitatem, & esse habebat secundum Divinitatem. David quis hoc declarabit mysterium? Vbi verum illum præclarum inveniam? Sacris venit Scripturis inclutus & absconditus: *Dominus narrabit*

vult in scripturis populorum, & Principum. Quod humanus de mysterio capere non potuit intellectus, Deus sacris includit scripturis, quæ sunt scripta publica, cunctis patita, secuta ac industria. Illis diuinus hic Moyses venit absconditus. Hæc est sententia D. Basilij. a. D. Athanasij. b. D. Cyrilli. c. D. Chrystost. d. voluisse Christum decore ludæos, die illo solemnem cum illis habitam disputationis de diuina sua persona, quam accurate narrat D. Ioannes, quia volens illis quis esset manifestare ipse s. ad s. litteras remisit: *Scripturam* : quia vos putatis in istis vitam æternam habere, & ille sunt quæ testimonium perhibent de me. His videri conclusus, fidei scellam hæc aperire, & vas pyrrionis pice linitum, oculis vestris absconditum, referate : his ad sum inuolutum & sub littera mortua conclusus. *Scrutamini.*

18. Non vobis sufficit, attendere superficialiter, pice & bitumine compactam, obsecratam litteram, scrutamini quid intus sub hæc littera recedat, & me ipsum inuenietis. Hanc beatam sortem aperienti estiam, aut fidei scellam singulariter Christus patriæ scæ referauit, quam Pharaonis Regis filia præsignabat, quare coram illis fidei scellam hodie distulit, & ait. Contuemini, quod ego ille sum huc inclusus prophetiæ : quia si sola huius vaticinij verba vsque modo ad aures vestras accesserant, nunc coram oculis vestris habetis quod illis absconditur. Ecce ego, quem præsentem inueniemini, qui vos omnigenis impleat beneficiis : ea namque intentione delatandi.

Se gessit Christus cum patria sua, velut mercator opulentissimus qui reuertitur cum nauis longinquis ex regionibus, milleis opibus referta, aulis, sericis, linteis, saccharo, lignis medicis quibuslibet infirmitatibus premissis, qui priusquam ad portum, quo tendit, appellat, ut omnes ibidem suas proferat merces, maiora explodit bellica tormenta, quæ per cuncta resonent litonata, ut à longe ea ciues audiendo, qui in portu morantur, se paratos sistant tantis bonis recipiendis. Hoc egiit modo distulimus ille mercator, qui venit grauidâ nauis illa cœlesti, humanitate sua sanctissima, pretiosissimis totius cœli meritis ut appellati in Nazareth, ibique nauem exponat, illamque reddat ciuitatem opibus præcellentissimam. Ad hoc facta fuerunt celeberrima illa miracula, quæ prius circumquaque efficiebat, quæ fortius longè quàm tormenta maiora resonarent, ut audito eorum in patria tonitru se illum recipiendo præparent. Hodie Nazaret appulsus est. Quasi nauis infirmitatis, seipsum proponit, & quis sit, declarat, quod scilicet nauis sit ab artorio Patroni, *Basij, de Lanuzo Tom. II.*

tre missa ex indijs cœlestibus, prospero vento, statumque diuino spiritus S. ut in ea, quidquid boni continet Deus, aut ipsi possent optare, exponat: *Spiritus Domini super me, propter quod unxit me, &c. Hodie impleta est hæc propheta in auribus vestris.* q. d. Ecce ego charissimi municipes: Ecce ego, patria mea dilectissima, modo me vobis sisto præsentem, me habetis, ut in vobis simul iunctis agam, quidquid in alijs partibus vobis ac regionibus sum operatus. Num censens Christum optimi filij, respectu patriæ ac ciuitatis, & fidelis compatriotæ respectu conciuum, obligationi satisfecisse? An plura poterant ab eo postulare facienda? Num aliquid maius debuit patriæ? Nihil amplius cum Abraham fecit (asserit D. Chrystost.) licet talis esset, cui præclarissima præstare beneficia, cuius ingressus est hospitium, sub trium Angelorum persona, in eo recubuit, comedit, vtilitatem eius redderet nobilissimam, si illum pro munere suo recipere fidei vna, sicut & in vetrate Dominum suscepit quo se tantis beneficiis, dōrisque emittentibus recipiendis, quæ Deus illi concepit, præparauit, quibus domum eius claro stemmate donauit, totaque reddidit splendidißimam vniuerso. Concludamus igitur, quod nescimus Christus patriæ ciuibusque defuerit, quoniam plus iusto ciuibus fuerit liberalis.

§. 7. Sui Christum offenderunt patriam, eius familiam, ut pauperem deficientes: quod in mundo est frequentissimum.

Modo considerate, quàm magno opere illi Christo defuerint. Quando namque Christus in medio illorum sedit, seque illis adeo, blandum, mitem, largum, paratum, & omnibus modis dispositum obtulit, ut pro patria, pro ciuibus quidquid optare possent, ageret, quid illi? Quàm primam viderant, quod hunc sumeret, se lectiori accingeret, os aperiret conuersioni, conuersi omnes velut attentos oculos in eum tanta coniecit attentione quasi bouem viderent per aëra volantem, colla, & brachia versus illum extendunt, antes arripunt apertas, quid diciturus esset, auditori: *Et omnium oculi in synagoga erant intenti in eum.* Tantaque Christus in ijs que gessit, dixitque, gratia, ac decore præfulsit, ut eorum corda percelleret, ac iudicarent quid esse cœlestis, & supereminens, promde sic dicere coeperunt: *Et omnes testimonium reddebant illi, & mirabantur in verbis gratiæ,*

Ho. 2. in 1. ad Thim. ad finem.

19

que procedebant de ore eius. At subito retenti li-
 vidæ consilio malitia sua contra eum tumultu-
 rantur & iniucem cubito pulsantes, in hæc ver-
 ba proturpunt: Vah, vah, non illum videtis? un-
 de formicæ alæ? quem se nobis hic conatur ob-
 trudere? qualem se nobis depingit? quasi vero il-
 lum minime cognoscere mus. An non filius hic
 est Ioseph fabri lignarij? Numquid non ipse par-
 vulus ille faber optimè nobis notus? Nonne Ma-
 ter eius est mulier illa paupercola, Maria? Eius
 fratres nonne sunt Iacobus & Ioannes, & illi qui-
 dem adeo communes officiales, vt nemo illo-
 rum vobis non sit cognitus? Vnde Loc illi, vt
 prædicet, & exponat scripturæ mysteria? Vnde
 illi virtus illa vt dicat, quod eum ad res tam as-
 duas Spiritus S. delegatit? Et illo modo Christum
 despexerunt. Referunt has rationes Euangelistæ
 sedula singularitate: *Dierbant: Nonne hic est filius
 Matt. 13. Ioseph? Nonne mater eius dicitur Maria? & fratres
 Luc. 4. eius Iacobus & Ioannes, & Simon & Iudas? Et
 Ioan. 6. sorores eius apud nos sum? Vnde ergo huic hæc omnia
 Marc. 1. vnde ergo huic sapientia, & virtutes? & scien-
 dalæ abantur in eo. D. Marcus addit quod de illo
 sparserim: Nonne hic est faber? Vnde, licet D. Au-
 gust. credat, quod hoc dixerint, quia credebant
 L. 2. de cõ. quod filius esset Ioseph fabri lignarij, D. tamen
 cordia E. Basil. & D. Iulianus Martyr. & D. Hieron. &
 wang. c. 42. arbitrantur, quod Christus actualiter epifi-
 a Libr. de cium exerceret lignarij saltem in illo adiuuus
 Conf. mo. Ioseph vsque ad trigentesimum annum: quia
 nast. c. 4. quis credat, quod toto tempore illo vixisset
 b In dial. otiosus.*

Res est plena stuporis, quam cito homo quod
 cepit, iterum desiciat, & quod prius approba-
 verat, postmodum reprobet. Videatur hoc in
 a Epi. 47. illo D. Paul: *Moror quod sic tam cito transferimi-
 Ad Gal. ni ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi, in
 p. 1. 6. aliud Euangelium.* Notentur hæc duo verba Sic,
 II. & illud, *tam cito.* Tam cito, vt vix se cruce pos-
 sent consignare. Hoc dicere voluit, vt declarat
 D. Hieron. O tam cito. Ad primũ sermonem,
 in con- ad primam rationem mutati estis, reproballis,
 stantia ad quod prius probaveratis, & Euangelium expre-
 nota ad quod susceperatis. Ad primam tantum ab-
 terius doctrinæ, quam audistis, propositionem.
 O rem prodigiosam? Hoc Dei quoque populo
 contigit. Mandat Dominus Moysi: *Va de descen-
 Exod. 32. de, peccauit populus, quem eduxisti de terra E-
 32. 8. gypti.* Perge, hinc descende, vide quid tuus ille
 patret populus. Vide quantum referant gratiam
 illi beneficio quod eduxerim eos & liberauerim
 de seruitute Egyptiaca, pro eo namque, vt pa-
 ribus ne studijs colerent, idolum crederent, &

falsorum Deorum suorum adorationem festo
 lemni celebrant, illis altaria consecrarent, vitu-
 mas obtulerunt. *Recesserunt cito de via, quam
 splendisti eis.* De cultu hyperdulæ, quem nomini
 meo debebant: cum vix pedem extulerint Ægypto
 to, vix noua cõperint gaudere libertate, in
 quam illos abierit, quando mihi terga vertunt,
 & que optima prius approbarant, vt pelsin a mo-
 do reprobant quando suæ libertatis acceperunt
 beneficium, quod tam cito retrocesserint, ma-
 lum est, quod terga mihi verterunt, at *Tam cito.*
 Tam modica persuasione, & rationibus adeo de-
 bilibus. O humanam inconstantiam! mortaliu
 leuitatem! quod vident Nazareni gratiam, que
 Christus magisterium declarabat quo pollebat in
 S. Scripturam, eiusque interpretationem, quod
 doctrinam eius audiant quæ quia talis est, om-
 nium sibi corda petrabat, sic vt quid diuinum
 in illo ac cœlesti venerentur: & quod tam cito
 tabida corosis eorum cordibus inuidia in illum
 insurgant, eum aspernentur, & in eius hæc de-
 cant verba conuictum. *Nonne hic est fabri filius?*
 O exoticam inconstantiam!

Diuina continent hæc verba sacramenta. Pri-
 mo: non partim euidenter ostendunt Christi
 virtutem, quam & ipsi fatebantur. Secundo co-
 rum probant obstinatam teragam que nequissimo
 Regula est Philosphorum, quod subit motus
 iudicia sint veritatis: cum enim non ex propria
 veniant deliberatione ipsi naturæ adscribuntur,
 hæc autem non fallit, non errat: à suo namque
 motetur auctore, Deo scilicet. Motus autem
 deliberati sunt cordis in dices, & eius quod nobis
 proprium est, quia ex proprio consilio oriuntur
 & in hoc quilibet agit, iuxta illud quod pectore
 cordeque gerit absconditum, huic quoque rego-
 la conuenit toties repetita Philosphorum, quod
 qualis quisque in se est, talè similiter est ipsius,
 quod profert, iudicium. In Nazareni subit mo-
 tantur motus, fueruntque illi primi, quos habere-
 runt, quando legere cepit Saluator scripturam
 de eaque sermonem insitit etc. Stipenda nempe
 admiratio gratiæ, & virtutis, quam adverteret,
 verberum eloquentiæ, doctrinæque celsitudinis.
 Quod absque dubio hinc processit, quod tali
 modo Christus conciosem inchoaret, vt radios
 quosdam ex diuina sua facie splendidissimos o-
 mitteret, quibus ad se corda omnium allicebat
 quia hoc illi, (testatur D. Hieron.) appropin-
 erat familiare. *Ipse fulgor certe, & maiestas diuini
 nitatis occulta, qua etiam in humana facie reluce-
 bat, ex primo ad se venientes trahere poterat affe-
 ctu.* His inopinatis motibus ostenderunt veri-

I.
 Conuicta
 Nazare-
 ni in
 Christum

Matt. 13.
 Luc. 4.
 Ioan. 6.
 Marc. 1.
 L. 2. de cõ.
 cordia E.
 wang. c. 42.
 a Libr. de
 Conf. mo.
 nast. c. 4.
 b In dial.
 adira Tri-
 phonem.
 a Epi. 47.
 Ad Gal.
 p. 1. 6.
 II.
 Forum
 in con-
 stantia
 nota

Exod.
 32. 8.

ratem, & excellentiam, quam in Christo cognoverunt, demonstrarunt. Mirabantur in verbis gratia quæ procedebant de ore eius.

Porro confestim alia subsecuta sunt iudicia deliberata, quæ prodierunt consultando, & conferendo singula, quisque proprio conformiter peccati suo, ac cordi, & inter se: quia diabolico emitti huiusmodi tabescebant; unde & ipsum, cuiusque doctrinam sunt designati, calumniantes, quod vi esset infima, abiectaque sortis, nullius stemmatis & hinc ortum est; ut illa omnia vili fierent quæ de illo per exterarum regionem honorifice spargebantur, & de mirabilibus eius inter se colloquerentur: quæ ibidem omnibus erat admirabilis, quasi de senilibus libellis prodigiis, & signis & topique iudicis omnia ut mendacia, & præstigia calumniarentur: hæc enim illis innotabant, quæ eis dixisse narrat D. Marc. Unde virtutes tales, quæ per manus eius effluuntur? q. d. exteros potuit hic suis demeritate præstigijs, & circumveniente mendacis: illis utique innotuit; nos autem, nequaquam potest, quis sit enim, optimè notimus, eius nos non latet ergo, nec ignoramus, quod nihil habeat alicuius momenti, nec de quo sit aliquid præclari expectandum eorum, quæ fama fert apud alios effecisse. Mirare, quæ innotuit calumnias, & adeo irrationabilia comitia, quantoque despectu cordis, ex prava malitia Christum aspernentur.

Primò, eius vilipendunt natalium originem: quem ut Iosephi, & Mariæ filium, pauperum, abiectissimæque fortunæ, hominem vilicabant. O malitiosam amentiam! quinimo eo intuitu Christum magnificere, & generis intelligere debuissent eminentiam: quia apud illos ipsis scomatibus nihil erat notius: nec villos frequentius reuoluebant libros, quàm in quibus suorum natalium origo describatur: in tantum, ut necesse fuerit, D. Paulus Timotheo scriberet, ut fidelibus præcipere, illis studijs non adeo inhaerent, ne intenderent fabulis. Et genealogijs terminatis quæ questionem præstant magis, quam ad gloriam. Quocirca noverant euidenter, quod ille Ioseph, illa Maria, (quos dicebant) filij essent legitima rectaque linea descendentes, ex magno illo Patre Abraham, ac regali stirpe, & familia David, quod similiter orti essent ex legitima progenie plurimum inelytorum Regum, Ducum illustrium, grauium sacerdotum, eorumque proinde propago, totius orbis & vrbis esset aobilissima.

Ex his vero verius constat, eorum fuisse iudicium inuersum, & omnino peruersum, quali laborat mundus, qui natalium, stirpisque splendorem non ex antecessorum alicuius iudicat eminentia, sed ex opibus, & quas modo possidet, facultatibus, proinde potest quis habere progenitores Cæsarem Augustum, Scipionem Africanum, Gothofredum nominatissimos qui si censisset tenuissimus, illum ut terræ filium, & nullius pretij: (a) habebunt, & ut talem, in postremum locum, nomenque reijcient. Per Prophetam Oseam Deus expostulat contra peruersos inuoluptuosque modos agendi Ephraim, de quo hoc primum redarguit, eum adeo delirare ut pasceret ventremque suum impleret vento: (b) Ephraim pascit ventrem. Mundum hic, & mundanos inuenire: quid magni faciunt, quibus ventrem impleant? terræ facultatibus, censibus temporalibus, pecunijs, artibus, bonis minoris ipso venio substantiæ. Iob ait. Memento mei Deus, quia ventus est vita mea. Quid est vita vestra: ventus, ob eius debilitatem, paruum consistentiam, alterationes, mutabilitates, si vita vestra, quam David nominat substantiam & fundamentum ventus sit, qualia erunt eius accidentia? omnia ventus sunt, & minus quàm ventus, si vita vestra, teste D. Jacob, Vapor est ad modicum parens. & Inco. 4. 17. aëre dispersus, quid ergo illud erit, quod huic innititur ventus, & vento minus sunt opes vestra, aruorum iugera, pecuniæ, dignitates, his amens mundus pascitur. Ephraim pascit ventum.

Addit deinde, quàm peruersè, quàm finitè de rebus ferat censuram. Chanaan in manu eius statera dolosa, calumniam dilexit. Chanaan, non quod talis esset progenie: quinimo plurimum inter se Indæorum ac Chanaanorum origo discrepabat, sed quia morum peruersitate talis esse notabatur: sic enim illos alloquitur Ezechiel. Rabiæ tua & generatio tua de terra Chanaan. Eze. 16. 4. Mauu, inquit, stateram appendit fallacem iniustam, qua quæque ponderat, qua melas committit iniquitas, & mille calumnias mille promouit iniquitates. Et quæ, precor est illa statera? Pecuniæ, facultates. His omnia trutinat quem videt opibus superbum, illum nobilem, illustrem, & doctum, & quidquid volueris, inuariat, & tanto plus his eum præfulgere iudicat, quanto erunt, aut sentit illum istis plus abundare, unde dicit, quod hoc sit eius idioma: Et dixit Ephraim. Verum nomen dicitur esse. Etus sum, inueneri idolum mihi. Legit alia littera: Inueni enim mihi. habeat pecunias, & mundi totius nobilissima quali præterdit decorabitur familia, illumque ut

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ipforum Deorum filium extollet, ac prout Gentiles heroa celebrabant: *Inveni idolum mihi. Facultatibus bundet & pondus habebit, propendebit eius statera, atque illustrius, nobilissimus, honoratissimus habebitur. O gravissimam calumniam, dicit Dominus: Dilexit calumniam. Quid igitur, num quia corporis desunt pecunie, & animae virtus debet deesse? quia crumenae non insunt mimi, debet cordi non melle robilitas? Hac illa est proditoria fallaxque calumnia, quam Christo irrogant: & fallaci illa statera. Christum appendunt: & quia videbant eos, quos vt eius parentes habebant, rerum omni m indignos, & illi, ipsos contempti habebant, omne que vt viles reijciunt & mundi peipsema, quo moeto, & parates, & filium, omniemque eius progenie conatus proficiunt. Hæc sunt illa iudicia, quae D. Iacobus sugillat: iniqua, eius, qui virum iudicat, ex eo quod aut diues est, aut pauper: quia quem opibus videt affluentem, honorat, reueretur, auscultat, sedem offert aduenienti: Codrum autem mendicantem remoratur, iubet vt stet erectus, exheret, & c. *Etenim si introierit in conuuium vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu &c. Nonne indicatis apud vos miserios, & facti estis iudices cogitationum iniquarum?**

Iacob. 2. 2.

§. 8. Iniuriis Christum lacessunt: quia quod illum pauperem notarunt, nihil de illo magni crediderunt, contra statuta medijs feli.

Hic calumniae Christo illatae, & aliam multo grauiorem addiderunt: non enim tantum eius propeniem contempserunt, quia pauper erat, Ioseph & Maria pauperes, quos parentes eius altimabant, sed insuper ex illo concluderunt esse impossibile, vt adeo vilibus pauperibusque quis natus parentibus, a rebus tam excellentibus commendetur, nec virtute, nec sapientia, nec caelesti gratia, nec potestate faciendi miracula, nec vlla bono ralem posse decorari. *Dicebant: nonne hic est fabri filius, & mater eius Maria? unde ergo hinc virtus & sapientia? Quasi eo, quod quis sit pauperis lignarij, mulierisque in pis filius, nihil possit habere laudabile, quasi Dei cona eiusque gratia ijs essent alligata, qui parentibus gloriantur opulenti, & dignitatum gradibus illustribus: quasi vero non tantum haberent ius, aut cotam Deo non tam essent reci-*

VI. Diues & pauper aequales iungit.

piendis Dei muneribus capaces pauperes, quam diuites: quasi vero non haberet animam tam caeli honorumque supernorum capacem pauper quam diues. Hæc inter caetera Iohanni Veramendices, quod licet in bonis, locis, officijs terraque sedibus sit inaequalitas, in bonis tamen caelestibus tantum potest pauper quantum diues, & potest is non minus seipsum ad ea promouere. Iustissimam de hoc Dei legem aduertimus præceptam Moyfi, vt populo promulgaret: Hanc scilicet quod dum iustum iniret domorum populi (quod sepius faciebat) quisque medium scilum solueret, quo valore appenderet diorum regalium, nec diues plus solueret, nec pauper minus. Statuta legis audiamus: *Quando intuleris sanctam filiorum israel, iuxta numerum dabunt singuli precium pro animabus suis Domino &c. Diues non addet ad medium scilum, & pauper nihil minuit. Tantum dabit pauper, quantum diues. Dominus, lex illa, saluo meliori iudicio, videtur iniusta cum tantum exigat a paupere, quantum a diuite. Exploratum est, vnumquemque debere contribuere, suis conformiter facultatibus, si præcedat opibus diues pauperem, quid tantum a paupere, quantum a diuite exposulat? tantum dabit pauper, quantum diues. Quinimo & in lege purificationis præscripsisti, vt mulier ditior agnum offerret, pauper ior autem: *Duos turtures aut duas pullos columbarum.* Quia non tibi iustum valebat tantum pauperem grauari, quantum ditior rem. Hic caeleste later mysticum. Erat hoc tributum a Deo impositum, oblatio quaedam quam volebat offerri ab vnoquoque in gratiarum actionem beneficij creationis, quod hominem creasset, animam illi infuisset rationalem. Hoc est: *Preteritum pro animabus suis.* Si sit igitur ad hoc, sit aequalis pauperis atque diuitis oblatio: tam præclarâ enim animam, & nobilem largitus est Deus pauperi quam diuiti? tanta præditam capacitate ad bona caelestia, ad beatitudinem, ad diuina dona misericordiae, & quae tanto polleat iure ad Deum, eius gratiam, eius sacramenta, eius cultum, quanto diuitis, nec vllum discrimen agnoscimus.*

Illud quoque D. Paulus expressit, dum ait: *Non est Gemilus & Iudeus, circumcisio & præputium, Barbarus & Selyra, frivus & liber, sed omnia & in omnibus Christus.* Audi, monet Diues Ambrrosius: *Et erit tanquam lignum.* Symbolum, quod nobis rex David depinxit arboris illius caelestis, in qua fructus omnigenos gratiarum donorumque reperimus: *Erit tanquam lignum, Alludens,*

ad arborem illam celeberrimā, arbore vitæ, quam
 Dominus plantauerat: In medio paradisi. In um
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

super humilem & mansuetum & Subtiliter hoc
 D. Gregor. Nazianz. expressit agens de operibus
 Spiritus S. & in quibus eadem operetur: Hic D. Gregor.
 spiritus, si pastorem nactus fuerit, citra orbem Nazianz.
 facit, peruersus spiritus eccorantem, atque Israe- Oratio in
 lis & gem designat. Si extraxerit moros villicanem, sanctam
 Prophetam efficit, Dauidem & Amos regia. Si Penitenti-
 adolescentem elegantem acciperit, presbyterum
 iudicem constituit, idque supra quam a. n. ratio
 ferre videatur. Testis est Daniel, qui leones in lacu
 superauit, &c.
 Hinc monet nos D. Iacobus, ne credamus eo,
 quo nos, modo Deum inuē rationem, agendo, si-
 cut nos, cum acceptione personarum, & in no-
 stris negotijs ac contractibus, ditiores ac poten-
 tiores praterendo: Fratres mei nolite in persona-
 rum acceptione habere fidem. Dominus noster I. su-
 Christi. Nomine fidei omnia dona & celestia, &
 spiritualia Christi comprehendit: Auitio fratres
 mei; nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, di-
 uites in fide & heredes regni, quod ei promisit Deus
 diligentibus se; vos autem ex honoratis pauperem.
 Vos precos attendite, quos Deus elegit multos
 gratia fux ac Euangelij principales. Nonne Iacob 2.
 pauperes dixerunt piscatores, triticos, pauperes
 idiotas qui gymnasia non frequentauerunt, nec illa
 quidem viderunt? Hoc idem confirmat D. Pau-
 lis: Quia non multi sapientes secundum carnem,
 non multi potentes, non multi nobiles, sed qui stul-
 ti sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes, et
 infirmamundi elegit Deus, ut confundat fortes, &
 ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, &
 ea que non sunt, ut ea que sunt destrueret. (quia
 sic conueniebat,) ut non glorietur omnis caro in
 conspectu eius. Quanto magis mundi iortitudo
 desideratur, tanto celestis virtus elucet mani-
 festius, aque in his tanto Deus brachij sui po-
 tentiam declarat euidentius, quanto sunt media,
 que suis desinat operibus, vtiliora. Hoc licet no-
 bis proponere Nazarenis: Nonne Deus elegit pau-
 peres in hoc mundo? Vnum Dauidem, alterum
 Ezechielem, hunc Dauidem, illos Michæam
 & Amos? Vos autem ex honoratis pauperem. Vos
 autem ex honoratis pauperem Christum, quia eo
 quod talis sit, vobis videtur, quod habere non po-
 sit aliquid Spiritus S. donum, nec agere aliquid
 dignum memoratu. Hinc emanauit, quod scanda-
 liz. additur in eo. Emphaticum habet hoc verum non
 minimum, & significat, quod nullam adhibere
 fidem ijs que de Christo spargebantur praecla-
 rissima. Conferebant inter se prodigia, signa stu-
 pendia, miracula celeberrima, que tam loquente
 preceperant, & hominem, quem suo iudicio cer-
 nebant

23
 V.
 Persona-
 rum ac-
 ceptio
 distuade-
 tur.
 Iacob 2.
 Cor. 1.
 20.
 Iacob 2.
 2.
 Nazare-
 norum
 scandala-
 rum.

rebant abiectionem nullius stirpis summe contemp-
 tibilem, & in hoc scandalizabantur dicebantque,
 implicat, hominem hunc ea patrie, quae de illo
 dispulgantur. Nō sibi contentiunt, non correspon-
 dent tanta miraculorum potentia, & tam abiectione
 generis nobilitas; quali hunc extractum esse ne-
 mo nostrorum ignorat. Et hoc inter se m. stita-
 bant: *Vnde hinc virtutes, & hinc omnia?* Vnde
 num ex eius natura? ex eius prerogatiuis? ex
 praecelso parentum stemmate? quidquid in illo
 notamus, abiectionem est, vnde ergo tanta possunt
 prodire mirabilia, quanta de illo facta referuntur?
 q. d. Quod seipsum alij fallant, & opera de
 illo credant, qualia dicuntur, non mirantur:
 quia, quis sit, non agnoscunt, nec eius per-
 spectam habent infirmitatem, nec eius aut fa-
 miliae suae nullam dignitatem, nec parentum,
 stirpis, fratrumque genus norunt obscurissimum.
 Porro quoad nos, fallere non potest, etenim
 illum nouimus. inus & in eute se scandalizabantur
 in ea. Generatio praua, praeputera, atque pec-
 uerla, cum enim de Christo praecelare sentire,
 emique magis pendere debebant, ex ijs quae
 illo peterebant, magnalia, illis tamen si tem de-
 negant ex eo quod de ipso vilitate iudica-
 rent.

(a)
 26 ps. d. d. a.
 mundus.

¶ 24
 VII.
 Superbus
 boua sua
 in se, at
 in proxi-
 mo mala
 confide-
 rat.

1. Reg. 10,
 17.

Lib. 14.
 Mor. c.

14. vs.

Job. 41.
 25.

Hos illis comparo rationis expertibus quo Spi-
 ritus S. Filios Belial aequit: cum enim illis Do-
 minus in Regem inxillet Saul, defensorem, qui
 de potestate redimeret inimicorum, & in prilli-
 nam assereret, libertatem, seruaret, mox ut illum
 viderunt, & stirpis eius infirma, nihilque prosapia
 recordantur, parentum memorant natales eoque
 vulgares, & obscuros, aspernati sunt, dedignati
 sunt, arbitrati sunt, omnes eius vires excede-
 re, quod animus illi foret regi conueniens, prin-
 cipisq; Monarchae vigeret conditionibus, cui tam
 ignobilis parentum erat prosapia. *Esij Belial*
dixerunt. Nam saluare nos poterit iste: & d. d. d. d.
tant eum, & non attrulerunt ei manera. q. d.
hoc quod modo Nazarem: Vnde hinc potentia?
vnde virtutes, & c. Proprium opus hoc suoz
 hie, & culos in propriam conijcere dignitatem,
 & in extetorum vilitatem, ut illos dedignetur
 D. Gregorius ex occasione declarandi verba Iob
 Omne sublime videt: ipse est rex super uniuersos fi-
 lios superbia: de superbis agit & humilibus. Quil
 rei quid caute sit, quod superbi sanctos hur-
 que ad milles despiciant, & humiles sancti superbos
 finem, magnificiant peccatores. Et ratio confestim al-
 signat: eo quod insani superbi oculis con-
 iiciant in bonum aliquod, quod in se habent,
 & in defectum aliquem, quod exteri laborant,

Nihil tam bonum, quod non aliquo labore
 defectu. Perdici bonum & sanum est peccat,
 porro si vesiculam gutturis vel membrum
 lam interiore comedere volueris, lapillis in
 venies reptam, qui tibi dentes contingant.
 Nihil tam malum quod non aliquid ha-
 beat bonum. Serpens virtutem habet cordu-
 lem pro theriaca, quae venenum tollit, ipse
 tamen veneno turget. Superbus in se bona quae
 que perpendit, in proximo vero defectus ex
 aggerat, vnde & seipsum inuiciter estimat, alium
 autem temerarie vilipendit, & hunc contem-
 ptus iste nascitur, quo superbus humilem asperna-
 tur. Humilis vero e contra, proximi virtutes do-
 naque considerat, & sua in se peccata scilicet
 inuestigat, vnde & seipsum dedignatus despici-
 & proximum quacumlibet grauem peccatorem
 sibi modestus antepouit. Quantum eruebat Da-
 uid Sauli regi licet improbo? Et quanto se il-
 lo faciebat inferiorem? Ratio datur, quod in
 illo David attendebat, quod rex esset & vn-
 ctus a Deo, in se vero, quod intus esset
 & in patria domo natu minimus, ex tribu pau-
 pere progenitus: vnde Regem sic affatur: *Quom*
persequeris Rex Israel: quem persequeris. (A-
 tende, precor, quis sum.) *Canem mortuum perse-*
queris & pulcem unum. Adelt Gregor. Gen. 29
canem unum in Regem fuerat David, iam exorant
Samuele, & coram super se oleum fundente dicerat,
quod d eum diuina gratia, Saul reprobatu, ad regni
gubernacula possidenda seruabat, & iam persequeris
aduersario mente humili se substernebat. Et
quibus D. Gregor. horum confirmat verborum
veritatem: Omne sublime videt. Quod scilicet
proprium sit superbo per Leviathan designato,
non nisi sublime & excelsum quod in se est, de-
mitari, & vile quod in alijs est, attendere,
quo fit ut alios dedignetur, ut exemplo patet
in his Nazarenis, qui hoc tantum in Christo per-
pendunt, quod humile, quod in oculis eorum ac-
rectum reputatur, & nequaquam eius doctrina
sublimitatem, & miraculorum considerant excel-
lentiam. In Iupis stirpis suae considerant emi-
nentiam, quod de Patriarcha descendant Abraham
& nequaquam vitia & peccata, quae illos poterant
humiliare, vnde & Christus apud eos nullo in
honore habebatur.

Patebit modo euidenter, quam iusta de causa
 Christus de illis possit lamentari, & quam nullum
 sit fundamentum, quo ipsi nitantur, ut deponant
 de Christo querimonias, cum ipsi in Christo etiam
 illud vilipendant, quod primo loco habere de-
 buissent, & nullius pretij ducunt, quod attemis
 expet

expensum agnoscere debuissent, ut omni vere-
 ratione. Ita ut multifariam, multisque modis hi
 Nazareni concitatis, Christum iniurijs exagita-
 runt, summamque sunt machinari calumniam.
 Nihilominus, cum Christus ea de causa, & de-
 beret & posset contra eos vehementius exposu-
 lare, prostravit illi tamen querelis eorum formatis
 acerbioribus, in illumque coniecit, obloquen-
 tes: *Quanta audiuimus facta in Capharnaüm, fac
 & hic in patria tua.* Verba que in si perficere tau-
 rian querelas in Christum comprehendunt; q. d.
 Ergone fieri posse credimus, ut adeo sis exteris
 nationibus liberalis, adeo beneficis ut illa pro-
 bant qua de te vulgantur, & in illis operaris, no-
 minatum autem Capharnaüm: patria vero tua sis
 adeo pareus & austerus, ut ne vnum eorum qui-
 dem in illa perpetes miraculum? At tamen si ea
 penitus inspicimus, simul cum querela dia-
 bolicum explicant despectum operum & agna-
 tum, que de Christo, fama peruovente sparge-
 bantur; & quasi illis in faciem obij. iant, quod
 quidquid operatus fuisse dicebatur alijs ciuitati-
 bus, maxime Capharnaüm, terra essent in honorem
 impostura: q. d. Ex tot operibus prodigijs qualia
 tuorum de te celebrat exteriorum qui te non co-
 gnoscunt: *Fac & hic in patria tua,* qui vi-
 dete te cognoscimus, & nominus que usque tua
 lancea protendatur, & brachij tui fortitudo per-
 ueniat. Con pertum est, quod illa hic non facias,
 quia cum animi tui nobis intima pateant, abit
 ut nos velut Capharnaüm in fraudem illicias aut
 circumferas. Ecce hic quod ait Iudas: *Exprobraui
 ut faceret tuum, & ecce clamor.*

§. 9. Amen dico vobis, Euidenter probat
 Christus, quod ipse sit, qui merito de suis pos-
 sit civibus, non illi de ipso conqueri.

2) **R**espondet illis Christus: *Amen dico vobis: quia
 nemo propheta acceptus est in patria sua.* Cla-
 ro clamum pellit hoc ad agio illum redar-
 gunt: *Medice cura te ipsum.* Erat hoc ad agium, quo
 utebantur, illum arguendo, qui neglectis proprijs
 curabat aliena. Respondet illis alio Proverbio:
 Nemo propheta, &c. hoc etenim est, quod com-
 munitur dicimus. (a) Vult Saluator ipsam ar-
 gumentis quibus illum impugnant, ipsos con-
 vincere, ac ostendere luce clarius, quod in eo
 ipso, de quo illum reprehendunt, ipsimet delin-
 quant arguendi. Nemo negat quin ex lege natu-
 re multo strictius adstringatur, filius patrie suae,

quam alienis. At tamen hoc eodem modo, quod
 propria patria, magis proprijs filijs ac indigenis,
 quam alienis seu exteris obligetur: liquido nam-
 que constat, quod strictius patria tua teneatur,
 alere te, defendere, tue, quam exteræ regio-
 nes quia patria tua, tua est velut mater, propria,
 & omnibus est in concessio, quod actus teneatur
 mater, qua proprijs filium genuit visceribus,
 illi succurrere lacie suo, subsidio, praesidio, quam
 exteræ mulieres. Huius principij rationem ad-
 signant philosophi; quare terra vigorosius fru-
 cuit, alat potentius, & conseruet integrius her-
 bas naturales, quæ in illa, & ex ea pullulant,
 quam plantas adductas aliunde, in tangia, ut
 naturales vix possit agricola exstipare radicibus;
 quantum libet seriat, arer, & euellat, illas vero
 alijs natus regionibus, & transplantatas nullo
 labore euellat quas ipsa sunt terra exarescere. II.
 Causa hæc est, quod illarum mater est naturalis, Similitu-
 qua, sicut talis, illas suis eduxit & cuncta visce-
 ribus, aliarum vero est velut nutritrix seu nouerca, claratur.
 cum filij alienigenæ nutriendi commendantur.
 Ego, respondet Christus, legi satisfeci naturali,
 eum pluribus patriam, quam ceteras omnes re-
 giones officijs deuinxerim. Ego, ne tans quam
 patria me patria coleret exultatione, & sedulo
 perpendens illi non profuturum, si primo me in
 illa impetu declararem, meamque proponerem
 essentiam, illam prius studui maiori disporere
 conceptus, talam extra illam & in circuitu ex-
 hibitione miraculorum, quæ velut inaudita stu-
 pendaque divulgarentur. Ego ipse non inuitatus
 accessi, illi quicquid habebam, quidquam pote-
 ram, quidquid illa posset exoptare liberaliter of-
 ferens, idque tam perfecte, ut in eum finem, me
 loco itassem publico, id est in Synagoga, die
 concursus populi copiosus, nempe Sabbatho.
 Hic steti, velut mercator ad autum paratus, cui-
 que quod libuerit elargiri, simul quoque et in eos
 inuitatus.

Proinde nemo me, quod patria deserui re-
 daquat, ipsa quidem mihi defuit: cum etenim
 deberet, magis sibi teneretur, quam reliquæ re-
 giones, recipere, me reuereri, essentiam meam
 honorem meum tueri, velut proprium sibi filium,
 nedum hoc non agit, quod ceteræ regiones,
 quinimo ipsam solam accuso, quod vique modo
 me deseruerit infidelis. Cetera, me licet atten-
 derint ut alienigenam, honorarunt tamen, rece-
 Nazareth
 perunt, defenderunt, reueriti sunt, doctrinam Christo
 meam exceperunt, conciones meas intellexere, defuit,
 runt, meam fidem susceperunt, personam meam non ipse
 complexi sunt, proprias mihi tradiderunt illi-
 animas.

I.
 Si civis
 teneatur
 patriæ &
 ipsa illi
 debet.

II.

III.

animas & corda. Verum patria mea, nedum ho-
rum aliquid non fecit, quin totius omnia patri-
am oppoſita, patria propoſita. Cetera me ciui-
tates inuitant, rogant, inſterunt, vt ad illas
dignaret venire, patria mea, ne vel vicium mihi
nuntium, vt venirem delinuit, ſed nec ſigno
vilo declarauit, ſe aduentus mei tenet deſiderio;
& ſi proprio non veſſem motu, nunquam me
ſibi pallo attraxiſſet; In alijs ciuitatibus ea con-
ſuebant vbi predicabam, querebant me ſolliciti,
me rogabant inſtanter, illis reſpondens predi-
candum. In patria mea, ciues meos quaſi prior,
illos praeceni predicaturus. Apud alios veni predica-
torus, vt Dominus, vt doctrina, vt legis auctor
primarius, nec alijs quam meis confirmans dictis
concionem: hic autem, quo tollatur occasio de-
trahendi, quod mihi multum nimis adſcribam;
vltimū predicare, ſicut ordinatē ceteri con-
cionantur Doctores, ac praedicatores, thema praemi-
tens, & confirmans ex S. Scriptura ſenten-
tijs.

26

IV.
Vetus Iu-
daeorum
conſue-
tudo.

Act. 13.

17.

Act. 13.

41.

Insuper & in hoc probroſas in Chriſtum effu-
dit patria criminationes. Mos inoleuerat, quod
congregatis ſimul in Synagoga Iudaicis ad con-
cionem, ſi quis forte ſuperueneret exterius famā
vilgatiffimus, illum non petentem Principes Sy-
nagoga & Magiſtratus conuenirent, vigerent,
vt populo Dei verbum proponeret, moſtunge
doctrinae dulcedine ſolaretur. Ita factum legimus
Antiochia cum D. Paulo & Barnaba, nam Sab-
bato Synagogam introgreſſos, vbi populus ade-
rat ciuitatis Dei verbum audire, adierunt Prin-
cipes Synagoga, rogantque ad populum ha-
berent concionem. *Ingreſſi Synagogam die Sab-
batorum ſederunt. Poſt lectionem legu, & Prophe-
tiam miſerunt Principes Synagoga, ad eos, dicentes. Viri
fratres, ſi quis eſt ſermo in vobis exhortationis ad
plebem, dicite. Tum D. Paulus ſurrexit exhor-
taturus. Surgens autem Paulus, & manu ſilentium
indicens, ait. Viri Iſraelita. Cum autem auditori-
bus ſermo placuiſſet predicantium, illos depre-
cati ſunt, quatenus dignarentur illis hoc offi-
cium praestare, Sabbato ſequenti haberent quo-
que concionem, & ad illam excipiendam totius
confluxit populus ciuitatis: Exemptibus autem il-
lis, rogabant vt ſequenti Sabbato loquerentur ſibi
verba, &c. Porro cum Nazaraei tam praecata &
honorifica de Chriſto eiuſque doctrina percep-
ſerant, nam in Synagoga ſedenti vbi ad predica-
tionis verbum omnes conuenerant, nullus fuit,
qui vel aſſurgeret humanus, vel eum hoc digna-
retur honore poſtulans vt populum hortaretur:
ſed ipſe ſemetipſum debuit inuitare, ipſe ſponte*

ſua conſurgere, ipſe non oblatum vtro a mini-
ſtro, librum ſignare. *Intraui in Synagogam, &
ſurrexi legere: q. d. ipſe coram omnibus aſſu-
gens, petijt vt librum legere, vt ſibi predicare
concederent.*

Tandem in alijs regionibus illum gaudentes
exceperunt, attenti auſcultarunt, humiles hodo-
runt, eius ſe ſidei fideles ſubſiderunt, & eius
(iam credentes) perſonam publice quis eſſet fa-
rebanur. *Quil in Chriſti gloriam ſe erunt Sa-
maritani, paulo ante, illo accedente, petimot
tantummodo illis quae illis mulier hydriam aque
baulais intimarat? Quid illi de Galilaea locis
ſuperioris quid praefertim Capharnaum? quo non
humili eſtu Chriſtum exceperit Centurio, totaque
legio Romani noperij praefidiaria? quid de Prin-
cipe referam Synagoga, qui Chriſti pedibus ad-
uoluit ſilia ſegavit & impetrauit reſuſcitatio-
nem? quid milienos commemorem iuſtinos?
quos iudeum pſiſtina reſtituit incoluntati? Et
ipſi daemones illius regionis, tantis illum quis
eſſet, clamoribus euulgabant, vt nec eſſe fuerit,
illis Chriſtus ſilentium imperaret. Verum enim
vero in patria quid in eius gratiam fecerunt Na-
zaraei? Ibi Chriſtum ex ſibilauerunt, eius parentes,
ſtemmaque adeo illuſtre nullo loco haberent
perſonam eius vt aggreſſem exploſerunt, eum,
eiuſque mirabilia denſerunt, imo doctrinam eius
ac ſapientiam vt inconcinnam ſubſamauerunt. Vi-
deamus, inquit Dominus, vter in alterum delin-
quat, vter de altero loquatur impie? Vos, vos in
quam acerſo, vos in me deliquiſtis, vos mah-
ras de me voces in vulgus ſpariſtiſtis: & cum ego
poſſem ac deberem contra vos expoſtulare, voſne
de me conquerimini: *Expeſti aut iudicium & ecce
clamor. Vos eſtis de quibus & iuſtiſſimas que-
relas depono: quia vos ſoli conuictijs mecum egiliſtis,
cum me licet peregrinum peregrini tali, quali
vel paucos, honore colerint. Hoc quoque ſu-
peraddo, vobis veſtrum eſt in conſuetudinem, hoc
parentum veſtrorum fa- inus, eo modo veridicos
Prophetas Eliam & Eliſeum exceperunt, qui non
niſi de indignis iniurias pertulerunt, vnde non
niſi peregrinis ſua conuulerunt grati beneficiis.
Elias viduae de Sarepta, Principi Syriorum Eli-
ſeus, de quibus poſtmodum.**

§. 10. Nullam ad Christi miracula habebat Nazareth actionem, quorum acceperat à Patre potestatem.

ambulauerat pater eius, seruauitque immunditiam, 2. p.
 Et tendens uenitque ei in sinu serui sui, & interfecit, 2. p.
 cerunt Regē in domo sua. Dicit Glicas, Opere precium
 fuit inquirere, quamobrem Deus Manasses quere-
 dem poenitentiam ex se extorsit, sed non filij eius A-
 mon, quem uisitat segetis d. messius. Manassen uin-
 culis abfoluit, & in Babylonia ca. uisum reducit, 4 Reg.
 Hierusalē ad p. cca. eorum cor mouet poenitentiam, 21. 20.
 recepit i. gratiam. regnoque restituit hunc
 uero propria in terra deserit in peccatis obdu-
 ratū, & finali impoenitentia discedentem. Quid
 igitur egi? An non uisusque e. idem animus? Pa-
 ter eius uestigia reliquit, uibus hic incessit, pa-
 ter eius de peccatis doluit hic pertinax in illis,
 subita hinc morte rapitur æternū periturus. Ni-
 mirum cogitationem qualem prauam apud animā
 instituit, cum secum uia loqueretur: Pater à puero
 multa scelera fecit, et in senectute poenitentia egi.
 Quamobrem & ipse hac in ætate pro animi libe-
 ratiōe me geram, & deinceps ad Dñm me conuer-
 tam. Hac igitur de causa Deus poenitentiam ipsius
 non exspectauit, quando paterni calamitatibus nul-
 lo modo factus est melior. Quæ mentis uelania
 patri meo misericors Deus indulget, indulget
 & mihi. Ut omnibus pateat, quod nulla suppetat
 ratio, ut dona gratiæ, quæ Deus quibusdam
 concedit, concludant homines ea alijs uoque
 concedenda, sed nec ex iustitia præterant peccatores
 suorum ueniam de iudiciorum, quam Deo placuit
 mera sua benignitate alijs elargiri. Proinde
 Christus Nazarenus indicauit, quod in o-
 penibus gratiæ ac miraculorum, quæ ex diuino
 procedunt libero beneplacito nulla sit iuris actio
 proferenda, aut natura consortium: in illis
 etenim non uni magis quam alteri Deus obli-
 gatur.

Tenetur quis amplius natali solo, ratione eius
 quod ex illo habet. Potestatem miracula pa-
 trandi, non à ciuitate s. a non à patria Christus
 terrena, sed de celo, sed de Patre acceperat, sed deiecit
 de nec illa terrenis legibus dispensanda, sed deiecit
 æterni Patris sui uoluntate distribuenda. Sic Apostolis
 consanguineis suis respondit Apostolis, qui sibi iure pro-
 titulo consanguinitatis, & patriæ postularunt il-
 lis ceteris auctoritate & potestate præstantio-
 res esse concederet, & cathedras suæ proximas mas in
 obtinerent occupandas. Illis respondit, quod in regno
 ordinatè procederent, non eam potestatem pri-
 mas in regno suo cathedras concedendi acceperat
 à natura in qua illi erant propinqui, sed eam
 sibi Pater cælestis concesserat, proinde nul-
 lum ius ad illas prætendendas aliud esse quam
 liberam æterni Patris sui uoluntatem. Sedere ad Matt. 10.
 dexteram 22.

A Men dico uobis, non est Propheta sine honore, nisi in patria sua. Liqueat hic quā iuste nobiscum agat Deus ut in iudicium intrare uelit, & rationem exponere, atque eorum quæ facit aut facere omni ut dare satisfactionem nulla licet ratione constringat. ut. Facilis factis & obuia dari possent responsio Nazarenis, quod in materia miraculorum, & diuine operum misericordie, nulla sit alleganda insitit aut natura, in illis etenim maior non est huiusquam alteri ea faciendi obligatio, & ex Dei mera ac libera pendebat illa uoluntate, teste D. Paulo: Constat enim Deo signis, & portentis, & uarijs uirtutibus, & Spiritus Sancti distributionibus, secundum uoluntatem. Ita Diu. Ambrosius sanctorum confortes, non curabat eorum, uoluntatis enim est hæc medicina, non gentis, & diuinum minus uotis eligitur, non natura iure desertur. Grauitatē expendunt S. Litteræ crimina Regis Manasses impiissima, quæ tanta fuerunt ut Deum irritarem atrociter: adeo, ut totum uoluerit populū extirpare, de quo sic D. Hieronymus. Cessissima est iraditio apud Iudeos Isaiam de sua prophetasse morte, quod ferrandus esset à Manasse ferrā lignis. Unde & nostrorum plurimi illud quod de Saulonum passione in Epistola ad Hebræos ponitur ferrati sunt, ad Isaiā referunt passionem, ita ut, tam ex hoc quam ex alijs constet scelera Manasses fuisse nefandissima. In eodem quoque L. Paralipomenon secundo notat pariter Spiritus S. Regis contriti poenitentiam. Egit poenitentiam uisum coram Deo, Subiungit in Glossa Rabanus Audita poenitentia Manasse nemo debet de Dei misericordia desperare, sed magis per poenitentiam præsumere de ueniam. Notetur atque loquendi modus. Egit poenitentiam ualde coram Deo. Quod ipse Deus inquam censuerit Manasse poenitentiam. Ille qui peccati nouit grauitatem uidit poenitentiam, & placuit: quia parum est, quod illi culpam remiserit, inlucet & de uinculis eripuit, regnoque restituit: magna magnam postulant peccata poenitentiam. De quo Glicas, res digna memoria: peccat filius eius Amon, cuius obitum Spiritus S. enarrat, de eoque sic proloquitur. Fecit enim malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses. Pater eius & ambulauit in omni uia, per quam Hieron. Baptist. de Lanna Tom. II.

I. Cœcilia
 2. Des
 3. Des
 4. Des
 5. Des
 6. Des
 7. Des
 8. Des
 9. Des
 10. Des
 11. Des
 12. Des
 13. Des
 14. Des
 15. Des
 16. Des
 17. Des
 18. Des
 19. Des
 20. Des
 21. Des
 22. Des
 23. Des
 24. Des
 25. Des
 26. Des
 27. Des
 28. Des
 29. Des
 30. Des
 31. Des
 32. Des
 33. Des
 34. Des
 35. Des
 36. Des
 37. Des
 38. Des
 39. Des
 40. Des
 41. Des
 42. Des
 43. Des
 44. Des
 45. Des
 46. Des
 47. Des
 48. Des
 49. Des
 50. Des

dexteram meam, vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.

Quest. 56

Ex his optimè declarat D. Iustinus Martyr questionem sibi ab infidelibus propositam, ex historia de nuptijs in Cana Galilæe dū Virgo Sanctissima filio vini defectum aperit in hæc verba: *Fili vinum non habens*, quod tantum valet ac si rogaret, illi tam vigenti succurreret necessitati, in finito potentie suæ miraculo; cui respondit: *Quid mihi, & tibi est mulier?* Sonant hæc verba magnam vt videtur mentis austeritatem, aculei mordacitatem, quiniimo, & non a minimâ habent difficultatem: quia communi S. Scripturæ loquendi formula significat: *Quid mihi & tibi est mulier?* Quid mihi tecum & tibi mecum negotij, quæ utriusque convenientia: sic alteri respondit Iehu. *Quid tibi & paci?* Et vxor rescriptit Pilato: *Nihil tibi & iusto huic.* Quinimo & Christo diabolus. *Quid mihi & tibi est Iesu filii Dei altissimi?* Cui alludit, ni fallor, Apostolus dum ait: *Quæ societas luci ad tenebras, quæ autem conuentio Christi ad Belial?* Quantum sapio, ô

Ioan. 2. 3.

IV.

Christi

ad matrē

verba e-

nodatur:

Quid

mibi &

tibi est

mulier.

Ioan. 2. 3.

4. Reg. 9.

18.

Mat. 27.

Luc. 8. 21.

2. Cor. 6. 15.

14.

D. IUST.

MART.

Christe, verbis his innuis, quod non plures æstimas, aut magis ad te pertineat mater tua, quam ipse diabolus: quia ipsam matrē à te, ac demouem, verbis eliminas: *Quid mihi & tibi est mulier?* Horrebant aures Gentilium illa Christi ad matrē verba asperiora, & D. Iustinum interrogant qua iusta potuerit ratione matrē tam durè respondisse: Quibus sic D. Iustinus respondit. Primo, nullam hæc verba spirare mentis commotionem, asperitatem, aut dedignationē, quia quam primum illa virgo Deipara intellexit, mandauit ministris ea omnia, quæ filius ordiet, secundò perficerent, vt & fecerunt: Intellexit Deipara, filij loquentis tam verba, quam animum, quo illa proferebat, id eoq; ministris dixit: quodcumque dixerit vobis, facite, Deus bone: Virgo Deipara, nonne filius verbis te repulit, quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea. Nonne miraculum denegauit: Cur igitur ministros mones, vt quidquid dixerit, exequantur. Intellexit verba hæc non inferte repulsam, nec præferte commotionem, non adferre dedignationem, imo collegit velle filium facere, quod mater requisierat.

¶ 18

Secundo (respondit D. Iustinus) dicta fuisse hæc verba, vt ipsdem Ecclesiam de vera instrueret fide, eiusque principali fundamento. Prænoterat Christus oriturus hæreses, quæ docerent, quod Christus in omnibus, & per omnia dependeret à matrē, nec aliud haberet esse, non aliam naturam, non virtutem aliam, nisi illam, quam de maternis hauserat visceribus, ac prouide pul-

lo modo illa fuisset anterior. In eum igitur finem talia protulit verba, quibus euidenter confiteretur & protestatur, nobisque omnibus inuemat, quod præter humanam naturam quam de virgine sumplerat, aliam quoque haberet diuinam omnimodè superiorem, iuxta quam, nec modicum, nec multum ab illa ant procedebat vt filius, aut dependebat vt minor; licet autem ex natura humana illam agnoscat vt matrē, illique subijciatur, diuinæ tamen naturæ respectu, non vt talem agnoscat, nec in vlllo subijctus matrē, & sicut secundum illam non ab illa dependet, sic nec secundum omnipotentiam, patrandique miracula potestatem; verba profert D. Iustinus: Respondit Virgo: *N. que me filium rephit, naque miraculum denegauit, quid sibi veli ego intelligo. Non mea sed vestra causa sic locutus est. Præseebat ab Evangelista scribenda, & tradenda posteris. Deus erat, Deum se esse, cum primū miraculum fecit, naque eam à me naturam habere, id est, diuinam, qua miraculum facturus erat, voluit indicare.* Hæc est illa ipsa responsio, quam postmodum eisdem dubio dederunt D. Aug. ac D. Greg. Marti voluit Christus innuere. Respondit D. Aug. *Quod de me facti miraculum, nos tu genuisti, diuinitatem meam non tu genuisti.* Marti dicere voluit inquit D. Greg. *Ex miraculo, quod tua natura non habeo, te mirum cognosco.* Plus istis congruenter hæc occasione poterat hoc Christus respondere Nazareus: *Quid mihi & tibi Nazareth?* Miracula à me sub iure filij tui reposcisti. Et quid mihi tecum in hoc est commercij? Num forte ex munere tuo hæc polleo potestate? De te ne mutuaui? Nec illam ex te habeo, nec illam mihi tu dedisti, nec huius te ratione velut matrē agnosco, Patrem tantummodo celestem agnosco, ex quo illam habeo, ille mihi eam communicauit.

His suppositis nullus in terra poterat titulo debiti seu iustitiæ, sed ex mera gratia, reposcere In dicit miracula, cum in operibus gratiæ; nulla admittatur querimonia, cur illi, & non mihi? quia ex cultu Dei pendet libera voluntate, ex mera quoque nulla sunt liberalitate; nec non potest quisque suum in illis habere beneplacitum, absque eo quod a quoque sibi conqueratur factam iniuriam. Quam infusa querimonia: cur non me tam nobilem atque alterum Deus creauit? Vt quid illi prosperam largitur diurnamque valentiam, mihi nec vnum concedit diem ab infirmitate liberum? Quæ ratio, vicino meo tribuendi facultates, vt omnia superestruant: me vero omni humana spoliatum? Amentiam speret

(inquit D. Paulus) si de vasis figuli carinus que-
reretur de figulo quod se non finxisset discum,
& discus medicus, cur non maiorem? Num-
quid dicit figmentum ei, qui se finxit: quid me fe-
cisti sic? Congrua iustaque fuit, patrisfamilias il-
la sententia quando operario soluerat, quod ex
conventionem facta iustitia illi tenebatur, quia
obloquebatur quod non eodem modo eum il-
lo, atque cum altero ageret, cui ex gratia tan-
tumdem concesserat respondit: Amice, num tibi
solutum est quod debetur? solutum est Do-
mine; ergo nullam tibi facio iniuriam, si plura
tibi non tribuam, quam hac, nec tibi tantum
quantum alteri. Tolle quod tunc est & vales
volo autem huic nouissimo Ave &c. Non facio tibi
iniuriam. An oculus tuus nequam est, quia ego
bonus sum?

prudentes sunt. *Sunt iusti atque sapientes.* Opti-
ma conversio iusti sapientes: Ostende namque
mibi virum iustum & sanctum, & tibi monstra-
ro sapientem. Econtra peccatores cognominat
Moyses stultos & mente captos. *Gens autem esse
Demi. 32. lio est, & sine prudentia.* Cum sint iusti sapientes, 28.
sapienter iudicant iustumque proferunt iudiciū;
Iudiciū iusti: oculis quoque suis præferunt, ve-
lut acies: facies opera divina iustitia: *Iustitias
quasi lumen accendit.* Qui noctibus aliquid cona-
tur efficere, tenebris impeditus, igniarum sumit,
& bis terve lapide ferri acie percussio scintillas
colligit, ex quibus lumen accendit, quo dirigat:
Omnis tenebris involvitur crassissimis mi-
sericordie & Egypti, mundi: *Nos quippe obvolvimus
tenebris.* Quotiescumque viro iusto ac sancto al-
iquid offertur agendum; ad quod proprio duci-
tur appetit, seu allicitur delectatione: ne à recto
delectet intellectus igniarum lapidem ferit fortissi-
mum, sacras inquam historias Scripturæ, & hinc
iudiciorum Dei lumen elicit, quo illuminetur, quo
dirigatur. Si conscendere velit ad altiora cogi-
tationis, vanisque discedi præteritionibus, sibi ponit
in oculis, tremendum Dei, cum formosissima
omnium creatura, iudicium, mirum Lucifero,
& mirabilis Angelorum ipsis sideribus pulchri-
tudinis illos etenim ob superbiæ tumorisque co-
gitationem, de celo præcipites ad ima tartari
deiecit cruciandos: & attenta mente, considerat,
quod nobis proposuit Apostolus Petrus. *Si An. 2. Petr. c. 6.
gelis peccantibus Deus non peperit, sed rudentibus
inferni detrahitis in tartarum tradidit cruciandos
&c.* Si tunc ille illum affectus, ut manum mittat
ad veritatem, confestim Adami prodeit iudicium:
quem quia vitium sibi præterit, dicit pomum
comedens tam ipsum, quam posteros eius morte
muletavit. Si formæ alterius allicat elegantia,
iudicium sibi proponit, quo Deus Davidem sibi
adeo familiarem punivit, quem ob adulterium, la-
crymis tamen planctuque correctum, tantis affli-
xit tribulationibus, tot attrivit persecutionibus,
filiorum eius milleque calamitatibus castigavit.

§. II. Fac & hic. Iustorum iudiciū aqua-
le est, ex operibus iustitia trahendo exem-
plar.

Hoc interest discriminis inter opera iusti-
tiae & gratiae, quod sint illa secundum legem
debiti, habeant rationem, fundent & faci-
ant compassionem ad alios: opera verò gra-
tiae, supra legem sunt, & ad illa sufficit mera effi-
cientis voluntas, proinde nec rationem agnos-
cunt debiti, nec ad alios exemplaris. In vincu-
la Rex coniecit, viatum obsequium, & secun-
dum iura procedens, reum addidit patibulo. O-
pus illud fundat exemplum alijs efficac, & pu-
blico præcone Rex proclamatur: ut iustum sit illi
supplicium, ceteris autem terror, & sciat qui ta-
lia perpetrat, quod talia patitur. Attamen al-
teri Rex indulget misericors, qui iam ad infim-
um hærebat patibuli, sito beneplacito, & so-
lum quia illi sic libet. Hoc non opus est iusti-
tiae, sed gratiae, nec secundum legem, sed secun-
dum voluntatem, proinde ceteris non fundat
exemplum, nec quislibet potest prætere de latro
penæ remissionem, quæ concedebatur alteri. Hinc
oppositè trahit Spiritus S. rationem cur iusti
quantalibet virtute meritisque conspicui, tremore
prementur continuo, peccatores verò quanto
pluribus inquinantur sceleribus, tanto sunt tran-
quilliores, & se credunt esse securiores: *Qui tî-
ment Dominum, inveniunt iudiciū iustum, &
iustitias quasi lumen accendit, peccator homo vi-
tabit correctionem, & secundum voluntatem suam
inveniet comparationem.* Magnum inter iustos &
peccatores interest discrimen. Iusti sapientes

similitudo.
Job 37. 19
An. 2. Petr. c. 6.
30
II.
Et San-
ctorum
perpen-
ditur etiã
pro par-
tis cul-
pis gra-
ua sup-
plicia.

D. HIER. *Hic reciditur. Infelicissimus Iudas post electionis memoriam, post signorum gloriam, post Apost. dignitate exigua amic. de stup. amore deceptus, cui tribunal promittebatur sententia in celo, laqueo captus est in terra. Videmus Ananiam anime le. & Saphiram non de alicuius pecunia appetitu, sed de gis. Tom. 9. sua ismidie ergata, damnatos etc. Rogo post laura Gen. 3. documenta, & tot mortis, ubi in nobis crescit im- Gen. 19. punitas delinquendi? Quis hic praesumptionis spiri- tosus, qui tantam in animo nostro operatur audacia? Ioan. 13. etc. Studiosus attendit iustus, quod stilo singu- 43. 5. lari, & admiratione de duobus illis Deo charis- simis fratribus Moyses & Aaron David cecinit, illis inquam, cui Deus talia, qualia vix vlli concesserat beneficia, donata; tribuerat, illis, quorum numquam repulsa preces, quibus semper benignas praestitit aures: Ob unum peccatum, quod ex mul- torum sententia non nisi veniale reputatur, &*

(a) Tam de poco cuer- po.

Pf. 68. 6.

Pf. 70. 16.

III. Dauid a iuventute edo- ctus a Deo, iustitiam Dei semper recolit.

Pf. 25. 3.

et tam leue (a) vt vix illud distincte quale fuerit valeamus discernere: quia nihil aliud; vt videretur, reperimus, nisi paululum torquere labia & aliquamulum toruum intueri quando Dei praecceptum impleverant, illos poena mortis puniuit, quam vtrique violentam intulit, Aaron in morte Hor, Moysi vero in monte Nebo. Horum sororem germanam, mulierem prudentissimam, quae integra moderaretur regna, ob verbum murmurati-onis lepra a vertice capitis, vsque ad calcem pedis tota perfudit immundissima: Moyses & Aaron in Sacerdotibus etc. Dñe Deus posses tu exaudiebas eos, Deus tu propitius fuisti eis, & ulescens in omnes adinventiones eorum, seuerus in eis Dñe puniisti quamlibet culpam, etiamnum minimam. Ex his elicit Dauid exercitium adeo animae suae proficuum, vt dicat a Deo se eruditum: Introibo in potentias Domini, Domine memorabor iustitiae tuae solius, Deus docuisti me a iuuentute mea, & vsque nunc, q. d. Exercitium docuit me Deus spirituale non minimam utilitatis, hoc mihi proficuum: Deus docuisti me a iuuentute mea. Praecepta lectio, & a tanto repetita magistro, non potest non summum adferre emolumentum. Et quod illud: Omnipotentiae Dei contemtor opera: haec etenim ea sunt, quae mihi digito monstrant, quam potens, quam sapiens, quam bonus, quam sit ille diues, aramen quae continua mihi haerent in memoria Dei iustitiae sunt opera: Domine memorabor iustitiae tuae solius. Quomodo hoc ais o Dauid? Numquid tu ille, qui fateris, quod a diuina eius misericordia, numquam alio diuertis oculos? Misericordia tua ante oculos meos est. No diffiteor, at eum mihi occurrit aliquid, ad quid me mundi cupiditas & viget appetitus, caro mundus,

ant instigat diabolus, repente meum reputo supplicia a Deo inflata: haec etenim sunt, quae fundant, quae statuant exemplum, & mihi formidandum, ne hoc in me, quod in illis exequatur, cum ille sit iustus, eiusus ordinarius.

Haec illa est consideratio, qua sibi praualuit pudicillima Susanna, in periculoso illo casu, quando castitati eius seniores illi gaucodes illudere conabantur, populi supremi iudices: postquam etenim eam ad inhonesta tentassent, & acerbissimis iniuriis coactassent, quid agendum esset illa cum sancta tum prudenti respensione obeluit: Si hoc egero, mors mihi est, Si cosenser, certissima mihi mors imminet. O Domina saga- cissima quid loqueris? imo hoc agendo, mortem Deo euadis corporis, quam illi tibi minuitur, & au- mox potes continuo reperire remedium, cum a Deo Deo deprecens veniam, illam tibi concedet conditum tibi exemplo Dauid adulter, Manasses pro- phetarum homicida, & Salomon idololatra. At- tento corde respondet mulier at mu- Dico- lier sapientissima) non nisi quod est iustitiae, & certum, quod lege stabilitum: hoc etenim maxime reputo securum: reliquum incertum est, & potest me Deus in flagranti comprehendere delictor: sicut & alios, quos cu in ore solum habe- rent occidit inexpectato, & velut alteram, quam ob retroversum tantummodo caput, in statum transuerit salis, quae vsque in diem manet hodiernum: Hoc est autem iustum fere iudicium, & vnicuique quod suum est elargiri. Quis in- iustitiam, quasi lumen accendit?

Ex hoc ortum nouimus timorem iustorum, quos diuinum maxime commendat eloquium: Iob scilicet, qui perpetuo diuinae vindictae timore trepidus anxietatur, ne super eum ingrueret, velut nauis viduarum tempestate percussa, quas sibi formidat, videtque imminentes. Semper quasi iob quod timentis super me fluctus, timis Deum, & pondus eius ferre non potui. Dauid semper perterritus aiebat. Timor & tremor venerunt super me, & cetera. reuerunt me tenebra: Vnde semper in has timidus anxialis, erubebat voces: Si iniquitates obseruaueris Domine etc. Vates Hier. non mutire, non se loco mouere praesumebat: Sedebam solus, quonia comminatione replesti me. D. Paulus de gratia sua- huc certus praedestinatione, non tamen in omnibus & per omnia se securum arbitrabatur: Nil mihi conficius sum, sed non in hoc iustificatus sum: qui enim iudicat me, Dominus est, O Apostole sanctissime, imo hoc ipsum est, quod omnem tibi debet auferre sollicitudinem, inferre securitatem.

Et enim qui te iudicat, Dominus est, optime tibi cognita est eius misericordia, & eius tibi beneficii desiderium: ipse quoque tuus est pater, & qui patrem habet Praetorem iudicem, nihil reformidans prodiit in iudicium. Hoc eius, respondet adscribendum est gratia, & cum ita sit, certam huic non possum legem praefigere. Via regia est, & quod de iustitia procedit hoc esse cognoscimus, quod Deus punit peccatores: ille est cursus communis, hoc est Iudicium iustum.

§. 12. Fac & hic. Iudicium peccatorum, stultum est. Insuperiam praesumendo, in eo quod mera est gratia.

Hoc timore iustus concutitur, peccator vero nihil veretur, quinimo comedit, bibit, epulatur, exultat, & quæ ratio? quia legem vult statueri, & cum illam aliis concesserit, sibi quoque confidit concedendam: Peccator homo vitabit correptionem, & secundum voluntatem suam inuenit comparationem. Peccator corripientem non attendit, & si casualiter audiat aliquem, illico sibi ad propositum adducit comparationem, sumit exemplar, legemque diuinæ misericordiae, & illius bonitatis operibus sibi praeuallet, ut praetendat, quod Deus ita secum agere, sicut cum alijs teneatur. Adulter Dauidem adducit, qui talis maximo fuit omnibus scandalo, nedum populo Dei, sed & omnibus regnis conterminis, vnico tamen, Peccavi Domino, quod Nathan est locutus, audivit: Dominus transfudit peccatum tuum, Latro latronem assumit tota vita latrocinij viuentem, cum enim iam extremo supplicio moriturus oscitaret, vnico. Memento mei Domine: de cruce transit in paradysum. Vulturarius publicanum proponit: gemitu namq; cordis, pectorisque tussione, vocis confessione: Deus propitius esto mihi peccatori, abiit in domum suam iustificatus. Peccator homo secundum voluntatem suam inuenit comparationem. His totus laborat, ut faciat comparationem, & vnus ad alterum collationem. Non ego peior illo peccator nullius non maior quam mea culpa, inuenit ille misericordiam, inueniam & ego: quid hoc esse cogitas? illud praetendere quod hodie Nazareni. Domine numquid edidisti Capharnai miracula? Fac & hic. Impudentia est, stultitiam sperit, in donis gratia, velle quasi ex contractu illa, quæ sunt alijs collata, tibi ea tam certo adscribere, quasi ex iustitia deberentur, & de iniu-

ria accepta liceret conqueri, quod non tibi, sicut alteri sint distributa. Quid tibi persuades, quod in donis gratis à Deo possis exigere rationem, illique obicere, hoc tibi fecisti: Fac & hic. Hoc opus sunt misericordiae, quod facit quomodo quando, & quibus sibi complacet ut nec tu, nec alius illi queat dicere: Cur ita facis. Cur Sap. 17. ibi & non hic: cur illi & non mihi.

Sapienter hoc expressit Spiritus S. illos cog. 23. nominans rudes, amentes, insensatos, agrestes, qui talibus nituntur argumentis, & hoc tractat occasione declarandi Aegyptiorum insentiam, Regisque Pharaonis amentiam. Sic discursum orditur: Magna iudicia tua Domine, & enarrabit. Sap. 17. 1. I. lia verba tua, propter hoc indisciplinata omnia errauerunt. O caelorum Domine, quam magna, Pharaonem quam profunda sunt iudicia tua, & quam ex-nis ostē- qua humani solus ingenij, ad illa perferenda dicitur va- Et quis operum tuorum posset dare rationem? na pra- hoc significat: Verba tua & praesumere super il- sumptio. la, & de illis iudicare. In hoc Domine, manifesta- batur stultitia, vesania, perditio animarum a- mentium & indisciplinarum: Propter hoc in- disciplina anima errauerunt. In quo profusus ad- mirabili discursu, & sententiarum elegantia, sententiam ostendit Pharaonis, populigne fatu- tatem, in hoc quod contra Deum moliebantur. Praecipuum autem, quo regis est humiliata superbia, hoc fuit, quod sibi blandiebatur idem sibi à Deo praestandum, quod praestrum nouerat Israelitis, quodque sibi ut illis benignis succurget. Extremis enim populus Dei premebatur angustis, mari à parte vna, & altera Pharaonis conclusus exercitu: inops consilij. Confugit ad Deum Moyses qui diuino suo motu beneplacito, ac gratia, populo maris diuidit yndas, viam aperit securam, rquam, fiondam, v. maus esse floribus geminans videretur, illam ingrediuntur, proficiscuntur, & sicco pede transgrediuntur. Ex aqua que ante erat, terra arida apparuit, Sap. 19. 7. Et in mari rubro via sine impedimento, & campus germinans de profundo nymio. Sibi sumiter persuasit Pharaon, totusque credit Aegyptiorum exercitus, quod sibi quoque Deus profecturus eandem seruaret viam peruiam, illoque quo praecedentes, possem itinere securi pervadere: vnde huic sibi fundamentum tanta pelagus securitate penetrant, ut in has omnes erumpant blasphemias & iactent comminationes: Persequar, & comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea. Quid praesumptis ridiculi, quod alijs videtis concessum, teneri Deum idem & vobis concedere, & qui illi transferunt, illamque viam

liberi inter stupentes undas permeant, pariter & vos debere transmeare? O sine pectore corpora! Prehescuntur, & medio emenso itinere conglobantur aquae, in eis involuntur, fluctibus & omnes ne vno cladi superflite demerguntur: Ingressus est eques Pharaon, cum curribus & equitibus eius in mare, & reduxit super vos Dominus aquas maris. Quam facitis vos consequentiam? Transeunt incolumes pelagus Israelitae, ergo & nos transibimus, illis pelagi fundum substravit periculum, ergo & nobis servabit subsequentibus. Insipientia, & populi discursus, qui discursu laborat, & argumentum triuorum. Indisciplinata anima.

Con. 15. Accutate & ceteris hae omnia Rex psaltes, vt in Psa. notat D. Aug. illa eiusdem verba declarat: Me- 118. mor sui iudiciorum tuorum a seculo Domine, & Ps. 118. consolatus sum. Attendit D. Aug. quod textus a- 58. lius legat: Et exhortatus sum, vel exhortationem III. accepi, Quem textum D. Hilar. Doctor eximius Dei sequitur q. d. O Domine, quam bene tuis sum e- supplicia Dei sunt iudicia. ruditus iudicis. Iudicium (inquit D. Tho.) iudicis est iustitia, & ipse Deus per Ezechielē exponit, quod sua iudicia sua sint supplicia quibus peccatores in scelera suorum poenam plectitur claudibus, fame, peste, malis bestiis. O faciat mihi Deus, quibus non supplicis varios Deus puniunt peccatores, ob scelera suorum demerita, quod- dam aqua demerit, alios ignibus adsumptis, terra deficiente viuos transiit ad inferos. Hae tua omnia supplicia ac iudicia tua, mea fuerunt lectiones, quibus me instituiti, fuerunt exhortationes, quibus me excitasti: proinde hoc praeteris mihi terrorem incuit, & ossa percellit, quod aduertam, qua praecipites in peccata te prouocent maleuoli securitate; itaque transgrediantur praecipra, de tua consili misericordia Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquē- tibus legem tuam. Transfert D. Hiero. Horror obui- nit me; Quam lectionem sequitur D. Aug. Alij legunt: Tremor & terror inuadit me. dū quod iam video, nullo serupulo peccato cuidam pertinaces adherere: Tremor & horror inuadit me, etenim perpendo, quanto se exponant periculo, iudicia tua, actusque iustitiae considerans, quibus puniunt, & communi punis lege sceleratus. Quis credat quod tanto se homo exponat discrimini nullo timore, serupulo nullo perturbatione? Quis enim reddit securum? Omni careat necesse est iudicio: illo namque modo procedere, stultis magis conuenit, & insipidis, quam confidentibus. Errauerunt in disciplina anima.

§. 13. Ex diuina dispositione, nullam mari vestigia reliquerunt Israelitae, Pharaon tamen eiusque exercitus quam plurima.

Hoc mysticis verbis indicauit psalmista regius: In mari via tua & semita tua in aquis multis, & vestigia tua non cognoscuntur. Decantat, quod in praedicta Pharaonis clade contigit: licet namque loqui uideatur de futuro in hoc verbo: Non cognoscuntur: vim tamen habet praeteriti. (ex sententia moderni Auctoris) id est est ac si dicat, Non cognoscuntur. Discrepant Deus Oceanum fluctus interque illos medium strauit iter Israelitis, praecedente ac dirigente populum Deo per columnam ignis & nubis (ex parte celebrata. At factū coniugit quam maxime obliuiscendum, cum enim tot numero essent Israelitae, ut virorum bellatorum numerus ad excessum ta nullia excresetet, viaque per mollem paratam retur arenam, marisque fundum mollissimum, nullam tamen post se pedum reliquere impressa vestigia, & qua transissent, agnosceret nemo poterat, quia si nullus illac transisset, marisque fundus pedibus concussisset: Vestigia tua non cognoscuntur. Nihilominus ut intrat Pharaon Aegyptiorum stipatus exercitu, vestigia arenis impressa virorum, currum, rotarum, equorum reliquerunt: quod Diodorus Tarlensis D. Chrylo. praecipuos, cum uehementissimo narrat stupore, ac inter maxima refert admiranda, quae tunc temporis edidit Deus: nimirum quod ingresso Pharaone eiusque copiis per apertam maris planitiem, eorum manserunt vestigia adeo tenaciter ac profunde arenis impressa, ut usque hodie currum orbem, equorumque vestigia arenae insculpta uideantur, & hoc, ut testantur D. Greg. Turon. & Paulus Orosius, nedom in arenis circa maris litora, sed & in ipso profundo, ita ut in ipso profundo adhuc hodie distinuatur, quando mare tranquillum sile. adeo tenaciter impressa quod licet alio quando maris tempestate obtaeantur, tamen adeo distincta apparent, quemadmodum in principio. Sunt memoranda digna uerba Orosij: Extant etiam nunc cerissima horum monumenta gestorum: nam tractus currum, rotarumque orbem, non solum in litoribus, sed etiam in profundo, quo usque uisus admittitur, persuidetur. Quod si forte ad tepus uel casu, uel curiositate turbantur, continuo diuisius in pristina facie ueniunt & fluctibus reparantur. Quid igitur Domine caelorum nisi sunt Aegyptiorum corpora quam Israelitae u grauiora,

ut his illa profundiora imprimat vestigia. Israhelitarum proficiscendum nulli vis relinqui vestigium nec signum, at Ægyptiorum ipsos insequendum, adeo vis esse perpetuum, mysteriosum, obfupendum? Numquid æquius esse videtur, & ex ratione, ut vestigia remaneant Israhelitarum, cui ipsi aperti diuini fuerit peragis? Diuina est ratio, quam assignat Orosius. Opus fuit misericordie præstitum Israhelitis, munusque gratiæ omnino singulare, nec ratio suadet, ut maneat monumentum, quod futurum sit exemplar adeo certum, ut Pharaon copiis suis stipatus innumeris, per id ingredi præsumat, sibi persuadens, quod, cum alij excelsissent de mari leuiter, ipse quoque transiret inoffense. Ve unquam quod in itinere contigit Pharaoni actus fuit iustitiae: per illa punitus est, submersus est, modisque ductibus est inuolutus. Sit exemplar euidentis, & quilibet intelligat, quod si suarum iniquitatis fuerit a quibus voluptatum, contra Deum cupiditatum, cuiusque mandatorum despectus, timere possit ne maris abyssi absorbatur æternum periturus.

14 Hinc Dei caput in operibus strictissimum consuetudo suppliciorum (quæ legimus) quod superesse perpetua voluerit eorundem vestigia, signaque prodigiosa: ut nos præmonerent, id eih nobis quod illis euenturum, si eodem cum illis crimine maculemur. Sic patet in illarum supplicio ciuitatum Sodoma & Gomorha, cum dicitur Spiritus S. decreuisse Deum ut super illas etiam post integrum conflagratio, & tectissimus fumus adsurgeret, qui vsque modo conspicitur, ramisque arbores, ex etius iugifera apparentes intus cinerea. Squallerent: *Descendens igne in Fenopolim, in quibus in testimonium nequitiæ sumis abunda consistit deserta terra.* Et huic alludit D. Petr. Ciuitates Sodomorum & Gomorharum in cinerem redigens exersione damnauit, exemplum eorum, qui in ipse acturi sunt. Idem notandum in curiositate vxoris Lot: illam etenim in statum salis transmutauit, quo, restante spiritu S. statuere Deus voluit cæteris exemplum, & perpetua memoria monumentum. Incredibilis anime memoria, stans figmentum. Illud (stans) statuæ significat firmitatem: cum etiam ex sale consistet, ut videatur, aquarum inbre super illa depluente, continuo dissoluenda, tam firma stat, ut tempore D. Hic adhuc consistans perseveraret, & forte vsque in hodiernum die indissoluta permaneret. Et cessantur D. Greg. Trone, & Pau. Oros. quod si quid ex ea detrahatur siue crebro verbere petentiendo, siue à transeuntibus detrahendo, continuo restauratur, & his prius idem dixerat in

quibusdam versibus de hac compositis historia Tertullianus. Quando terribili illo supplio Deus seduciosos illos Core, Daran, & Abiron multauit, præcepit ut ex eorum thuribus laminae confarentur & tabernaculo affigerentur in totius mundi conspectu, ut illis hoc esset supplicio, cæteris vero terrori, & nouerit qui talia facit quo talia quoque iaciatur. Etenim appositè hic congruit: *Fac & hic: hæc quippe opera sunt iustitiæ, quæ optimo iure traduntur in consequentiam & exemplar.*

Præcedenti simile profert Spiritus S. sententia, quæ congruè D. Greg. expendit: *Cogitationes infortiorum iudicia, & consilia impiorum fraudulenta.* Pro. 12. 5. Supponit S. Doctor, quotiescumque aliquid homini agendum offertur, in semetipso figuram format tribunalis, in quo intellectus iudicis munere fungitur, ex vna parte prouocat, & peccata appetitus, ut quod homini est delectabile concedatur & pro sua parte Dei producit misericordiam, & a pluribus aliis nequioribus peperit peccatoribus: ex quo hinc elicit congruentia, licet homo id agat quod ex se est peccatum, de illa tamen possit considerare misericordiam, quod secum eodem modo ager Deus, quod cum aliis, cum enim eorum peccata fuerint grauiora, miseri orditer tamè illis nouimus indulgisse. Ex alia parte ratio, qua pro se diuinam producit legem, quæ titulum fundat iustitiæ, & ait: vide quid egeris, si nãq, hoc commiseris, hoc tibi est expectandum, supplicium scilicet ignis æterni, gehennæ, & flammarum inextinguibilem: hic enim cursus est ordinarius cum sit iuxta diuinæ legis præscriptum, deinde peccate, quod alios Deus ob culpas multo leuiores punicit, & in flagranti delicto cõprehenderit: & quod aliis, hoc tibi faciet similiter, cum sit & tua peccata grauiora: & contumacia proteruior. Ea de cau à legè nominat Christus aduersarij nostrum *Et hoc consentis aduersario tuo dicitur in via.* Iusti, testatur D. Grego. iudicij sequuntur iustitiæ, hoc enim est: *Cogitationes infortiorum iudicia.* Lu. 15. *si ad corda sua redierit, ibique ascendunt tribunal.* D. Greg. *mentis &c. Ducunt ad medium regulam testamenti &c.* His se à peccatis expediunt, ex Spiritus Pro. 20. S. testimonio. *Rex qui sedet in solo iudicij dissipat.* IV. *omne malum inuictu suo.* Sed & intellectus quasi Rex, ex iustitiis iudicat, & declarat, quid sit quod Consilia secundum illam possit expectare, si, quod non de impiorum bes egeris: similiter experieris quomodo in v. fraudulenti euanescent omnes cupiditatis, voluptatisque lemd. dis. ur. Hic iudicij, ut prædiximus, secuta est Susanna mulier exemplar pudiciæ. Peccatores autè iudicij sequuntur fraudulentia. *Consilia impio-*

impiorum fraudulenta. Scribunt Septuaginta: Gubernans autem impij dolos: quod, transponendo terminos, significat, quod impij se regant ac gubernent dolosis incerti que fiducijs, prætendentes, quod male vivendo, bene sint morituri, & illa, quam legimus latroni crucifixo, Magdalenæ peccatrici, & persecutori Saulo concessam esse misericordiam sibi quoque non sit deneganda. Dolosa sunt illa consilia, & fiduciæ fraudulentiæ.

¶ Huius occasione composuit D. Chrysolom. argumentum, ubi quosdam deridet, qui peccatis immeriti, procrastinant penitentiam, dicentes, ad ultimum vitæ periodum penitebimus, & ignoscet Deus, qui & alijs in illo postremo conflictu largitus est indulgentiam. Hoc tibi inquit concedo, alios impetrasse veriam: attamen unde concludis hanc tibi pariter tribuendam? Quid tuum tibi quoque concedet? Concedet forsasse, inquis. Contrarium etiam tibi repone, totumque repone & sic. Quid autem si non concesserit? Hoc bona peccatum fortuna, & dextero Deo: quæ verò tali distribuuntur modo, iustum non est, ut trahas in exemplum, aut in illis fiduciam colloques. Temerarius ad proelium tendis (inquit) sanguinolentum plenumque periculis, & ante disces, de rebus tuis disponis: Si tibi replicavero, non est cur hoc facias, incolumis etenim spoliisque dives tenereris, tali quippe sic contrigit, quis responderes? Si te matrimonium cernerem contrahentem, & curiosus de mulieris inquiras facultatibus, doteque opulenta, tibi vero obicerem: Superflua est illa sollicitudo, etiam, licet indiga sit: talis namque mulier primitus pauperrima, postmodum vero ex successione acquisivit hereditatem qua & ipsa & maritus diuites evaserunt, quid diceres? Nec cum de inveniundo matrimonio consultas dicit: Vxorem elegantem accipiam, multi enim prater opinionem ad opposita pervenerunt, nec cum domum extruere parvas dicit. Infirma fundamenta sciam, per multa enim ades sic etiam constitunt, & cum de anima sollicitum sis, in certis eventibus te ipsum committis?

V. Tutior semper est pars eligenda.

1. Reg. 6. 11. Luc. 14. Luc. 23.

Tua ipsius verba perpende. Deus Davidi gravissima dimisit peccata, utico: Peccati Domini. Fornicatori pepercit publice, ne, nequitis intoluto unico: Deus propitius esto mihi peccatori. Latroni hominù sanguisugæ, peccatorù primo ignovit, dum extrema sic ait hora: Domine memento mei. Verum loqueris: verum tamen advertas velim quæ dicas: vnus David, vnus publicanus, vnus latro: cur vis multi sint? Tibi non nego, quod latroni pepercit, qui vitam latrocinij

sordidam traxerat, at mihi pariter non negandum, quod alios innumeris suis in peccatis peire permiserit. Quæ igitur maior ratio, ut tecum eo modo agat, quo cum vno illo quem dicit latrone, quam ad quod multis imo per multis permisit euenire? Incongrua est hæc argumentatio. Hæc insulsa fuit præsentio Nazarenorum, sordidare velle iustitiam in rebus gratiæ quasi quam alijs gratiam præstiterat, eodem iure ac titulo illis præstare tenetur.

§. 14. Deus ut iustus vult miræ rationem, sicut cum Cain, & de facto illam inis: cum ait: Quanta audiuimus &c.

Primè poterat illis Christus iuxta prædicta respondere, sed abstinuit, & ipse iudicij tribunal ascendit, & antequam conciuisset illi verbum proponant: querimoniam, illam adhuc tantummodo mente concipientes, ipsos præuenit, continet & reconuenit, ut iusta fiat strictaque verificatio, & pateat euidenter, ver sit in culpa; quam nullam in se agnoscat, ab ipsis probandam, ipse verò vehementer graues, de quibus illos possit reos committere. Suam in hoc ostendit Christus iustificationem vel maximam: cum ipse primus prodeat qui iudicium subire contendant, etiam cum illis, qui corde solum & imaginatione contra illum conceperant querimoniam. Substantiale ac solidum iudicat argumentum D. Gregor. Principis Elij, qui vnus ex illis numeratur regibus, qui Iob afflictionibus attritus, mortemque venerat consolaturus, licet autem hoc non fecerit, sed iustum in anima, suis lancinariis rationibus, quæ longius à proposito demabant, absoluit tamen erant consonæ veritati. Alloquitur igitur Iob, & contra illum rationes proponit que iustas. Opinabatur, quod se Iob à Dei subtraheret iudicio, atque hoc solo te cognoscere patet, quod nec ratione valeas, nec iustitia? Numquid quis non amat iudicium, sanari potest? q. d. qui renuit subire iudicium nec patitur, ut exactio fiat rationum disensio, illis non habere iustas videretur. Habet Deus suas rationes nobiscum iustificatas, ut ipse nos trahat in iudicium, & velit eas cum illo verificemus. Diem olim dixit Isaias ex parte Dei, mundi hominibus, & Beati rationes allegat, Deum adeo velle illas verificari, & subire iudicium, ut homineret Deus iudicij filios Domini. Eodem modo scripsit per prophetas inquit terribenas filios hominum? Iudicio conuenit iudicij

11. *12. 30. 13. dum nobiscum ait Hierem. c. 2. 9. Iudicium Domini cum habitatoribus terra. Alibi per Isaiam animam citat in iudicium, quæ de Deo quasi con-*
11. queri videtur. Adesto: iudicemur simul, narra si-
16. quid habes, ut iustificeris. Non maior mecum ti-
16. menda difficultas quam cum Iob, non ego illo
16. difficilior qui hanc de se inter alias, prædicabat
16. prærogativam eminentiæ, quod in iudiciu def-
16. cendere cum se suis atque ancillis non de-
16. dignaretur, etiam dum auctoritate sublimis præ-
16. sideret: Si contempsisti subire iudicium cum seruo
16. meo, & cum ancilla mea &c. etiam cum viscerem
16. me in porta superiorem.

Subtiliter expendit D. Ambros. processum
inter Deum & Cain frat. icidam. Mente sceleratus
hic contra Deum expostulat, quasi de accep-
ta ab illo iniuria: quod cum esset maior natu
fratre suo Abele, non ita secum Dominus ac cū
fra te se gereret: etenim illi ita se præbebat be-
nignum affabilem, amicum, ut illi perspicue no-
tissima publica que dona tribueret, faueretque
benignius, gratiam habens fratris oblatione, quia
tamen sibi conferre non dignabatur: iudicabat
autē Deum in eo esse iniustum personæ accep-
torem, quodque illi minora tribueret, cui ma-
iora iustus dare tenebatur. Corresponder hoc
appositè queremoniæ hodiernæ Nazarenorum
contra Redemptorem. Illum præuenit Deus, ip-
se Cainum in ius vocat, ipse comparet, ut inli-
tuatur causæ verificatio, & verus reus sit, inquiri-
tur, unde sic ait. Per animam tuam adesto Cain:
ut quid melancholicus, quid mæstus obambu-
las: Indagemus, quis in quem deliquerit? Num
ego vquam alicui in eo defui, quod illi de iure
competebat? Numquid alicui debitum pro mihi
exhibito ministerio negavi præmium. *Quare*

11. Cainum
11. curam te
11. citat ve-
11. lare in iu-
11. ducium.

11. 4. 6.
11. iratus es & cur concidisti facies tua? Nonne si bene
11. egeris, recipies: sin autem male stiteris in foribus pec-
11. catum adesti? De me, tu ne proditor, lamentaris,
11. eo quod iudices quod non tantu pro te, quantu
11. pro fratre præstiterim? In te retorque querelam,
11. & ego te proditorem in crimen voco. Si tu, sicut
11. ille, taceas, an non te sicut illum, honorabo? at
11. ille tanto se habet erga me gratiorem, quanto
11. tu te ingratiorem, proinde tuum est peccatum,
11. quod contra te conurgit in iudicio adversanu.
11. Hoc est. In foribus phrasi S. Scripturæ: Tri- un-
11. aha enim & iudiciorum loca in civitatum portis
11. erigebantur. Tna tibi aduesantur peccata, te
11. reum condemnant.

37 Hanc Christus hodie cum oppidanis suis imit
rationem. *Vtique dicitis mihi hanc simili iudicem.*
Medice cura respice, quanta audivimus &c. Nū
Hieron. Baptist. de Lazaro Tom. 11.

de me vos deponitis? Ego ipse sum, qui de vobis
habeo quod deponam, imo & ipse, de vobis o
Christiani, habet quod accuset, & potiori de vo-
bis iure ac titulo potest queri. *Quanta audi-*
11. 4. 4. umus facta in Capharnaum, fac & hic in patria. Heb. 13. 14
11. 4. 4. Quæ vestra patria? Nonne cæli. Revertitur spiri-
11. 4. 4. tus in terram suam, ait David. Non habemus hic
11. 4. 4. manem, em civitatem, affirmat: Apostolus tangens
11. 4. 4. illam prophetæ Michæ sententiam. Surgite &
11. 4. 4. ite: quia non habetis hic requiem, Pariter & illa
11. 4. 4. verba quæ perpetuo Sanctissimi Patriarchæ, ve-
11. 4. 4. terelque patres ore reuoluebant, qui semper se
11. 4. 4. dicebant hic esse peregrinos ex quibus infert,
11. 4. 4. quod sine dubio patria inquirebant. Ibi legitima
11. 4. 4. nostra moratur mater: illa quæ facta est Hierosolis,
11. 4. 4. quæ est mater nostra. Ibi verus regnat Pater no-
11. 4. 4. ster: Pater noster qui es in cælis. Euge age Chri-
11. 4. 4. stiane Quanta audivimus facta in Capharnaum,
11. 4. 4. fac & hic in patria tua. De tot negotiis quæ fa-
11. 4. 4. cis in gratiam Capharnaï, hoc est mundi, nomine
11. 4. 4. æquu & iustum esset, vel aliquid faceres pro pa-
11. 4. 4. tria tua pro cælo: de tot quæ facit in obsequiu
11. 4. 4. mundi, diaboli, carnis, ferire potest, ut nullum
11. 4. 4. horum facias in Divinæ maiestatis obsequium?
11. 4. 4. Statue tibi ab vna parte Deu, ab altera verò, tres
11. 4. 4. illos, mundum carnem, diabolu. Cui plus teneris,
11. 4. 4. quid Deo debes? In iudicium animæ tuæ pronu-
11. 4. 4. ca, ut alter David: & liquido patebit, quod: Pro-
11. 4. 4. pitiatur omnibus iniquitatibus tuis, sanas omnes
11. 4. 4. infirmitates tuas, redimit de interitu vitæ tuæ &c.
11. 4. 4. Ille tibi esse dedit, quando, nedum illud nō mer-
11. 4. 4. ueras, sed nec quidem cogitaveras. Ille tibi ani-
11. 4. 4. mæ illa infudit ad te nobis, divino semine pro-
11. 4. 4. crearam, capacemque beatitudinis. Ut autem ad
11. 4. 4. illam te perduceret, descei dit de cælis in ter-
11. 4. 4. ram, & passus est quos omnes novisti cruciatus,
11. 4. 4. & plures infinitos quos non novisti. Team tibi
11. 4. 4. largitus est vitæ, suum sanguinem, suâ carnem,
11. 4. 4. animam suam, divinitatem suam, Angelos suos,
11. 4. 4. Apostolos suos, sua sacramenta, se ipsum: Omnia
11. 4. 4. nobis donavit. Quid istis tuis debes? qui mundo,
11. 4. 4. qui te multipli i excitat parenti solidum, &
11. 4. 4. millenis implicat curis quo tuis san- facias legi-
11. 4. 4. bus, sed nec aliquid tibi tri- uet, te tamen ad
11. 4. 4. eorum, quæ possides cogit decoctionem? quid
11. 4. 4. datolo debes, nisi team sumam, odium immor-
11. 4. 4. tale, quo te persequitur & ardens quo te dir-
11. 4. 4. ripiat ut rugiens leo, desiderium. Quid carni-
11. 4. 4. tuz debes, nisi quod a rox animæ tuæ moveat
11. 4. 4. bellum, Nam moleste imo procerat: Frates de-
11. 4. 4. bios sumus, non carni, ut secundum carnem vi-
11. 4. 4. uamur.

11. 4. 4. Gal. 4. 26
11. 4. 4. Matth. 6.

III.
Saltem
aliquid
agendu
in Dei
obsequiu
qui tanta
pro mū-
do, dia-
bolo, car-
neque
facimus.
11. 4. 4. Ps. 102. 5.

11. 4. 4. Rom. 8. 32
11. 4. 4. Rom. 8. 25

Modo igitur videamus cuius gratiã plura fa-
cias.

cas. Quid non moliris, negotiariis, lucratis, remisque, velisque tendis, quo possis statui tuo quæ in mundo habes plenè satisfacere? Quam incūbis sollicitus, ut illi respondeas, quid dicent? In obsequium diaboli quam non cruciaris, ut quæ tibi persuaserit, ea facias? quam excitatus, ut id perficias ad quod te demon impellit? Pro carnis voluptatibus, quos labores non persers infatigabiles, quas non subis expensas ut eius fruaris deliciis, libidine, molli? Heu te infelicem!

Quanta audimus hęc sęc. & hic. Ex tantis, quæ in diaboli decoquis famulatu, mundi seruitio, carnisque cupiditatibus, in Dei quidquam non expenderes obsequium, qui decumbit æger in hospitali in tot pauperum gregibus? Ex tot malis noctibus, diebusque peioribus quas in diaboli ministerio consumis, tuisque teris appetitibus, nec viam in Dei transigeres obsequium: De tam graui, quo laboras studio, ut te miserum diabolus abripiat, & ad inferna propetes, nec aliquod in Dei honorem insumeres & quo possis cælo perfrui?

Iaco. 4. 5.

IV. Iacob si b. studio lum imitatur.

Ad amissim hic prof. ro quod ait D. Iacobus, nimirum Deum quadam æmulatione prouocari. *Ad inuidiam concupiscit spiritus.* Quæ est precor, hæc inuidia: Num aliquid est inuidia, quod in Deum casit? Nostro loquenti modo significat Apostolus, extremum dolerem, viuimque zelum, quo Deus commouetur illi similes, quo vir aliquis inardesceret hic contra amicū suū, quem aduerteret nihil agere in gratiam suā, eorum quæ debet, omnes autem netuos interdere, curamque ponere, ut eius inferuat voluntati, qui eius ruinam, perditionemque meditatur. Hic age charissime cur illo non vterer argumento, sanctissimi Patriarchæ Iacob, quid non egit plurimis annis in causa Laban foceri sui, viri tamen tot periculis nominatissimi? quidquid valuit illi valuit. In se tandem reuerfus sic locerum alloquitur. *Dominæ sibi tam annis pluribus tibi seruito diligenti sumus, sed nec vllum mihi de tot laboribus, video superesse emolumentum, suadet ratio, pellit æquitas, ut saltem vel paululum meæ aliquid conquiram familiæ, meæ studeam utilitati.* Tu nosti, quomodo seruierim tibi hęc iustum est igitur, ut aliquando prouideam & domui meæ. vniuersum studium meum pluribus annis ad tuam contuli commodum, meque in domo tua sudore madidum, & labore constatum negligis, sepe sapienter tacui circumuenus, & elulus ingemui, nunc urget me necessitas, ut ex tanto labore, quem tuis in negotiis subui, aliqualem tandem operam pro me suscipiam. O

Christiane, qui tot annorum curriculis mundo famulus seruieris, quot ab vlti numeras rationis, totamque vitam tuæ dedicasti sensuulari, nunquid iustitia postulat, ut vel parum animam curares, Deoque seruitus, & de tanto labore, quem mundo dedicas, aliqualem amodo Domino consecraret?

§. 15. Si velis id tecum agat Deus, quod cum altero, idem tu quod alter cum Deo adimplere.

Poterat igitur Christus legitimam ac sufficientem ciuitibus suis iuxta prædicta dare rationem: scilicet quod miracula, opera essent gratia, quæ non deberent, nec peti possent ex iustitia, nec titulo naturalitatis, hanc tamen subiectet sed subire vult iudicium, ac euulseret ostendere, quod in ipsos ipse non deliquerit, nec vllam esse culpam, non facere in eorum gratiam, ciuitatis aut patriæ, quod extraneis fecerat, quidmo ex parte illorum esse defectū, & patriæ se culpa detineri, quò minus ibidem esset miracula, quæ apud exteros frequentissima facta noscebantur. Videtur, (inquit D. Amb. in hęc locū,) quod ista fuerit benedictio, fundata quæremonia Nazareth: eū negari nō posse, quin homo benefices, sola ductus ratione, saltē patriæ negare non debeat, quod cōmunitat extraneis, vnde respondet illis liquido probas quod ipse nulla in patria faciat miracula, nō sibi sed illis in culpā adscribendū. *Nō oriof Saluator excusatur, quod nulla in patria sua miracula virtutis operatus sit, ne forte aliqui vultorem patriam nobis esse debere putaret affertum.*

De Deo ciuitates aliquæ tempore variis Amos querēbatur, quod super vicinas exterasq. prececeret ciuitates, in illas autē nec pluuia nec ros decederet, quæ tamē se Dei notabāt esse ciuitates: & vna pars cæpi cōplura florēsceret, altera verò nō cōplura exaresceret, quocirca obmurmurabāt dicētes: quid huic altera præualt, & ciuitas, cur ibi & non hic pluuia decidit? Vtiq. poterat illis respondere Dñs, inanes has esse expostulationes, & inuillas interrogationes: quia hæc agri parti & nō altera imbibus inebriare, ex eius mera pendet voluntate, hæc autē nullā aliā agnoscat causā, quā seipsā. Hoc quoq. Iob intimaui, illi inter alia quæ nullā habent in terra, cur san rationē proponens, hæc de pluuia quæstionē. Dicit: ito mihi feb, quis pluuia dirigit ut in illā & nō in hæc decidat fecunda regionem? Cur hic & non ibi quod pluat, vbi viridis nulla germinat herba, & ibi virētes herbæ, floresq. pullulent odoriferi, & nō in illo cæpo, vbi horū erat abundantia, cuius defectu cur cæta paulatim exarescant? *Quis dedit*

vehementissimo imbrī curā, & viā sonantes tonitruū, ut plures super terrā absq; homines in deserto, ubi nullus mortalium cōmoratur, ut impletet in viā & desolata, & produceret herbā virentem. At noluit hoc vti Saluator arguendū, vt ne leuissimā exultationis obtenderet occasionē, seu querelā, sed per eundē illis respondet Prophe. aut: quod illorū hoc esset culpæ imputandū, & quod aquas fertilissimas ac copiosissimas alias inundādo regiones, ipsos aquarum inopiā permitteret exarefere. Nō abnuo, respondet Deus super hāc & hāc, & nō super illā pluit ciuitatē, illorum & nō horū irrigant prata, plus super vna ciuitate, & super alterā ciuitatē non plus pars vna cōplura est, & pars super quā nō plus, aruit. Ego prohibui a vobis imbrē, &c. Ego ego feci at vobis hoc imputandū, qui me continuo prouocatis, exacerbat peccata multiplicatis, & scelera sceleribus cummulatis: Impe agitis, multiplicatis iniquitatem &c. Vero verius est, opera gratiæ à mera Dei pēdere voluntate, ob quā interprete D. Aug. D. 10 nā illa inscribit pluit voluntati. Quia aliud nō agnoscit principū, prāter diuinā voluntatē, quæ illam demittit, vti & quomodo placuerit. Pluit in Paulū, sterile vepretū, aquā adco fecerūdā, vt illū in paradisum fœundaret in Mathiā spiritū arundinetū in Magdalenā & Arabiæ desertū aridissimū, vti adibus, serpentibus ardentissimas horridū, & in horū mutat deliciarū. In Petrū pluit, qui negauit, qui deiurauit & Ecclesiæ hysticē creat angulare: Operatur inquit Apollolus. omnia sicut vultū consiliū voluntatis suæ. Non ei opus est alia requirit consilia, alias scrutetur rationes, nisi suā voluntatē. Ita Pater quoniam sic placitum fuit ante te. Nihilominus intrare vult in iudiciū & probare, te esse, qui ponis obstaculum ac tua tibi communicet dona, & gratias in abundantia, nec te posse vltio prætenu excusare aut in eū culpā rejicere: Nō dixeris (monet Spiritus S.)

III. Per Dn̄ abest, que enim odit ne feceris. Ne dixeris, ex parte Dei ille mihi desuit, eius mihi gratia deegatur: nō enim ille tibi deest officiosus, nisi tu illū offenderis sceleratus, ea quæ ip̄e exartatur, perpertrādo: Ne dixeris Nazarenū, quod ex parte Christi sit impediens: ip̄s, & ipse vobis deitū beneficis nō ea in gratiā vestri faciendo, quæ in aliorū egit obsequiū, nominatim, autem Captharnai: ex parte namque vestra peccatū est, non enim vos ad eū recipiendum sicut alij, cōponitis: Perdatis tuā ex te Israhel: Ipsi expollulatis, cur de tanto, quantū aliorū causa facio, nihil horū in vestri prastē obsequiū. Ego autem de hoc expostulo cur vos de tanto, quantū alij alijs

in partibus in mei fecerunt obsequiū, nihil hic horū efficiatis? Et nōdū aliquid eorum quæ illi non facitis, sed omnia contraria: nō enim solū modo me debito nō prosequimini honore, aut sicut illi, reuerentia sed positū meā detrahitis dignitati, velut ex rata portione & eodem molimine, quo illi nominis mei student exaltationi, dicere igitur mihi licet quod hic dumtaxat apud vos sum, & sum despectus in honore, cuius rei veritas hoc probatur axioma. Non est Propheta sine honore, nisi in patria sua.

Interitum probat D. Basilius Pharaonis, de quo sic D. Paul. Vasa iræ ap̄ta in interitum. Quis in causa fuit, vt Pharao damnaretur. Deus? Absit, respondet D. Basil. Deus malorum non est causa: Nam cum de eo dicit Apollolus vasa iræ ap̄ta in perditionem ostendit, facturam eius malam non fuisse, sed vbi cumque audieris vasa, intellige, quod nostrum quislibet ad aliquem factus est & sum. Omnes nos finxit vasa gloriæ: cetera: ita: vt quid igitur tot damnantur? quia quisque eorum, se vas reddidit iræ. Deus vas fingit, iram autem, quæ se praparat, vel se reddat iræ dignum, non fecit Deus, ipse se vas reddidit iræ: ob peccatum enim Deus illum execratur peccatum autem, non Deus, sed ipse commisit: Vas iræ est, qui omnem, inuidia diaboli, operationem, quæst vas quoddam suscepit. Per hoc se reddidit aptum in perditionem. Vas iræ, & quid agit? Eodem quo iusti vult nuncere proficisci, quodque mare eandem sibi quam Dei amicis seruet transeunti reuerentiam. Cordis arrogantia fretus iter iustorum accensus est ingredi, ac exultauit quemadmodum populo Dei: sic & sibi mare rubrum permeabile fore. O te lepidē stultum! quid tibi maris arrogas iter amplissimum, quo gaudeas permees, iustorum securus vestigia? Inimicos eorū operuit mare. O Pharisei, qui Saluatorē nostrum ad euntes, eadē qua iusti libertate ac familiaritate postulas. Accesserunt iusti ad mare, Chulūm, mare gratiarum, denorū & celestium beneficiorum: & concessit illis ingressum & egressum planē honorificum mulierū, Chananzæ. Ceterum, cunctis que proba ad illum accesserunt intentione suas participauit gratias, & illis omnibus tales quales pie requirebāt & isti Nazarenū intūta superbia & arrogantia tumidi præcendunt illas sibi impertiat, quas iustis tribuerat liberalis. Quod illū adeunt rogaturi: iam male dispositū, illa, quæ prioribus, vt pote bene dispositis inculserat. Approxima igitur, ipsum: etem nō te pelagus pudore cōfunderet, redarguet, euidenterque tuam indignitatem, tuā malitiam, inuidiamque tuam manifestabit.

39
Rom. 9.
21.
D. BA.
Ho. 9.
Tom. 1.
IV.
Vnde
iræ ap̄
ta in
interi-
tum.
Ezo. 5.

& tuæ culpæ adscribendum arguet, quod apud vos illa non operetur tuæ virtutis opera, sed nec miracula, quæ passim apud extraneos, vtpote iustos operatur.

Alij prout superius egimus, fluvium Xalonem impugnant quod scaturiens in Castilia fecundet rigatque Aragoniam: ne causam imputes Xalonis fluvio sed Castiliam accusa, illa etenim in causa est: eo quod ibidem, via scaturit, montes habet oppositos, rupesque eminentissimas, qui se fluvij cursu opponant, & in aliam Aragoniæ partem diuertant, ubi regio est declivis inferior, & aquis decurrentis ac profluentis aptior, unde per illam decurrit, illam rigat, & fecundat, opibique cumulat infinitis. Enit hic fluvius ille cælestis, de Nazareth scaturiens, & amoris sui pondere singulari, in medium prorumpit civitatis, ubi plebis erat concursus in synagoga, ut eam abundantanter irriget, & gratiarum fluenta profundat, plenoque alio torrentem suarum emittat misericordiarum: *Ego quasi*

Eccl. 25. 47 *fluvius Doryx etc. Et dixi. Rigabo novum plantationum.* Opponunt illi petram altissimam, superbiæ diabolicæ, montem firmissimum, & rupem velut prætam, cordium scilicet suorum obdurationem, qua illum despicunt, & ut impossitorem habent, ac oratorem cæteris loquaciorum. (a)

(a) *Hab-lador de ventaja.* Quid fluvio faciendum? In aliam decurrendum partem: cum enim gratiarum eius nunquam fluere desinent & exarscere poterunt torrentes copiosissimi, ad alienos delibentur, decliviores, humiliores, illos perfundat, illos riget, inter illos profuatur, nunquam stagnet: *Non dixeris*

Eccl. 15. 14 *per Deum abest.*

V. Modò cape rationem, cur Deus non tibi, vt alten sua conferat beneficia. Consideras aronitus mirabilia quibus Deus terrestrem illum præuenit in benedictionibus dulcedinis Seraphinū D. Franciscum: quæ & ipsos rapiant angelos in admirationem; raptus, cælestes harmoniæ, passionis Christi impressa signata. Peruolue cæssa S. Catharina Senensi prodigia, cui Deus sensibilibiter de pectore cor eruit, & proprium sua substituit manu, horasque cum illa persoluit canonicas. Attende triumphos martyrum gloriosissimos, cõta totius Romani impetij vires, mundique potentissimos: Mirare victorias inclitas SS. Confessorum, Monachorum, Anachoritarum quas de dæmonum inferniq, retulere potestatis. Quo nõ sanore dignatus est larronem sibi in cruce lateronè: Publicanum Zachæum? Dauidem adulterum? Audio te dicentem Domine: ex tot præclaris beneficiis alijs liberaliter con-

cessis, me negligis illiberalis? Ne culpâ Domino adscribas, te ipsum reum accusa. Quo etenim iure exoptulas, vt diuinus ille fluvius effundat, & aquas aperiat tuæ misericordiæ, per te decurratur, si montem opponas durissimum, & cordis tui obliuionis fortissimum obstaculum, in tantum vt nullus hic prædicator, condellatus nullus, exterius nulli conscientia reus, ortus & agitationis interitus nec ira diuina timor, nec iudicij, inferniq horror, vllam in te vaquam, sicut in alijs fecerint a peccatorum.

Quo titulo talem tibi qualem Dauidi peccati 40. possis indulgentiam? Num eorum agis, aliquid, quæ Dauid egit quæ plurima, seueram adeo subiens penitentiam, vt cinerem tanquam panem manducaret, lacrimas vt potum sumeret, integras noctes tristibus gemitibus, ac gemitibus singultibus dedicaret: oculi eius perennet fontes, & adeo largè profluentes, vt lætes præ lacrimis ita maduere, ac si de fluvio interius extraheretur: *Laboravi in gemitu meo, lanabo per singulas noctes lectum meum, & lacrimis meis stratum meum rigabo.* Quo iure vis tam misericordem se tibi, sicut D. Petro, exhibeat? Numquid tu, quod ille? De loco namque discedit, qui ille ad peccatum viam straxerat vnicò scilicet cunctas amputans occasiones, ita corde totus afflatus, vt ex lacrimis oculi erunt pentibus facies eius sulcos traheret profundissimos. Quo debito præcendis talem qualem Abraham, Deus faciat tibi gratiam? Numquid tu, quod ille? Non enim solummodo propter Deum propria ex cessit terra sed domum erexit, pauperibus in hospitium, & parum ei erat aduenientes excipere, nisi etiã illis in itinere curreret obtutus, in huius illos multò quæreret diligentius (ingit D. Chryso-
quàm optatam venator feram persequatur. Quo nomine postula iacturas tibi restituit Deus, sicut Iob cuncta in duplioni perditam restituit? Numquid tanta in tribulationibus, quanta Iob exultas patientia? & quo casus sunt asperiores, eo gratiarum Deo reddis actionem ampliotem? Num hoc intonas: *Domini deus, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit in factum est, sit nomen Domini benedictum.*

Numquid illa perficis, quæ illi, qui sincerè Deum non offendere satagebant? Id quod S. Benedictus, qui vt carnis euinceret temptationem, se nudū inter veprea voluauit? Id quod S. Franciscus, de eodè facinore laudabilis insuper, & intensissimi tempore frigoris, & hyemis iniuriæ, algidissimæ nuvis globulos amplectebatur? Id quod D. Dominicus, qui terciò per diem carnem suam

fram vsque ad sanguinis profusionem flagellis excipiebat. Tunc sunt Monachorum exercitia, qui se strictissimis adstringebant penitentibus, pectora tundentes, feras pendulas labijs suis asfigentes, et noctibus in oratione connectentes? Num ana horitas imitatis, qui in peccatorum suorum penam, se velut carceribus concludebant, viciatim comedentes, guttation bibentes, sub dio & frigido aere noctibus, sub ardenti flammis solis radijs tota die persistentes? Numquid D. Hilarionis aliorumque insequeris vestigia, qui quo carnem suam macerarent in dies quinque ficus comedebant, bibebant que frigidam? Num Dei seruos amularis? Vbi lectus nudus tellus? Quid de cilijs asperimis? Vbi cupiditatum illicitarum refrenatio? quis mundi contemptus? quis Dei timor? qualis in proximum charitas? quid tu tibi persuades, quod beneficia, donaque, quibus Deus amicos suos abundantanter cumulauit, ea impetiarint, seipios lauitas excipiendo, genitaliter comedendo, ad latere aem & crapulam bibendo, se ingurgitando, molliter dormiendo, suis appetibus plus satis indulgendo? Illorum perlegē gesta memora-ntia.

rum assiduo sanctorum exercitio. Sunt autem verba D. Bonauent. aureis digna conscribi literis, oculisque perpetuo proponenda: *Filia tu credis, quod omnem gratiam, quam habui, habuerim sine labore? Non est ita; imo nullā gratiā donū, aut virtutē à Deo habui, nisi magno labore, continua oratione, ardentē desiderio, profunda deuotione multis lacrymis, & multa afflictione, dicendo, faciendo, cogitando semper suis placita, sicut sciebam & poteram, excepta gratia, qua sanctificata fui in utero matris.* (Ex quibus hanc illi proponit conclusionem:) *Pro firmo scias, quod nulla gratia descendit in animam, nisi per orationem, & corporis afflictionem, &c.* Vt autem hæc doctrina ad nostras pertineat aures, illam quoque eadem Dei genitrix purissima D. Brigide cuius reuelationes omnium iudicio in Ecclesia probantur, magnaque habent auctoritatem. Tu, igitur preces tuas coram Deo prosterne, tu roga, veli quæ alibi fecerit: & hic facere *Fac & hic.* Tu similiter, quod illi fac.

Hic innotuit doctrinae responsio illa Diui VIII. Gregorij ad Petrum Diaconum suum, quam Exemple describit Familiariter colloquitur quondam plura Diacono suo, vt doctissimus ita sanctissimus *lib. 1.* Pontifex, & paterfamilias eorum Monachi sui *Dial. c. 15.* temporis meritis clarissimi nomine Florentij, & hoc autem singulariter, quod quidquid à Deo per preces postularet, continuo obtineret, in tantum, vt dum ad locum accedit serpentibus terribilem, & ipso rogante, Deo supplicaret, illos abigere dignaretur, ad vicum oris sui verbum oculis ac manibus in aëra sublati Deus continuo postulatis annuit: *Subito caelum intonuit, atque idem tonitru omnes illos, qui illum locum occupauerant serpentes interemit.* Quo audito miratur Diaconus & percunctatur. Sanctissime Pater: quæ potest esse ratio, quod tam cito Deus Monacho petita concesserit, mihi vero, & alijs, vel petita non concedit, vel in multa differt tempora? Vos (respondet D. Gregorius,) IX. alijque estis in causa, qui ea in Dei honorem Ratio etur non agitis, quæ Sanctus hic faciebat. Ille velociter Dei præcepit obediebat, & diligenti studio non dio, quæ Deo sciebat esse placita, exquebatur audia. Hinc Dominus respondebat, illico votis eius precibusque fauens liberalis. Vos & ceteri, vel non agitis id, quod à vobis ex postulat, vel præcipit Deus, vel negligenter, aut tardè perficitis, siudas eius vocibus aures præbetis, quocirca & vestris etiam clamoribus obfuscescit, & vel petita non concedit, vel procrastinat: *Quid mirum, D. Grego. si postulantes à Domino minime audimus, qui præ-*

D. Beo. Lib. de Cori. 1. 1.

VII. Apparet D. Virgo Elisabeth Hungarica Regina.

D. GREG.

IX.

D. GREG.

eripientem Dñm, aut tardè aut nullo modo audimus
Et quid mirum, si Florentius in prece sua cecidit est
auditus, qui in preceptis suis cecidit Dñm audiuist.

Prosa. 2. 6.
9.

Ex huius occasione ponderat D. Greg. illa Spiritus S. sententiã: Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Vnde Deus hic agat quòd alibi, tu fac hic quòd factum alibi.

65 41

Summopere Dei populus affligebatur: eò quòd tyrannus Holofernes graui cingeret Bethuliam obsidione. Languerat animus etiam fortissimis. Prodit summus Sacerdos Eliachim, illos adhortatur. Euge agite charissimi, sumite animos, in memoriam reuocate, qualiter in deserto Patres nostri non leuibus piessi calamitatibus, ob Amalechitarum grauisimum impetum, per orationes, ieiunia & penitentiam ad Deum confugerint quòd ibitum temporis egit, ager & hic si nos huc, quòd ibi ipsi, egeimus; Scitote, quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiunijs & orationibus in conspectu Domini. Exponit hæc omnia eleganter D. Amb. & laus ad præfens interpretatus Euangelium: Euidenter nos sermo Domini Saluatoris informat, & ad studium veneranda ciuilitatis horatur, quòd nero sanatus ostenditur, & maculosi morbo corporis absolutus, nisi qui religioso officio studuit sanari. Non enim dormientibus diuina beneficia, sed obseruantibus deferuntur. Deus speculum est, & talem se tibi offert, qualem te, tu illi. Hæc fuit illa Nazarenorum amentia qui prætendunt, vt ibi in eorum Christus obsequium præster illa, quæ exteriori causã alibi præstiterat, cum hi non ea agerent, quæ illi. Illi Saluatorem summa exceperunt reuerentiã, vt diximus hi inhonorarunt, illique tanta incredulitate obstituerunt, vt dicant Euangelista, quòd Mirabatur propter incredulitatem illorum. Ita vt, vno eodemque gestu current, & honor illi ab extraneis delatus, in eum credendo, & contumelia, qua in illum non credendo conciuens eum affligebant, quocirca, sic vt Caphtarnai magnam Christum fidem mirabatur Centurionis: Audiens Iesus miratus est; sic & hic in Nazareth pernicacem conaturalium miratur infidelitatem. Mirabatur propter incredulitatem illorum.

In lib. c. 4. 12.

D. AMBR. Lib. 4. in 4. Luca. Tom. 4.

Summopere Dei populus affligebatur: eò quòd tyrannus Holofernes graui cingeret Bethuliam obsidione. Languerat animus etiam fortissimis. Prodit summus Sacerdos Eliachim, illos adhortatur. Euge agite charissimi, sumite animos, in memoriam reuocate, qualiter in deserto Patres nostri non leuibus piessi calamitatibus, ob Amalechitarum grauisimum impetum, per orationes, ieiunia & penitentiam ad Deum confugerint quòd ibitum temporis egit, ager & hic si nos huc, quòd ibi ipsi, egeimus; Scitote, quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiunijs & orationibus in conspectu Domini. Exponit hæc omnia eleganter D. Amb. & laus ad præfens interpretatus Euangelium: Euidenter nos sermo Domini Saluatoris informat, & ad studium veneranda ciuilitatis horatur, quòd nero sanatus ostenditur, & maculosi morbo corporis absolutus, nisi qui religioso officio studuit sanari. Non enim dormientibus diuina beneficia, sed obseruantibus deferuntur. Deus speculum est, & talem se tibi offert, qualem te, tu illi. Hæc fuit illa Nazarenorum amentia qui prætendunt, vt ibi in eorum Christus obsequium præster illa, quæ exteriori causã alibi præstiterat, cum hi non ea agerent, quæ illi. Illi Saluatorem summa exceperunt reuerentiã, vt diximus hi inhonorarunt, illique tanta incredulitate obstituerunt, vt dicant Euangelista, quòd Mirabatur propter incredulitatem illorum. Ita vt, vno eodemque gestu current, & honor illi ab extraneis delatus, in eum credendo, & contumelia, qua in illum non credendo conciuens eum affligebant, quocirca, sic vt Caphtarnai magnam Christum fidem mirabatur Centurionis: Audiens Iesus miratus est; sic & hic in Nazareth pernicacem conaturalium miratur infidelitatem. Mirabatur propter incredulitatem illorum.

§. 16. Non est propheta sine honore. Honor em Christus prætendebat, non tam sibi, quam in ipsorum hominum beneficium.

65 42

O Bicies autem, plus admiror datã à Christo rationem, quam ipsam conclusionem.

Vobis non sum sicut alij, beneficus, quia non me, sicut alij, reuererunt. Quid hoc celorum Domine, à quo tempore mundi honores tuis accipitatus? Nòquid tu ille, qui illos defecisti, & docuisti nos, eosdem pedibus tererentus? Numquid tu ille, qui toto vitæ tuæ decursu honores fugisti, & es protectatus: Ego claritatem ab hominibus non accipio. Quando miraculorum tantum magnitudine conuicti quingue milia hominum, quos in deserto quingue paubus, & duobus picibus satiasti, te honorate, te regio coronare voluerunt diademate, fugam ampuisti, te abscondisti, monisti que fastidium ne videreris ascendisti? Nauitans tuæ gloriæ, hymnis cælestibus, & Angelorum inlodiã celebratam, gloriosa regum tenæ festiuam adoratione, Bethlehemiici stabuli conclusisti angustijs, & ignominia. probos mortis abscondisti, quã subire voluisti in loco ceteris magis publico Hierusalem, die confusus totius orbis, vt iudicialis. Ad rem apte declarat D. Augustinus Domini verba ore Dauidico de castata qui ad litteram Christi dei scribit passio. nem: Ego sum vermis & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis. Quorum varias dat ex. positiones, quã in ea prima est, quòd per illa Christi voluerit testari humilitatem & quantum in mundi dignitatibus aberat ambiendis: Ego sum vermis & non homo. Vox hæc: Homo, non sumitur, secundum id quòd significat cum qui naturam habet humanam, hoc enim modo, Christus homo erat, sed secundum quòd eum significat qui honores venatur, ea phrasi quem dum vitum abiectum & nullius auctoritatis vocas, de illo dicis, non est homo. Vnde transeunt alij: Ego sum vermis. & con. v. Amplius. Christi Opprobrium hominum & abiectio plebis; Non ille exponit li fat erat dicere: contumelijs & opprobrijs affectus sum, sed ipsum opprobrium, & hominum abiectio; de re aliquã pronuntias, valde albã quòd ipsamet sit albedo.

Cum igitur hæc ita sint, quid est quòd modo tam avidum te ostendas auræ popularis, vt rationem non faciendi in patria tua miracula illa assignes, quòd te in illa non honorent? Coulat omnibus, quòd Christus humanæ non esset laudis avidus, nec fama: ieiunio præceps, maxime verò terrenæ; nouerat etenim ipse melius, quã omnes philosophi, qui terrenam gloriam fugerunt, illam magis debere contemni, & conculcari, quã captari: nihilominus illam ambabat, non propter se, illi namq, nec parum nec multum referebat, sed in maximũ hominum beneficium.

cium. Hoc quod Dominus seſtabatur, noſtrum erat bonum, & ſuas nobis poſſe diuinas & mæſturabiles communicare diuicias: ſciſet a. tē. horum omniū fidem eſſe fundamentum, in illū credere, illum recipere, vt talem qualis erat. illum agnoſcere illum vt talem reuereri. Ad Dei beneficia, donaque recipienda, fides eſt ſuppōnenda: *Accedentem ad Deum oportet credere, Ita Saluator Iudaicis preteſtatur: Niſi credideritis, quia ego ſum, moriemini in peccato veſtro.* Et Patrem orans hanc omnibus notam depromit ſententiam: *Hæc eſt vita æterna, vt cognoſcam te ſolum Deum verum, & quem miſiſſi eſum Chriſtum.*

43 Hinc eſt, quod patraturus miraculum, primo fidem exigebar. Accedunt cæci, & viſum depoſcunt. Reſpondet illis: *Creditis quia hæc poſſum facere vobis.* Etiam Domine. Eam igitur vobis concedo. Pergit Lazarus reſuſcitaturus, & prius in fide Martham iſtruit, eamque de cauſa morabatur cum illa aliquantulum, vt notat D. Petrus Chryſologus demonſtrans, quod prius in eius corde excitare & reſuſcitare deberet fidem, quam de ſepulchro fratrem Lazaram. Iam operi ſe accingens, alii valem Martham prodit incredulitatem, dicendo, *Iam ſciet.*

40 O Martha, replicat Dominus, *Nonne dixi tibi, quia ſi crederis, videbis mirabilia, Gloriam Dei,* & quod non credendo nulla videbis omnino. Verba ſunt hæc quibus oſtendit Dominus, id quod prius, quando cum illa hærebat, illi dixerat, & doctuerat. Ita vt, dum Saluator noſter exigit, vt in illum crederent, honorem illi deſerent, & vt talem, qualis erat, reuererentur, non hoc amore ſui prætendebat, ſed eorum cauſa, vt in illis operaretur miracula, dona diſtribueret, beneficia conferret: quod namque ad hæc & illa viam aperit, fides eſt certa & ſe-

6. *certa in fide nihil haſitans,* inquit Apoſtolus. Ex hac doctrina duo declarat D. Chryſoſtomus loca D. Pauli Apoſtoli, qui ſibi videntur repugnare. Et in vno loco dicit quod ſua Dominus ordinariſt mysteria, ſacramenta, miracula in gloriam ſuam: *Quam prædeſtinauit in gloriam ſuam.* Alio vero loco dicit, hæc omnia conſtituta eſſe in gloriam noſtram: *Quam prædeſtinauit in gloriam noſtram.* Si ſuam appetebat gloria quomodo noſtram deſiderabat? Optime: quia ſuam ambiebat gloria noſtra cauſa: ob hoc honorari quærebat, æſtimari, & ab hominibus glorificari, in gloriam & ſalutem ipſorum hominum: medium etenim, quo ſua illis communicaret bona gloria, hoc quærebat, vt illum ipſi re-

ciperent, agnoſcerent, honorarent. En tibi cauſa cur in Nazareth nulla notatu digna ſecerit miracula quibus hoc addit. Euangeſtiſta, quod nec quidem poſſet, ob refragam illorum incredulitatem: *Non poterat ibi virtutem vllam facere propter incredulitatem eorum.* Quod modo non vacat exponere, niſi ſecundum prædicta, quod ipſa incredulitas Deo manus ligare videatur? Hanc ipſe tollere deſiderat, & in ipſum credant poſtulari, quo ſua ciuibus poſſit ipſe communicare beneficia.

§. 17. Vt Dei miniſtri opera faciant, debent in honore haberi, ea de cauſa illis dai faciendi miracula petiſtatem.

Hic nota rationem cur Deus ſuos velit miniſtros & honorari & magni fieri, vt illos colas, verearis, reuerentis non tam propter ipſos quam ob commodum Veſtrum & animæ ſalutem: ſi namque illos non magno habueris in honore, non iuſtam illis tribueris auctoritatem: quem in vobis fructum facient: Hoc ſubtiliter aduertit D. Chryſoſtom. illa D. Pauli Apoſtoli verba interpretatur: *Rogamus autem vos fratres vt noueritis eos, qui laborant inter vos, & præſunt vobis in Domino, & monent vos, vt habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum.* Quantum ſapio vult Apoſtolus comprehendere & deſcribere quid ab illis requiſierat. Hoc enim illis ſignificatur verſis: *Rogamus autem vos fratres, q. d. Multa à vobis poſtulauit, ad multa ſum vos adhortatus, nihilominus hoc ſit omnium primicertum. Quid rogas Apoſtole? Vt noueritis eos qui laborant inter vos & præſunt vobis in Domino, & monent vos. Vt Dei miniſtros noueritis qui laborant inter vos, & veſtri ſunt ſuperiores, vos adhortantur, verbum Deo vobis proponunt. Quid hoc ſignificat. Vt noueritis eos, iam illos æſtimamus. Nec intendit, nec de ſimplici loquitur cognitione, ſed de veritate approbationis, æſtimationis & honoris: eo modo quo de Chriſto Ioannes loquitur Iudaicis, quem inter illos medium non cognoſcebant. *Medium veſtrum ſtetit, quem vos veſtiſtis.* q. d. ille quem non æſtimatis, non honoratis, non magni penditis: eo modo quo idem dixit Apoſtolus: *Nouit 2. Tim. 2. Dns qui ſui eius.* Vult etenim dicere, illos honorat, illos magnificat, eo gradu quo David olim cecinerat: *Nimis honorati ſunt amici tui Deus.* Hoc Pf. 138. 17 vos rogo (inquit Apoſtolus) vt colatis, in pretio habeatis,*

I. Dei ministri in honore
habendi
ut fructu
faciant.
D. Chr.
Mo. 10 in
1. ad Thef.
Tom. 4.

habentis reverentiam superiores vestros præceptores & prædicatores, & non taliter aut qualiter, sed abundantius habeatis illos in charitate. Quasi dicat (interprete D. Chrystostom.) illis magis quam omnibus alijs debetis charitatiuè amari, & piè, illos feruentiori amore dilectione, illorum præ ceteris diligentius favere dignitatem. *si: Habentis illos summo in pretio.* Et hoc non propter illos, sed propter vos ipsos: ut in vestris opera faciant animabus: *Propter opus eorum.* Si patientes vestros summi facitis carnales (argumentatur D. Chrystostom.) per quos hanc Deus vobis largitus est vitam corruptibilem corporis miseriarum cumulum, & quæ minimo exspirat statu, quanto maiori in honore habere vestros debetis patres spirituales, per quos vobis Deus animæ dat vitam, perpetuam & æternam, quæ est vita diuina? Quanto feruentius illos, per quos vestrum illuminat intellectum, vestram inflammam voluntatem, vestra remittit peccata, hoc vobis suæ gratiæ distribuit donum, cuius vel minima pars totum cælorum, terrarumque præponderat natu æ? *Propter opus eorum:* Ut opus hoc in vobis queant implere.

Ecc. 3. 11
I. I.
Dei ministri non propter se sed propter nos creatur.

Spectare videtur Apostolus illud Ecclesiasticum: *Honora medicum propter necessitatem; etenim illum creavit Altissimus.* Propter necessitatem, non suam sed tuam: propter tuam etenim illum Deus in hoc mundo creavit. In quem finem, arbitraris, posuit Deus Prælatos, Prædicatores, Pastores & Magistros? Propter suam eorum necessitatem? Minime, sed propter vestram. Quid faceres, nisi Prælatum haberes, qui tibi Pastor famularetur? Quid rerum ageres sine Confessarijs, qui te absoluerent, sine sacerdotibus, qui pro te Deo sacra facerent, sine prædicatoribus, qui te instruerent? Propter vos posuit illos Dominus: *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores.* Ad Ad quid? propter ipsos? Nequaquam, sed ad connectendum & animandum illud suum corpus Ecclesiæ mysticum: *In adspirationem corporis Christi, ut in gratia & gloria perfecti esse valeamus: Donec occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Hoc opus agunt, & eo sine creavit Dominus medicos, propter vestram necessitatem. O quantum te debere credis medicos, qui te à febri curant, quæ te festinatò rapiebat ad sepulchrum! quantum illi, qui tibi molestissimam abstulit paralytim, te lepra mundavit immundissima! O quantum feruido obstringeris prædi-

Ephes. 4.
13.

catoni, qui tibi cor illuminavit obscurissimè prudenti confessione, qui te à peccatis tuis abfoluit liberum, morientem solatus est, ad ceteram reduxit salutis salutem! Ut autem hoc opus perficiatur, illos honora illos primo habeo, quod eterim proximè disponit reparationi infirmum, illique quam maxime refert, ut effectum habeat, illud esse dicimus, si medicum magni faciat, & in summa habeat auctoritate. Etenim quam si non habeat, nec eius magnificet prædicationes. Quod opus in te, prædicator efficit, si eum illum naso suspendas? quid confessarius: quem non humanus reueteris? Quomodo illum auscultabis? Quomodo ad huius te pedes prosterneris? Quomodo Prælati reuereberis instituta, si parata de illo sit opinio?

Hinc est, quod tanto Dominus studio laboravit, ut prophete sui ministri non vulgarem apud illos obtinerent locum, ad quos illos mittebat prædicatores. Unde delegans Moysen in Ægyptum, stupendam adeo illi tribuit prædica faciendi potestatem, & quidem talia, ut omnibus esset in confesso, quod ipsa creaturæ insensibiles, illum & agnoscerent, & honorarent, & videretur quasi potens quidam Deus: idcirco illi dixit: *Ece constitui te Deum in hæræis.* Deinde dum eundem ad populum suum duxit, etatis ministri tabulis legis honoratum, ut illi quam plurimum deferrent, tam tam vultui eius indidit claritatem, fulgentisque radios, ut oculos oboceret intuentium: *Fuit ministratio in gloria.* hinc Apostolus. *Ioſue autem, dum eum populi erat ducem & superiorum, tantam contulit maiestatem, ut alter Moyses esse videretur, ynde & illi ait: hodie incipiam te exalare coram omni Israele, ut sciant, quoniam sicut cum Moysse fui, ita & te cum sim.* Ut apud omnem populum Samuelis vigeret auctoritas, hanc illi tribuit potestatem, ut ad suæ vocis imperium, tempestates, & tonitrua adeo formidanda prouocaret, ut omnes eius se pedibus humiles inclinarent. Eliaz, quo à milibus in honore haberetur, potestatem dedit, ignem de cælis eliciendi quo sui pleberet contemptores. Filiseo concessit, ut egressi de saltibus vili pueros discerperent triflores. Idcirco missus Apostolos in Iudæam prædicatores, ut omnium honore ac laudibus circumterrentur virtute curandi infirmo, & demones eiciendi commendavit: *Dedit illis virtutem & potestatem, ut demonia eicerent, & infirmos curarent.* Quando demum à mortuis resuscitatus, eos per mundum destinabat videretur, præcedens iam illum

inuit potestatem, vt quicunque illis crederent: *Daemona eijcent, linguas loquentur nouas, serpentes tollunt, & si moriferum quid biberint non ea nocent.* Quia vt dixit Apostolus, si mittere Moysen cum lege antiqua, quæ vocari poterat ministratio mortis, eo quod populo adferebat statuta mortis magis & supplicij, quam vitam, talem illi contulit splendorem, ac vultus claritatem, quanto magis expediebat vt Apostolis daret: illos etenim mitebat cum lege, quæ vitam ministrabat, & à morte liberabat, lege scilicet Euangelij: *Si ministratio mortis &c. fuit in gloria ita vt non possent intendere filij Israel in faciem Moysi &c. quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria?*

Hinc collige cur Deus dederit potestatem & virtutem tam prodigiosa faciendi miracula S. Patri nostro Dominico, in ipsa totius orbis vrbe primaria, Roma in omnium oculis, & Seraphici Patris S. Francisci corpori Passionis S. impellerit stigmata talesque splendores, vt eorum comparatione, claritas vultus Moysi visceret: S. quoque Benedictum tantorum patrorum fecit esse mirabilem. Ac vltimo nostra hac tempestate Sa. Cistincæ Matræ D. Theresiæ de Iesu, nobis spectantibus, quibus mundum in summam rapitur admirationem: vt apud omnes magno forent in honore: non tam eorum causâ, quam ad ipsorum hominum salutem: vt pollentes auctoritate, & reuerentiâ conspicui, suas possent fundare, quas fundarunt, religiones, in tantam Dei gloriam, fidei incrementum, Ecclesiæ defensionem, hæresum extirpationem, peccatorum conuersionem, iustorumque consolationem. Ex his processit illa cura, quâ in laudibus, sanctique viri, honorem suum totum fatumque co. seruare studuerunt, & in eius respondere defensionem. Ita notat D. Gregorius illam D. Pauli prolixam orationem, honoris sui defensionem, quem illi pseudo-Apostoli quidam tollere conabantur, vbi cælesti eloquentia, quam expendit D. Augustinus pro se reddens rationem stemmatis sui, beneficiorum Dei, raptuum horum, miraculorum, causam adducens, nec nosse probat quod ipse plus valeat solus, quam ceteri omnes in vnum collecti, quodque ipse solus plus illis omnibus honoretur. Non hoc egit Apostolus (asserit D. Gregorius) vt gloriæ popularis ardore: satis enim euidenter procellatus est, se nihil minus ambire quam gloriam: Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut si is, neque in occasione aularum, Deus testis est, nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab alijs. Sed in Hieron. Bap. de Ianua. Tom. II.

audientium vtilitatem, ac populi beneficium: certo etenim certius erat, quod si illum minoris facerent, etiam apud illos de cetera visceret auctoritas, & sua per se dignitas ac nullo loco haberent ea quæ aut doceret aut illis persuaderet. Hoc igitur est quod illis responderet Chamaus. *Mihi obiecit illi. Medice cura te ipsum: quid vt patriæ meæ curarem infirmos: adium paratus sed vobis ipsi vestram vobis impeditis curationem: qui medicum exproditis, eius non recipitis præscripta, nec meis fidem dietis adhibetis increduli.*

§. 18. In patria sua. Quia à suis contribulibus homines despiciuntur, vult Deus, vt sui sint ministri, velut extranei.

Hæc omnia licet ita sint, semper adhuc superest difficultas circa verba Saluatoris nolla. Proponunt ipsi suam Nazarem quærimoniam, ptoverbio nizam, in eos, quæ proprijs neglectis, curant alienos: *Medice cura te ipsum.* Alio Christus illis responderet ptoverbio, quod diximus: *(a) Amen dico vobis: quia nemo propheta acceptus est in patria sua.* Domine, si verum est gar de la axioma, erit & in vsu: hoc enim habent adagia, vltimo quod propositiones sint adeo certæ in rebus practicae, sicut in scientijs speculatiuis prima principia. Si hoc ita sit, & hoc praxis habet, quod nullus in propria terra magnifiat, de quo conueniens, quod patria tua illam seruet consuetudinem: Si hoc commune sit & naturale, nulla videtur subesse ratio, illam de hoc accusandi, sicut nec illam qui communem omnibus sequitur consuetudinem: iam etenim transisse videtur in locum & vim legis, tandem, (b) Quod vsu receptum est exulatione non indiget Est autem hæc propositio indubia, nostræque innata naturæ. Quando quis dignitate conspicuus extra patriam solum inter extraneos conuersatur, in eo tantum, quod bonum, quod excellentissimum sit, & oculis obijcitur, ab alijs conideratur: vnde mihi in eo notant aliud, nisi quod acceptus honoris est incentiuum. At in patria sua, licet hoc quoque videatur, sui pariter concites & defectus quorundam supillant, à quibus nemo liber est, siue naturales, siue morales, siue stemmatis, siue bonorum fortuna, siue parentum, siue de hoc, siue de illo, hæc verò illos, qui talia vorunt remorantur, quo minus illi debitam deferant reuerentiam. Terrena hæc, quanto distinctius cognoscuntur, tanto minus estimantur. Hoc interest discriminis inter naturali

46
(a) El ju
(b) Lo que
se usa
I.
Ratio cur
in patria
naturali

II. Differentia inter naturalia & artificialia.

naturalia & artificialia, ut illa quo propius videntur eo magis habentur pro eo quod esse videntur: hæc vero quanto propius videntur: tanto clarior agnoscitur, quod illud non fiat, quod à longe conspecta, esse videbantur. Illinc vides in arbore fructum, qui esse videtur pomum; quanto propius illum intueris, tanto cognoscis distinctius, & certius ut pomum habes, ut pomum aestimas. Si vero pomum conficis depictum vel parpussio aut crusta faciatum, à longe nihil aliud tibi præter pomum esse iudicas, nec aliud detegis: at si propius accesseris, pomum non esse cognoscis, & in ipso linteo teneram advertis lanuginem, prima lineamenta, fila, ceclotemque suppositum; unde in ratio e pomis, illud negligis. Commune est, quod in picturis, à longe nulli defectus annotentur, at plures, si propius inspiciantur, vel in ipso linteo, vel in filiis, vel in coloribus, qui præpe conspecti, non aliud nisi quædam colorum congeries esse videntur.

III. Perfectiones in Deo sunt naturales, in nobis vero artificiales.

Dei perfectiones, naturales sunt, eius bonitas, omnipotentia, sapientia, gloria: proinde quo propius illas intuemur, eo plures aestimamus. Peccatores autem qui eas de longe considerant, parvi faciunt illas, & nullo pene habent loco: iusti vero, qui prius accedunt, eas aestimant plenius: *Accedite ad eum & illuminamini*, monabat David. Quanto quis propius accesserit Deo, tanto plures illum facit, & reueretur impensius.

Ose. 3. 5.

Hinc singularis illa nascitur opinio, quam Sancti in celo de Deo concipiunt: etenim adeo prope illum contemplantur, ut sint ipsi in Deo, & Deus in illis. O quam excellens illis apparet Dei bonitas, natura, omnipotentia. Hoc quod dixit Oseeas: *Pauebunt ad Dominum, & ad bonum eius in nouissimo die*, de Iudæis loquitur, qui scem à Deo longius recedebant: ira minoris illum pendebant, eius quoque misericordias dona quoque recipiebant. Attamen in fine accedent, & pro propius, eo vehementius talem mirabuntur bonitatem. Septuaginta scripserunt: *Obstupescunt super Dominum, & super bonum eius*. Hoc que que ipsi contigit animabus, coelos ingressis, quando Deo vnita illum facie ad faciem contemplantur. Quam stabant attenti Seraphini illi, quos vidit circa Dei thronum Isaias, adeo raptos in contemplationem, ut velatis capibus suis ac pedibus, aliud proloqui nescirent, quam *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum, plena est omnia terra gloria eius*. Homines autem perfectiones sunt artificiales: scientia, potentia, eloquentia, prælatura, bonitas, modestia: hæc om-

Isa. 6. 3.

nia velut picturæ fundantur in rudi nature linteo, defectibus, & quantumlibet eleuantur, semper aliquis superest in linteo reuolu, & nostro labore, & natura flocci lanuginis. Perfectissimum totius mundi vitum accede, vel ad singula momenta perueris laborat conditionibus, siue futuris, siue defectus in progenie, siue macula in parentibus, siue negligentia, proinde qui illum propius intuentur, illa semper aduertunt, & idcirco vilipendunt.

Timent Philisthim Samsonem cum de longe contuentes, omique sic considerantes, omnia vires, robur omnia iudicant. Dalila, illi proxima, eidem assidens cum illo mensis, vno dormiens lecta, vna cohabitans domo, ipsa est, quæ partem notat debiliorem, & qualis sit Intusus Samson, si ei capilli tondentur; Peroude (inquit illa Philisthis) quosdam crines, nec est quod in eo admitemini: vos etiam docet experientia, cum vobis esse fortiozem: Hæc mundi consuetudo. Est aliquis qui sua mundum sapit prædicatione, alter suâ cathedrâ, suis diuitiis hic, & sua ille bonitate. Irodæi compariora, & qui illi est vicinus, atque, non est ei et obli peatus. Tondete illi quosdam capitis crinos, & vobis & mihi similis erit. Antere à tali diuitias, ab aho eloquentiam; ab hoc minus, & hominem illum videbitis esse abiectum, indolis peruerse, de progeie viperarum. Martha fortiozem prima percipit defuncti fratris, & oblat, vel conatur oblat, ne eius quiquam caram agat: *Soror eius qui fuerat mortua*, Sic & fratres germani Dauidis, & nominatim autem Eliab maior natu, fratrem ut scorum, ac temperantium arguebat: eo quod se oblieret animosum, ac paratum, ut cum gigante certamen inerat singulare, & eius contribules ac concites, alij cum tribubus ut Regem acceptatibus, ipsi fratres pernicaces huic oblierent, obijcientis vitem eius generationem, nullamque conditionem, & illi hunc enim manibus Saulis tradere moliebantur, quando diffidens Ceilus, ab illis discesserat, Dei monitu, ne illo pergetet, vitæ namque apud illos ducumen incurisset, securum autem se tore apud Ziphæos sibi persuadebat, cum enim filij eius Ziph posteri Caleb, ex eadem cum illo erant tribu, & compariore, illi vero præ caeteris eius insidiati sunt gressibus, acerbis de illo sunt conuesti, & eum Sauli tradendi inrete consilium. Nec mirum, quod quanto quis alium cognoscit perfectius tanto minoris illum faciat, quo propius illum intuentur, eo vilioris habeat: quia & ipsi Sancti, quo seipfos intimis considerant, & co-

V. Similius agnoscunt, eo seiplos amplius despicunt, & omni cunctis honore indigniores, imo verò despectu penitusque digniores. Quam se vilem terrenus illi Seraphim arbitratur Fraciscus? ve referent D. Bonaventura, integras cum sociis noctes absumeret, continuo de se iactando conuictus, & iubendo, ut alter in eum euometet similia. Quam de se submisit sentiebat S. P. N. Dominicus, priusquam ingrederetur ciuitatem in genua procumbebat. Deumq; rogabat, ne illam ob peccata sua in ima deingeret? Parum est D. Greg. ut se Potificatu censet indignum sed nec digni reputat qui terram pedibus calcaret: *Humiliatio in uis uobis tua, dicebat Dominus.* Teipsum in teipso: & in animi tui recessus aciem dirige oculo rum, ne dubites, inuenies, quo alas humilis dimittat, & erectam pauonis caudam uolans dispergat. Si igitur quanto se quis propius inuenit, tanto se despicat uiliss, quod eiusdem patrie conciuem propriis considerantes, & minoris habeant, & excipiant indecentius?

Datur & alia de hoc ratio, nempe, quod rationem habere debiti uideretur id quod quis pro patria facit, sicut id quod in causa matris facit filius: minus enim acceptum habet mater quod in gratiam suam facit filius, quam quod extraneus, licet hoc illo maius sit: quia ut debitum attenditur, & naturale est, ut tanto magis uel minus faciamus, honoremus, aliquid acceptum habeamus, quanto maiorem aut minorem habet debitum rationem. Ex his causam elicit D. Chylostomus caritativè dominus uoluerit ac suis præceptis prædicatoribus & Prophetis, ut ad suum exequendum officium, proprijs excederent regionibus, cognationem desererent, & ad alias longè distitas terras proficiscerentur, uel si in natali solo remaneret, ut à ciuibus suis adeo uiuerent semoti, tam ab omni cum illis conuersatione & familiaritate discreti, ac si tales essent peregrini quales uel uili. Ut enim prædicator, & propheta fructum colligat, requiritur, sit honoratus, habeat auctoritatem; magni fiat & hoc illis in patria decet, abunde uero suppetebat apud extraneos.

Ita perpendit in Abraham, quem dum Deus fidei patrem instituit, & totius populi credentium caput creat, faciem, qua mundum illuminet, hoc illi primum mandauit egredieretur de terra sua, scilicet Chaldaea: *Egrederere de terra tua, & de omnibus fructibus eius, aliò proficiscere ad populum, quem nec ipse, nec illum ille aut audiverat, aut uiderat.* Ut quid ò Domine

tanto prius Chaldaeam beneficio, filio utique suo? Nonne tibi liberum erat, mandare Abraham ut prius in Chaldaea prædicaret, & conuersi es fidei doceret, in eaque illos doctor instrueret? Numquid consiliarius fuit ut à patria sua inciperet, quous iam populi probe nouerat inclinationem? Imo ea de causa expedit, ut patriâ discedat, in illa namque eius adeo uilesceret auctoritas, adeo eum aspiciantur, ut ignibus tradere uoluerint, imo de facto comprehenderunt, & in ardentem fornacem uirum innocentem iniecerunt, quem si Deus miraculo non erasset, perisset. Ionas in auarit, de patria sua discederet, in qua uir erat abiectus, inloneres, & in Ninuen alio tendat, populo prædicaturus omnium quos terra tulit, æquissimo: quod apud eos messem colligeret animarum fecundissimam, & cum adeo peruersi essent, effectum tamen operaretur mirabilem, quem nulla deleteret obliuio, qui patriæ terminis licet fidelis conclusus, nullum tamen ei conferret emolumentum.

Hunc seruauit Deus modum, ut suæ legationi conuenienter Baptistæ exciperetur, quæ ad Israël mittebatur: *Eui homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes, hic ueris in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine.* Hoc namque præ omnibus agit, ut recens natus, de populi sui cognatis abstrahatur, ad desertam transferatur, ubi nullus eum mortalium conueniret, soli de caelis Angeli ministrarent. Hoc D. Lucas in uita Euangelista qui descripta eius natiuitate, confestim eum in deserto ponit solitariu: *Et erat in deserto, usque ad diem ostensionis suæ ad Israel.* ORIGENES autem opinatur, quod natus & circumciscus Angelorum ministerio raptus fuerit, dum in deserto, ubi puerulum Deus mansus aluit Angelorum, eaq; ratio fuerit, cur de eius nihil retulerint Euangelistæ in paternis libris euagatione: *Natus (inquit) non exspectauit Deum, ut à patre nutritetur.* Ibi uixit solitarius, incognitus, quem nullus hominum uideret, usque dum annum agens trigesimali desertis exierit prædicator, uelut qui ex altero mundo proficiscer, ea quoque de causa tanti ab omnibus fidebat, tanto suscipiebatur honore, tanta colebatur reuerentiâ, ut ad illum tota excurreret Hierusalem, se Scilicet & Pharisæi illi submitterent, etiam impudentissimi quique milites, ad meliorem frugem eius prædicatione conuiterentur, quò tanta apud illos uiguit auctoritate, ut Pharisæos illos hypocritas, gemina uiperarum indignitate non ueterent, & tam acriter, ut reprehendit, reprehendere. *Elegit Deus Apostolum Paulum mundi prædicato-*

48
Ioan. 1. 8
Luc. 1. 80
ORIGENES
Hom. 9.
in Math.

VII.
Cur Ioannes Baptistæ
vixit in deserto.

catorem, at primum illum à mundo segregavit, ad caelos transtulit, ut dom se concioni accingeret, vir esse videretur, non de terra genitus, sed de caelo descendens. Hoc ipsum fatetur; *Segregatus in Evangelium Dei.* De quo segregavit illum Deus? Non solum de quibuslibet alijs operibus & occupationibus, sed de populo suo, ut illis velut externus esse videretur.

VIII.
Apostoli sal dicuntur.
Mat. 5. 13.

Tangere velle videtur Apostolus, illud quod Dominus suis dixerat Apostolis, & in ipsis, suis praeicatoribus, & Evangelij ministris: *Vos estis sal terra.* Est autem sal eiusdem naturae cum aqua marina: Verum ut fiat sal, qui sapiat, & saporem infundat, necesse est ut de alia maris aqua extrahatur, & foris ad solis radios coaguletur. Talis fit, necesse est, praedicator extractus à mundo, de conversatione, de familiaritate populi semotus: *Aqua multae populi font.* In angulum seorsum secessit, ad divinae lucis radios, confiteretur sal, virtutum operumque bonorum saporem conquirit: hoc poterit populum sale condire: quod si sint, convertentur, agant, tempus terant, ludant, & cum plebis quolibet ioculentur, debitam illis negabunt reverentiam, & eos, ut quemlibet eorum de populo aequae habebunt familiares. Hic congruere possit illud Apostoli: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, quae sunt ad Deum.* Esse debet Pontifex assumptus ab hominibus, de hominum conversatione, familiaritate, negotijs, ut alter Moyses, quem Deus elegit ducem populi: *Assumptus ex aquis:* Est autem

IX.
Hebr. 5. 1.

hæc doctrina in sacris literis adeo celebris, ut credat Divus Ambrosius quod illam ex ijs habuerit magnus ille Philosophus Pythagoras, cuius sententiae, apud gentiles, velut divina oracula habebantur. Fuerunt autem adagia quaedam, dicta symbola Pythagorae, non vulgari gravitas scientia. Verum D. Clemens Alexandrinus, opinatur, de illis agens, quod omnia illa ex sacris nostris paginis decerperit quarum non leuem habebat notitiam. Sicut quidquid boni dixit Platon, quo totum rapuit mundum, & quae cumque sapientes omnes sunt locuti, nec non phi losophi, furtiva censentur omnia, quae tam ipse, quam illi ex divinis nostris voluminibus exciperent. Inter alia Pythagorae proverbia, hoc unum fuit, quod sapientibus, praesertim verò sacerdotibus praelegebat: *Via communi ne inaccessis.* Hoc autem proverbium sacerdotibus, si credimus D. Ambrosio, ex hoc sumpsit, quod in sacro textu legerat, à Domino Moyse praecceptum, ascenderet in montem, comitatus fratre Aaron, alijque sacerdotibus,

X.
Sint sacerdotes segregati a populo.

populus verò ad montis declivie confisteret. *Legerat praecceptum Moysi, ut montem cum sacerdotibus ascenderet, populus autem deorsum staret separatus à sacerdotibus à populo.* Test hæc hoc quod legitur, quod Deus eligeat in sacerdotes Aaronem, cuiusque filios, illi praeceperat, eos de medio populi segregare: *Legerat item in Exodo etiam Moysi mandatum, ut applicaret ad se fratrem suum cum filiis suis de medio filiorum Israel, ut sacerdotis fungerentur coram eo.* Vide divisiones, nihil in sacerdotibus plebem requiri, nihil populare, nihil commune, cum stant, atque usi & mortuus in condita multitudine.

bus, populus verò ad montis declivie confisteret. Legerat praecceptum Moysi, ut montem cum sacerdotibus ascenderet, populus autem deorsum staret separatus à sacerdotibus à populo. Test hæc hoc quod legitur, quod Deus eligeat in sacerdotes Aaronem, cuiusque filios, illi praeceperat, eos de medio populi segregare: Legerat item in Exodo etiam Moysi mandatum, ut applicaret ad se fratrem suum cum filiis suis de medio filiorum Israel, ut sacerdotis fungerentur coram eo. Vide divisiones, nihil in sacerdotibus plebem requiri, nihil populare, nihil commune, cum stant, atque usi & mortuus in condita multitudine.

Refert D. Hieronymus, id quod narrat Bardeanes Babylonius agens de sacerdotibus & doctoribus Indiarum, quos dicebant Gymnosophistas, eorum duo esse Dogmata, quorundam vocabant Brachmanas qui in medio populi habitabant, alios vero Samanzos sacerdotes adeo abstinentes ut nedum carnibus non vescerentur, nec arborum fructibus, ac paucis tantum herbarum radicibus & incoctis oryza. Hi circa fluvium Gangem morabantur solitarius, nec vlla erant cum alijs conversatione communes, quos nisi sacris altaribus adstantes non videbant, in more habebant Reges illos invidere, & ad illos accedentes in genua cernui illos adorabant. Vtrum amplius admiret, inquit D. Hieron. ignoro: num eorum solitudinem & parsimoniam, num illud quod ab ipsis viseretur Regibus, idque tantâ reverentiâ coram illis proclinerent, in terram, & adorarent, cum Reges illi essent tanta tumida superbia, ut ipsi ab alijs præciperent adorari. Verum hoc proloquor, unum ex alio consequi: ex eo quod à populi tumultibus se segregarent, sui negarent conspectum adulentibus, nec ipsi in publicum proferrent, nisi sacris suis ac sacrificijs intente, nec alios ipsi visitarent, imo nec Regem ipsam illud necessario consequens erat, ut omnes illis plurimum deferrent, & ut alterius orbis viros revererentur. Quid, numquid visitare debet praedicator? quid aliud illi non est exercitium, nisi viros nobiles, Doctores, Principesque convenire? Quid, numquid illi deferent, quem vident, ut de turba quemlibet, per plateas, forsaque discurrerent? Optime dixit alter dum inter nostros gallinas gallus incedit indicus, itupent omne, illi se submitunt, velut attonitae haerent eius praesentia percussa. At quando paulo post secum aduertunt & eodem alveolo comedentem & de positi bibentem, sicut aliae gallinae, non mirantur amplius non eum estimant, non magis quam ceteras gallinas, reverentur. Quinimo hoc adfero id plura.

plurimum referre, vt Dei ministri fructum referant vbertimum, nimirum, si plebei nunquam viderent predicatorem, nisi in pulchro, nec Sacerdotem nisi in altari, nec confessorum nisi in seculo; vero namque verus, quem quis habet ad mentem infortiam collateraltem, quem in leuitatibus socium cuius nouit imperfectiones, a grē in alijs illum negotijs honorabit.

Eleganter hoc dixit D. Ambr. suum etenim concitatus dicens, quod declarat, quam doctum certumque fuerit hoc Pythagoræ symbolum, ait: *Via communi ne incesseris, quomodo populis, est obseruari à populo, qui nihil habet secretum à populo, distat à vultitudine? Quid enim in te miratur, si sua in se recognoscit, si nihil in te aspiciat, quod ultra se inueniat? Si qua in se erubescit, in te, quem reuerendum arbitrat, offendet.* Et sic conuenienter more suo materiam perdoctē prosequitur. Quomodo de cathedra reprehendet, id quod vident, ipsummet sectari? Quam verbis eius dante poterunt fidem, quibus terrena vituperat, si hanc illum operibus pluri aduertant æstimare? Prædicator, Dei minister, continuo mundi suadet contemptum, deliciarum, honorum, pomparumque neglectum: verbis nunquam delitit, nihil lacere, quicquid mundus æstimat plurimum. Ad hoc verò, tam sit à mundo semotus vt nihil sit in operibus eius, quod possit verbis videri conuenientem.

Multis in rebus suam ostendit Ioseph patriarcha sapientiam, suam prudentiam, actamen in hoc singulariter, quod vt tale notat Spiritus Sanctus namque crebro probatus successibus, iam totius proreæ Egypti, decreuit, vt pater fratresque sui de terra Chanaan, descendentes in Ægyptum, ibidem habitaturi. Quibus iam accedentibus, obuius processit, benignè suscepit, & post mutuum amplexum sic ait: Præcedam ego vos, vestrumque Pharaoni lætus annuntiabo aduentum, quo cognito, vos conuictum ad se citabit, hoc tamen vos moneri velim, quod iam coram se præfentes de hoc primum vos interrogabit: *Quid est opus vestrum?* Cui hoc respondete. *Domine mi Rex: Viri pastores sumus serui patris nostri, in terra nostra vsque ad præsens, & nos, & Patres nostri. His suppositis libellum offeretis supplicem quo habitare possitis in terra Gessen, ab alijs dilecta, in qua liceat vobis ab Ægyptijs segregatis, commorari: si huius causam inquiratis eam assero, quod Ægyptij maximo opere detestentur pastores ouium, sibi que contrarios arbitrentur, nec non illis aduerlentur: vnde nec vobis securus foret utrumque inter illos conuertiari. *Discedantur.**

Ægyptij omnes pastores ouium. Quæ, precor, erat huius causæ detestationis? Hanc Spiritus Sanctus declarat. Ægyptij vt Deos oues colebant, & vt tales adorabant, vnde consequenter, illos habebant inimicos, qui coram illis oues mactarent, fustibus que tunderent, quod illi censebant idem esse ac si Deos suos coram se fustibus tunderent, & exco-riarent. Fratres Ioseph oues & arietes ingulabant, tam in sacrificium, quam in alimentum, & à via aberrantes, pedis suis pastoritij durius excipiebant.

Prudentissimum consilium (ait noster Cardinalis Caietanus) illis Ioseph suggestit, vt terram Gessen sibi concedi postulent, in qua senon viuunt à communi Ægyptiorum consuetudine: eo quod pastores essent gregum, & primò abundabat enim herbas terra Gessen, pascēdis gregibus fecunda. Secundo: & primario, quia conueniendo Ægyptijs, aut mali futuri essent vt illi, colentes & adorantes, hoc quot illi, & æstimarent & adorarent, vel perpetuo cum illis dissidio certandum, si colant, si adorent, quod illi, nequam vt illi, imo peiores euadent. Si se contradicentes opponant, continuus inter se iurgijs dissidebunt, videntur igitur separati. O Prælati, O Prædicatores, O Sacerdotes, O Dei ministri: perpendite, opus vestrum est esse pastores, vestrum est iuudi Deos occidere, fustibus tondere, despiciere quicquid mundus adorat idololatra. Si inter mundales morem, aut vt illi vobis est viuendum, & hoc magnificandum, hoc adorandum quod illi vel non. Si hoc feceritis, mundam eritis, vt illi, & tam exigua inter illos auctoritatis, ac illi inter se: Si illis audaces contradicatis in continua ne dubietis, viuendum vobis inquietudine. Illorum fuge consortia, quantum fieri licuerit, in terram secedite Gessen, quæ, Beda interprete symbolum est S. Scripturæ terræ fertilis & frugifera: quando namque Ægyptus cimmerijs involuebatur tenebris, & clamoribus omnia resonabant, qui in terra degebant Gesse celesti radiabant lumine & superna pace habitabantur. Seceat Dei minister S. Scripturæ mysteria scrutaturus. A mundo secedat, vbi caelo sit proximus, in caelo cor figat, sursum corda: Gessen quippe significat: *Approximatio, vel appropinquatio.* Hoc si peregerit, o quanto dignus censetur honore, quæ coletur reuerentiâ, quantum prædicatione sua referret ac doctrinâ proventum animarum?

In Gen. 47.

ipſe deſtimatur inferius, ob id quod illud ſibi
 deſce conſpiciat: *Alorum ſ. h. u. a. t. e. m.* & excellen-
 tiam, *miferiam ſuam u. b. r. a. u. r.* Hinc ſimili-
 ter dicitur, inquit D. Petrus Chyſoſogus, cau-
 ſam expendens hiſtoriam: quod aliquid conſpe-
 cta præcellentia poſſedit, eius uicera corrodant,
 & qua præfulget, ac claritas, inuidi cordis in-
 tima lancinet: *Inter ſuos poſſe, morſus eſt, adu-
 ſio eſt, inter eius eminare proximorum*
u. r. i. u. m. u. r. i. u. m. u. r. i. u. m. *com-
 putant ſeruitutem.* Hæc omnia ſunt ex inuidia,
 & ni fallor, hoc in noſtris contingit regnis
 quod xibia in mari. Eſt autem xibia piſcis, qui
 totus muſculus eſt inſtar pulmonum alis ſuis in-
 ſtructus nullis foris oſſibus: quâdo hæc inter ſua
 ſpeciei natat piſces, ſuperbo graditur factu,
 extendens alas ſuas, iactat abundus, uelut alas uolitan-
 tes, & expanſas ſupercillio: Mox autem, ut al-
 ternis ſpeciei piſcis adnata, omnes conſeſſum
 ſuas contrahit alas, illi ſe ſubdit, & ut quid
 excellentius, & oſſibus conſtans reuerentur. Sic
 nobis contingit. Conſpicere licet hoc in regno
 nobiles, qui uolunt omnes inter ſe conſertare,
 nec unius alteri palmam cedere, & moleſtè fert ſi
 uictus illam ſibi arroget: Nihilominus, ſi ex-
 ternus acceſſerit, quæſcitumque ille ſit, illico ſe
 contrahunt, & graduati, ac nobiles huius uiribus
 ac Regni, ſuas demittunt alas, reuertentur ſibi-
 que præferunt eum, qui pompaticus uenit ab ex-
 tremis mundi recessibus: ſimiliter & prædicato-
 res noſtrates, ſe mutuo non magni faciunt, non
 difficulter tamen prærogatiuam concedunt ex-
 traneis, qui ex alijs accurrunt regionibus, &
 opifices mechanici ijs qui ex longe diſſitis terris
 appellunt, & tanto pluri illos faciunt, honorant
 & reuerentur, quanto & minus eos agnoſcunt,
 & de remotioribus uenere regionibus. Hic mos
 à multis temporibus inoleuit, ac nunc multo ma-
 gis: quid boni faceres ſi hoc in regno ſubſti-
 tuendus eſſet Prætor, & à te ſciſcitaret: quis
 tibi hoc in regno tanto munere dignus uideatur
 eſſe promouendus? alium præter te digniorem
 iudicares eſſe neminem. Idem caſus eſt de Gu-
 bernatore, & Prætorum Generali, &c. Signum eſt,
 mundum ad uſtiſſimam deueniſſe ſenectutem, uſ-
 que modo latine in hominibus, quàm præteritis
 temporibus inuidia domiatur.

Job. 32. Inuidiam dicit Job peccatum eſſe puerorum
 D. Greg. Puerulum occidit inuidia. Et D. Gregor. hoc ex-
 Lib. 1. puerus probat euidenter: hoc etenim uirtutum in
 24. c. aliquo naſcitur, ex eo quod alium ut ſe maiorem
 34. c. conſideret, ac eminentiorem, idcirco felicitati
 35. eius inuidet, ſe acriter opponit, ne alter ad al-

terius conſcendat, ipſe uero paruulus in imis hæ-
 reat, & alterius comparatione deprimatur infe-
 rior: *Paruulus eſt qui inuidia occiditur: quia niſi
 ipſe inferior exiſteret, de bono alterius non doleret.*
 Hinc inuidia fratrum in Ioleph ſeminarium:
 cum enim ceteri forent ætate grandiores, il-
 lum ut maiorem attendebant, quem quotidie
 uirtutibus, & heroicis actionibus exercecere no-
 tabant digniorem, nec non quod his conformi-
 ter plus caeteris à patre amaretur, & aſſimare-
 tur. Ex eodem profluxit ſente in peccus Saulis
 li. or ille ſatanicus contra Dauidem: cum enim
 eſſet Dauid ætate minor, corpore minor, in o-
 culis tamen populi quotidie creuit auctoritate
 præcellentior, uterim Saule neglecto, & mino-
 ris habito, prout aperte ſaris puella decantantur
 Iſraelis, quæ Dauidi de gigante triumphum hym-
 nis concincentes, tanto Dauidis gloriam, eam quæ
 Sauli debebatur, præcucere teſtabantur ut ſi in
 laudem Saulis cauere liceret: *Percuſſi Saul uul-
 ſe, de Dauide tamen liceret occidere: Dauid au-
 tem deſem milia.* Vno ictu, quo Gigantem inter-
 remit. Seipſum Saul ut minorenum reſpectu
 Dauidis attendebat, hinc inuidia ſtammeſcit uer-
 ſernat, quæ ſimulatus Danitem diturere cona-
 batur, dicens: *Dederunt Dauid a cern milia, &
 mihi mille dederunt. Quem magis quotidiano (10
 quicquid D. Greg.) augeſcit uirtutum ſucceſſibus ſen-
 ſit, ultra ſe exere ere expanſit.*

Hinc intelliges, quàm prudenter Spiritus S.
 Ioleph uocat puerum, quando motus inuidia in-
 cædeſcit, in leniores prophetæ dono cõſpicuos.
 Onere nimio prægratuus regimini Moyses,
 Deum rogat, ut hoc ei pondus alleviet: exaudi-
 tur, & mandatum accepit, ſibi in locis ſumeret
 Septuaginta ſeniores, quibus Dominus ſapientiã,
 corleſtemque inſudit ſpiritum: quoru duo Elad
 & Medad illico prophetabãt. Vidit hoc Ioleph mi-
 niſter Moysi, cõmouetur inuidia, ſeſſibus eunxit
 ad Moysen, expoſtulans, illis, ne ueteriſ prophetæ
 tateat, ſilentiu audi eret arctiſſimum: *Cucurrit puer
 & inuatiatit Moysi, &c. & ait: Domine mi Moyses,
 prohibe eos. Cur uocat puer? Iam uir erat pete-
 ctus, & ab annis aliquot montè cum Moyle con-
 ſcenderat, què paulo poſt Deus in populi ducem
 elegit. Illu tamen Spiritus S. ſuis actibus confor-
 miter deſcribit inuidia, quæ peccus eius aduſte-
 rantimebat enim ne uirtutu illorum creſceret au-
 dicitas, & incrementum ſumeret excellentia, ita
 ut Dño ſuo Moysi cõpararentur non inferiores.
 Actus hic fuit inuidioſus pueris proprius qui dñ
 alterum uident monibus ornatum, uelle fulgen-
 tem honeſtiori, quibus illos præcedit orationis
 patri*

IV.
 Inuidia
 uirtutum
 eſt pue-
 rorum.
 1. Reg.
 18. 7.
 V.
 Ioleph
 inuidia
 puer dicitur.
 Num. 11.
 11. 2. 7.

pari suggerunt inuidi: tunc tunc illi, moni-
lia deponit, & uerose hoc Moyses exposuit, qui
cum uis esset, nequaquam mouebatur, imo Iohes
respondit: *Quid amplius pro me? O fili, stimu-
laris inuidia: ex amore quippe, quo mihi bene
afficeris, non pateris, ut alij dignitate crescant,
sintque mihi aequales, vel superiores. Faxit Deus
ut qualem mihi talem toti populo spiritum suum
largiatur: Quis tribuat, ut omnis populus prophe-
tet, & det eis Dominus spiritum suum. Congruè
igitur uocauit Iob inuidiam, uicium esse puero-
rum.*

VI. Aristoteles philosophorum coryphæus, inui-
diam propriam esse sentit senioribus: ego uero
vtriusque censeo congruas esse rationes: inuidia
namque ex corde procedit abiecto, & exiguo &
tale proprie habent pueri ac seniores. In pueris
cor est exiguum, & paulatim augetur in illis us-
que ad annos quadraginta, vel quinquaginta:
porro in senioribus sensim decrescit, ab anno
quinquagesimo & deinceps. Et hoc lucide col-
liges ex natura uiribus, quæ de corde dimanant:
hæ etenim in pueris sunt imbecilles, pariter
& senioribus; roboratur autem in pueris quan-
diu in eis cor augetur usque ad ætatem uilem
& consistentem, & decreuit in senioribus, à
uiri ætate deficientibus, cum & in illis cor mi-
nuatur. In mundi primordijs, & infantia, etat
hominibus corpusculum, ualde uires habuit &
amplissimum inuidia locum, ut in illis duobus
primis fratribus uideamus Cain & Abel: notat au-
tem D. Iohannes, tantum in corde Cain inualuisse
inuidiam, ob fratris Abelis prærogatiuam, ut ab
incepto non perstitit, donec illum indigno
trucidaret homicidio. Creuit mundus, creuit &
cor, & uires decreuerunt inuidia. Nobilissimos
illos Romanos intueri, quanto se mutuo profes-
quantur honore, quo se habeant pretio, neminem,
quam proprios contribules pleris faciant, qui nul-
lum præter ciues Romanos ad dignitates indica-
bant esse promouendum. Uide sic de illis loqui-
tur Spiritus S. id quod alias expendimus.) *Et non
est inuidia, neque zelus inter eos.* Erat illis cor
magnum. Cum autem uine mundus consenserat
tantumque ei cor decrescat, ut uix ullum ei su-
per sit, idcirco nullis pollet uiribus ad actus heroi-
cos, uirtutes eminentes, præclara facinora, om-
nes esceminati, elumbi omnes, idcirco tantum
diabolica inualuit inuidia ut in hac urbe neminem
intendas, imo in toto regno, qui quemlibet alium
dignum censeat ut prorex sit aut pileopus, aut
gubemator. In omnibus municipibus notamus
imperfectiones, quas in publicum proferimus, e-

ius dignitatis vel austeritatis dolore stimula-
quem toto molimine conamur obsecrare, ac ca
intentione illas ad trutinam reuocamus, eorum-
que nos agimus præcones, de illis inter nos ser-
monem conferimus inuidiis illis percontationi-
bus inuicentes: *Uide hinc uirtus & sapientia?*

Ex his laborat inuidus, exitium, quam in a-
lio notat, obsecrare dignitatem (siquis D. Au-
gust.) ad hoc eius explorat defectus & imperfe-
ctiones, has proferat ad lucem, sequè opponit in-
stanter illi, quod in altero laudatur excellentem &
magnificum; & cum non defectus, sed atten-
dere debet prærogatas uirtutum, ut illum eor-
um intuitu magis faceret, non excellentiam, sed
defectus notat inuidus ut illum uilipendat, prout
ad rem exponit D. Gregorius. Proinde proprium
inuidio dicimus, alteris non pendere eminentias,
& in has perulantes erumpere interrogatio-
nes: *Quis est hic?* ut primo die Martis egimus
de Cain, & Saül & alijs, ex D. Chrylostomo &
D. Gregorio. Est inuidia, sic eam definit D. Pe-
trus Chrysologus, uelut, quod sibi oculos obumbrat
inuidus, ne proximi uideat uirtutes ipso sole
clariores: *Non sic nubes caelum, nec diem, solum
ligno, quomodo mentem cecat, & tenebrat inuidia.*
Quod ex presenti confirmat historia: *Luxor hoc
Iudaicus probat: qui Christi sapientiam miratur,
uirtutes stupet, at tollit opera, dicta suscipit, & a-
men in ipso uideatur diuinitas.* De ista sententia,
carnalium parentum nomina commouet, & diu-
gat. Uide qui agant sui Christo comparatione:
miracula eius intelligunt, prædicantem tanta sa-
pientia uerborumque profunditate percipiunt, ut
in stuporem non minimum capiuntur: *Mirantur
in uerbis gratie, & qui tantam suscipere de-
betent eminentiam in eum insurgunt diabolice
furore superbiae, & Satanicè inuidia percuti, de-
centes: Nonne hic est filius fabri? Nonne pater e-
ius Iosaph, & mater eius dicitur Maria? unde hinc
uirtutes, &c.* His eum spernunt eomitijs, his
honorent dictijs, his eius derogant auctoritatibus:
ita ut eorum infidelitas obstaret beneficijs, que
Dominus illis optabat imperitari fuitque hæc per-
ditio, eladesque Nazarenorum. Hoc prædixit
Iob, ut exponit D. Gregorius: *Terra de qua uenit
batur panis in loco suo, igne subuersa est.* *Ahijle-
gunt: Terra de qua egressus est panis.* Terra de qua
qua egressus est panis coelestis, & ubi seminat
fuit, Nazareth dicitur. Hæc igitur inuidia
conflagrauit: nam prius optime de Christo sen-
tiendo, demum inuidia diabolice subuersa est,
illum dedignata, quod pauper, quod ignobilis
esse iudicaretur. Uide diabolice dicitur inui-
dia,

1. Mac. 8.
16.

puluerem redegit. Peruenit ad aures Regis, Durcis, militumque strages horrenda, nec ob hoc mouetur vt prophetam excipiat decentius, quinimo secundo mandat Centurioni, vt assumptis quinquaginta militibus deuo tendat eo, ducatque prophetam, veniat. Regis est hæc voluntas. Accedit hic eodem saltu superbus quo primus: Heus vir Dei, huc descende, mecum ad Regem propera, sic vult, sic iubet, ne moreris inobediens. Quid hoc (inquit Elias) sicine propheta despiciuntur? si sanctus sum, descendet ignis de celo, te cum eius consumat. Votum excepit effectus. Regis narratur horum infortunium, nec his blandior aut humilior honorat prophetam, imo pertinacior, addit & tertium mittere Centurionem totidem militibus stipatum. Hæc multorum est conditio Principum, Regumque damnanda permissitas, nec nauci facere, famulos suos igne conflagrare, & à diabolo damnandos auferri. Videns autem hic postremus quam sinistro euentu duo primos duces Eliam conuenissent, militumque clade perterritus, corporum adhuc cineribus calore fumantibus, accedere proponit, omni ceteris humanitate, pileo manibus assumpto, capite aperto, genibus flexis, qui non imperio tumidus, sed supplicet & humilis deprecatur. Serue Dei, misere mei per tuam te deprecor charitatem ardentissimam, ne me, ne milites meos punias iuste prouocatus, postulamus misericordiam: nec enim mens me huc traxit cordis timor, sed mandatis Regis ire compulsi obedientia, te deprecor placeat tibi, regale subire palatium, tuum Rex desiderat, & propheta conspectum: ego me tibi comitem adiungam, & meis stipatus seruiam tibi, militibus: *Curuaui genua coram Elia, & precatus est eum, & ait: Homo Dei, noli despiciere animam meam, & animas seruorum tuorum, qui mecum sunt. Sed nunc obsecro ut misereris anima mea. Ita modo, placet, respondet Elias, vt te decet, accessisti, libenter id quod postulas, efficiam. Non hoc scis fuit, vt cum sui magnificerent & primo loco habere inciperent prudentiores facti patriota, quinimo semper eo modo processerunt, sic vt illos nedum nullo dignaretur beneficio, sed & flagris insuper exciperet durissimis, & nulla cogitationis habi a ratione, Deum expostularet. Domine, populus iste domus exasperans est, illum manibus meis trade: non etenim illum tua gestio fidere potestas, nimis vtiq; denig-*

4. Reg. I.
13.

na: illudque consilius, & in hoc mei nominis laborat estimatio. Per teipsum te adiuro. nec illis pluuia gutta diffundatur claudaturque coelum, fameque deficientes extrema moriantur. Et hoc est quod Dominus ait in Euangelio, *In diebus Elia in Israel, quando clausum est celum annis tribus, & mensibus sex eum facta esset fames magna in vniuersa terra.*

Ex his colligit D. Hieronymus, illa Domini verba per Ezechielem expendens: *Quando misero sagittas famis pessimas. Quod sagittæ, acq; penuria, & fames in penam nostrorum accedant criminum, quod per varios probat euentus, quos sacra narrat historia, nominatum autem per illum quem patris manibus habemus, in diebus Elia contigit: Famem & pestilentiam & bestias pessimas, & quidquid aliud malorum sustinimus in saculo propter nostra peccata venire, manifestum est. Hoc prosequitur D. Basil. unde hæc sumit occasionem componendi homiliam de fame, rerumque omnium inopia qua Cappadocia, cui præsidebat Episcopus graulianus premebatur, probat autem illam in suorum inuuium scelerum condignum mittere supplicium. Verbis exorditur Amos Propheta: *Leo rugiet, & quis non timebit? Dominus locus est, qui non prophetabit: Facile est, quando Domini loquitur propheta, cum ipse dicat quod interrogari possemus. Tanta premimur aquarum inopia. Coelum nunc fratres dilectissimi videmus solidum, nudum ac sine nubibus, serenitate sua ac pietate nos contristans, quam antea iam desiderauimus. Quando profundis cooperitum nubibus, & præcibus nos reddebat, & sole priuabat. Terra vero iam exsiccata ad extremum aspectum est horrida, & ad agriculturam sterilis, & infecunda, deinde et sic citatem scissa hiatus patet facit maximas, vt in omni viserebus solis recipiat radios: fontes plurimi & perennes nos deseruerunt, minus sumi parua pedes illos permeant, & mulieres onusta totos penetrant, & transeunt. Noui quarimus Israelitæ, nouum Moysen: *Qui rursus dixit a petra usum sitientis populo præbeat Campos inuere steriles, quod seminatum est, non germinat, quod germinatum est exarescit, cum itaque pereunt. Oriantur agricolæ, nullum eis super est consilium. Quæ igitur tati mali causa? dicat nobis illa de quo loquitur propheta. Et ego, inquit, trium mensium pluuiam ante vindemia tempus à vobis prohibebo, & pluuia super ciuitate vnam, & super ciuitate vnam non pluuium, & pars vna incenditur, & pars vna arefcet. Conueniet dua, aut tres ciuitates, vt bibant aqua, non implebuntur. Quonia non conuersi estis ad eos,***

ad Dominum. Hæret attentus D. Basi. ac tandem
 erumpit, dicens: *Discamus igitur ex his verbis,*
quod ob auersionem nostram, ac negligentiam nos
calamitates inflixit Deus, non extinguere nos qua-
rent, sed emendare.
 Confestim transit ad eius considerationem
 quod dicitur: rerum enim videntur naturæ esse
 mutata, & hoc nostris peccatis adscribendum.
 Aspice quæso, quemadmodum nostrorum pondus
 peccatorum, anni temporumque naturas mutauit.
 Statutaque semel rerum formam aliena tem-
 peramenta nouasque mixturas deduxerit. Hyems
 solitum humorem cum siccitate non retrahit, sed in gla-
 ciatem tota abiit, niuisque imbrius penitus expers; ver-
 tum tempus, altera quidem officij sui partem assten-
 dit, caliditatem dico, humiditatem vero nullâ alio
 contionit. Aësus vero immensus, & frigora natu-
 ræ prætereuntia. Quæ igitur, fratres dilectissimi,
 huius tanta confusionis, contrarietatisque causa? Vnde
 talis temporum rerumque nominatio vestigetur. An non
 est, qui cuncta gubernet? An optimus opifex Deus
 dispensationis suæ oblitus est? An virtutis & poten-
 tiam suam amisit? An in auerſitatem mutatus &
 excellentem bonitatem, & providentiam suam in vultu
 humani generis conuertit? Nemo profecto sapiens hoc
 dicit. Sed illa potius sunt causæ, cur nobis confusæ
 gubernatio sublata sit, quod tunc ex Deo accipimus,
 alij non dantur. Hæc igitur de causa minatur
 Deus nobis inſum iudicium. Ob hoc campi steriles,
 quia refriguit supplicantium vox, frustra clamat, &
 in æra euaneſcit, ne dissipatur. Hæc tanta causa
 siccitatis, ratio sterilitatis, nostra peccata, chari-
 tatis refrigerens. In eadem Homilia concludit
 idem D. Basilius ut in his calamitatibus, quibusque
 illas ob sua peccata credat euenire: Potissimum
 autem calamitatem hanc proprijs adscribemus pec-
 catis. Et hunc Dei morè agendi præponit, quod
 ob vniuersi delictum omnes puniat, sicut ob sce-
 lus Achæ: *Totus est afflictus exercitus.* Eodem
 sensu capiendum, siccitatem, famem, cæteras de-
 niq; calamitates omnibus communes, homi-
 num scelerebus imputandas: *Fames & siccitates,*
*& inundationes communes, quædam sunt ciuita-
 tum ac gentium plaga hominum peccata immodica
 punientis.* De quibus alio loco diximus.
 Perpende igitur qua ratione vatem Eliã ex-
 ceperunt contribules, ut nedum non meruerint
 aliquo per illum beneficio cumulari, sed & ob-
 struxerunt, ne dicam sua seditione coegerunt
 ut in illos seuerius animaduertere. Perpende
 ergo qua illum eodem tempore ratione reuerſi
 sint extranei: Cum ergo famem ingravesce-
 ret, qua totus peribat mundus, multis vtri-

que interiectis ex Dei præcepto ad terram proficiscitur Gentilium, & idololatram, uitam
 ingreditur Prouinciæ Sidoniæ Sareptam. Omne
 Populus hic erat præ cæteris Deo eiusque fi-
 dei contumacior, de quo Deus per prophetam
 Ioel grauissimè conquerebatur: *Quid mihi vobis*
Tyrus & Sidon? &c. Ab illo dura ceruicis popu-
 lo, tanto Elias honore colebatur, reuerentia tā-
 ta, & auctoritate, ut non posset non illis & qui-
 dem, eximia conferre beneficia; famem cunctos
 extrema ad extrema deducebat; ad vrbem acce-
 dit Sareptam, in porta mulierem cernit ligno-
 rum segmina colligentem, cui ille: *Domina, ab*
iuuete fatigatus sibi deficio, supplex aque cali-
cem expeleo, mulier da mihi bibere. Presto
 sunt, ait Domine: & continuo relictis omnibus,
 domum festinat viro Dei aquam allatura. Sisse
 pedem, ait propheta: hoc quoque rogo, affer &
 buccellam panis, fame namque languesco. O
 serue Dei mihi crede; toto cordis affectu, tibi, si
 haberem defertem, ait: *Viuat Dominus Deus tuus*
quia non habeo panem, nisi quantum pugillus ca-
pere potest farina in hydria, & quatuor guttas pau-
lulum olei in lecytho: en colligo duo ligca, ut ingre-
diar, & faciam illum mihi, & sicut meo, ut com-
edamus & moriamur. Nunc igitur, Domina, re-
 pondet propheta: *Mihi primum sic de ressa sari-*
nula subineritium panem paruum, & affer ad
me. Iuro tibi per Deum, viuit Dominus: *Hydria*
farina non deficiet, nec lecythus olei minuetur.
 Quamdiu famem opprimit læua regionem. Cre-
 didit viro Deo mulier tanta fide, ut ilico domum
 reuerſa, tortulam coxerit de farina & oleo, quam
 propheta defert comedendam: quo tantum est
 consecuta beneficium, ut nunquam in domo sua
 farina defuerit in hydria, vel oleum exaruerit in
 lecytho.

Multi in hoc miraculo SS. Patres perpen-
 dunt. Primum: quod mulier illa Gentilis fuerit. *Mulieris*
Gentilis & barbaræ, testatur Diuus Chrystos-
mus: Alemgena & ethnica. Quæ Dei magnalia penditur,
 nulla aure perceperat, & mimis inquitunt. a. D. D. CHR.
 Chrystosm. & b. D. Cyrianus) illud quod *Hieron.*
 Christus dixerat: *Qui recipit Prophetam in no. Elia &*
mine propheta, mercedem propheta accipiet &c. Et *Ho. 16.* in
 quicumque potum dederit vni ex minimis istis, ca. 1. ad *Cori-*
licem aque frigida &c. Secundum; tempus vni. *To. 1. &*
4. uersalis fuisse necessitatis: si namque parum a *Ho. 15.*
 illud daret quod habebat, nulla spes ei superere. *ex variis*
 rat, quod panem in panario inueniret, sed in *Matth.*
 nec apud vicinas, cum vbique panis esset ino- *b. Lib. de*
 pia: *Cum facta esset fames magna in vniuersa ter. ope. &*
 ra, eaque tam grauis, ut ipse rex, totaque curia, *leemossy.*
 Y y z fame etc.

10cl. 3. 4.

3. Reg. 17. 12.

V I.

fame etc.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Matt. 10. fame deficerent, vt S. refert pagina . Tertium: mulier erat, quam farina deficiente, vagari non decebat per mundum, fupem mendicaturam, infuper & vidua prole onerata, fuaque cura relicta, quam fi fame lineret in: erire, filio mortuo fuo fua deficeret lucerna pofteritatis: Quarta: qui hoc petebat, vir erat alienigena, que illa nunquam viderat, nec audierat nominati: vir totus hifpidus, Zona praecinetus pellicea, velle fordida pauper fquallebat: Venit (inquit D. CHR. Ser. 2. de Elia, To. 1.

ignotus ad ignotam, ad inopem indigens, nunquam ad ea vijus, atque ad manum parata videbatur esse refponfo. Domine fumus & nos pauperes & an piffillum quid nobis fupereft, ego & filius meus, plus iuris habemus quam tu. Non mihi fuadet equitas, vt tibi largiar quod habeo, cum ego illo plus, quam tu, opus habeam. Alibi refpondit diues ille Nabal famulis David commearum pofcentibus equum non esse, fuis panes fubtrahi pafioribus, & is depromi, qui vnde ventiffent, ignorabat.

1. Reg. 2. c. 11. Tollam ego panes meos & aquas meas &c. & dabo vru, quos nefeio vnde funt? Q. intum: in porta erat ciuitatis, cum mulier vidua, refpondere potuiffet, Domine mulier ego pauperima, ciuitatem ingredi, & votis tuis inimicus domus mea longe diuiores. Sextum: modus ille petendi vatis Elia, folat esse naufragus: nam rem vnā postulans, mox addit alteram. Petit aquam, currit illa promptura, & confefiffim panem infuper exigit: & quafi dictum videtur. (a) Porrige Iudaeo aquam, & panem a te depofcet. Septimum: quod quando mulier fuam clarius aperit inopiam, & panis exiguum, quo alebatur, videatur debuiffet dicere Elia. Ignofce, precor Dna. hoc quippe non voueram, eo tuc vget amplius plura postulando Octauum: petit cum promiffione, da mihi hoc, & promitto, tibi nunquam deerit. Obuia erat refponfo, at vnde mihi promidebis: cum non fit qui tua euidentijs, quam tu ipfe propter indigentiam?

Quinimo quondam Moyses, dum illi Dominus promittit, quod populo fuo carnes abunde miniftrabit, ex vna parte perpendens fe fnumque populum per deferta vagari, ex altera tantam hominum esse multitudinem, vt foli viri ad bella promptiffimi ad fexcenta millia numerarentur: infuper nec oues nec boues occidendos inueniri: Dominum refpondit: vnde dabis carnes? promittis enim: Dabo eis efum carnum mense integro. Paulo post hac, eodem Chrifto refponde Samaritana refponfo: cum enim prior ille ab illa pofceret aquam, & de-

num illes mulieri promitteret, interrogat illa: Vnde habes aquam vnam? Non dixit, (vt expouit I. C. D. Chriftoftomus) Quid gratis feram ab illi? D. Chriftoftomus) Quam non haberet, nequaquam effugeret. Non replicat, fi tua tanta fit a Deo potestas: Epifcopalia, illum deprecare, vt tibi mihi que promittere deat, vt peruerfus ille latro dixerat: Si tu es Deus, Chrifus faluum fac me ipfum & nos. Nouum non obijci, dicens, quare potest esse in tam modico fuperabundantia vt fpondeas quod fi tibi prior tribuerim, ex fuperfluis habituri fumus, quod ego, filiusque comedamus, cum tantum pugillus fit farinae, & olei vix quatit guttula? In fide ita haeftans verbo creditus propheta, vt prophetam Sanctiffimum recuebaratur, & nihil morata fiaim opere perfectas, quod ille rogauerat: Superuenit Elia (ait D. Cyprianus) & peti: fuis prius ad edendum dari, & quod fuperaffet inde illum cum filijs fuis vefit, nec obtemperare illa dubitauit Elia, aut manerit: hios infans & gellate propofuit: non de abundantia, portio fed di modico totum datur, & fuperabundus liberis alter prius pafetur. Nota, monet D. D. Andr. quod quid haberet farinae, & olei, totum dederit Propheta liberalis, nec fibi nec filio quidquam referuans, verbis virt pauperis fidem adhibens, quem nunquam aut viderat, aut audierat. Tam hofpitalis, vt totum daret, tam fidelis vt cito totum crederet. Dei prophetam filio praeculi, & falari, cui non exiguum cultum, fol vite fua omne fufiduum exiguanda est detuliffe: Proh fidem excellentem Abraham fidei comparandam: quae verbis Eliae fidei magis praefinit, quam his quae oculis fpectabat: Non haeftans diffidentia. Qu fi, fi quod illi dicebat Elia, Deus ipfe illi promiffiffet. Et fi fides Abraham multum inde laudatur, quod fidem ip adhibuerit, quae fibi a Deo ipfo cognito difta fuerant: quid de huius fide mulieris dicendum, quae illum, qui fibi loquebatur non agnofcebat, & medullam pauperem intuebatur? Orem laudabilem, exclamat D. Chriftoft quod in tanta efcarum ponuria, ipfa modicum quod ei refiduum erat, non denegauit &c.

Quo honore mulier illa prophetam fufcepit extranea? Perpendit illum D. Chriftoftom. Ita vt hyperbolico quodam verborum apparatu dicat; quod ipfa prophetam magis honorat, quam Abraham ipfum Deum, illo celebrat hofpitalitatis actu, quo fub reftum Angelos recipit, nec non in eo, quod reliquis eius heroicis operibus palmam eripit, dum filium, Deo celerat urus immolare contendeat: Dna aliquis ma. gnum

56

No. 11. 21.

56

56

56

56

56

56

56

gressus inquit D. Chrysol. ac tunc ab humanis sensibus alienum. Magnum opus virtutis Abrahæ, dum meridie quando sol ferventissimus terram exurit, & amplius illam, quam incolebat, utique calidissimam, olio sui egreditur tabernaculis, continuo recreaturus; at plura mulier hæc vidua. Abrahæ namque diuitiæ superebat assatim, domus eius pane & farina abundabat: hæc verò egreditur, quæ præter miseriam & pauperiem domi habebat nihil, & tantum farinæ pugillum, & egreditur ut samentia colligat liquorum quibus sibi filioque pinfar tortuam, qua consumpta viresque fame deficeret. Inuitabat Abraham & erogata, cum tamen eroparet, multo illi plura remanebant, & omnia restabant, hæc verò quidquid habebat, effundebat sic ut illi nihil superesset, ad quod ipsa ac filius confugere potuissent. Abraham Deo paratum se præstitit, filium immolare, morique voluntarius obtulit: quia hoc illi Dominus imperaverat, illi promittens, quod filius ille superstes foret eo modo, ut ex illo, & per illum familiam eius multiplicaret; sicut arenam maris, in hoc autem facinore non minimam dedit Deus gloriam: Non habuerunt dissidentia, sed dant gloriam Deo, plenissime sciens: quia quantum quo promissit, potes est & facere. Tunc Natur Apostolus O magnam fidem! o vitam securamque de Deo confidentiam, ut credat id quod pronunciat, nec in vilo dubitet incredulus, inungit illi Deus, si suum sacrificet, non rogat, non inquit, non dubitat quomodo Dominus, fiet illud, ut ego pariter immolem filium, si mihi iuraveris, quod ex eo plurimos habere nepotes, & semen infinitum; in nullo dubius hæret hoc tantum avertens, quod qui hoc illi præceptum dederat, Deus esset omnipotens, & quidquid pronunciret, posset adimplere. In hoc Deum glorificavit: Dant gloriam Deo, hoc ipsum non curiose indagare, est Deum glorificare, inquit D. Chrysolomus. Modo videmus quantum mulier hæc detulerit. E hæc, quæ non illum agnoscens, credit quidquid ille dixerit, & advertens, quod si carnis oculis rem inspiceret, vitam non tantum filiorum suorum, sed & suam avertit: subderet periculo, si quod propheta poscebat, impleverit, cum deficiente illis annona, se ipsi & ipsa morerentur, credit tamen, sed nec inquirens, quomodo hoc, quod promittis, fiet; ut tibi omnem erogans, quem domi habeo panem, nec mihi nec filio meo vana quam annona deficiet, sed nec solum fame non peribimus, ac insuper victu etiam necessatio a-

bundabimus. O quam admirabili mulier afficit honore Eliam! Plus illa attulit, quam Pater noster Abraham. Non enim ad gregem cucurrit, ut ille, verum à passillo illud, omnes qui hospitalitatis nomine clari ac celebres existunt, superavit. Ille enim idcirco vincebat, quod hoc munus sibi ipsi assumpsit. At hæc hospitij causa, ne filius quidem pepererit, idque cum futura bona ne in expeditione quidem haberet.

En quanto prophetam honore dignentur alienigenæ, merentur illi, ita beneficia merentur, unde & vicem rependit ut nunquam farina defuerit, nec lecythus olei mulieri viduæ extremis famis exaruerit angustijs. Honorant autem tantam propheta fidem, ut eius in domo miraculum partem omnium quod mundus viderat hæcenus, maximum. Inter omnia miracula, caput extollit, inquit D. Petrus Chrysol. VIII. resuscitatio mortui. Tale quid nunquam editum Prima fuerat, nec auditum, nec ante diluuium, nec post mortui illud inter miracula, qualia Deus in Agypto resuscitavit operatus, plurima: nec per tantam annorum serielem, temporumque successibus. Primum quod Ser. 61. ut tale nobis occurrit miraculum factum esse in principio huius viduæ domo, comperimus: cuius mortui filium, spem posteritatis vicinam, matris vitam, propheta restituit: sunt namque miracula prophetæ magnitudinis, & sicut increduli hæc conaturalibus, eiusque contemptores impudentes, atrocioribus digni fugere supplicijs, ita mulier hæc fidelissima fides incomparabilis, pro beneficio miraculum meruit hæcenus inauditum. Præclarus scatur hæc historia sacramentis, Christi verba tantum modo perpendo, qui ut probet, prophetas beneficia donaque suis non impertiri conaturalibus, qui illos despiciebant, sed extraneis, qui illos honorabant, hoc Eliæ confirmat exemplo: cum enim multæ in Iheric essent viduæ: Ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidonia, ad mulierem viduam.

Num ergo Domine hoc fuit beneficium viduæ, num Eliæ? Eliæ beneficium hoc præstitum videtur, quem pascendum ad viduam missi tantum beneficium, etiam & iuxtilij, quævis fame perirentibus: Vnde in Sarepta, præcepti mulieri viduæ ut Ho. 15. ex pastat te. Quis ergo beneficium recepit? Magna varis in hic latet sacramentum, profunda philosophia Math. (ex sententia D. Chrysolomus, & Augustini, & Ser. 26. de explicat Abulen.) licet enim quis dixerit, quod verbis Deus Eliam miserit ad viduam, ab ea susten. Dominum, tandem, & ad recipiendum ab ea beneficium: & in Ca. at verò contrarium ego dixero quod Eliam no. Ioan. Deus miserit: Non profus, inque tantum, ad eam In lib. 4. missi Reg. 6. 71.

DEVS CHR.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

missus est propheta, ut ab inope pasceret, quantum ut egentem pasceret, ait D. Chrysostom. num forte defecerat Deus extrema illa fame Eliam ministerio corui alendo, quarit D. Aug. Nequaquam, sed religiosam vitam, per obsequium exhibitum seruo suo, benedicere disponerat.

Quotiescumque Deus ad te pauperem mittit alendum, tibi beneficium, tibi gratiam impertit eminentiorem: non enim Deo modus deficit pauperes suos nutriendi: sicut namque vatem Eliam aliquot diebus aluerat in deserto Charith corui ministerio, sic ceteris poterat vitæ diebus omnibus. Hoc autem intendit, te diuitijs cumulare, & pro panis frustulo, immensum tibi gloriæ pondus elargiri, & vestè refarcitam pauperi datâ eternæ beatitudinis stola cōpensare. Deinde, ut hoc euidenter agnoscas, sic illa disposuit Deus ut Elia viduæ domum ingresso, farina in vase, & oleū in lecytho non deficeret, quibus illa & se, & filiū, totamque suā pasceret familiā, nulla fame laborantē, eo præsertim tempore, quo & ipsi Reges, ac nobiliores Principes ciborum penuria laborabāt. Ex quibus hoc colligit D. Cypr. nullū aptius esse mediū, quo triticū tuis exuberet horreis, & vina redundent torcularia, & lecythi superfluant oleo quam ea communicando pauperibus: Hoc probat, ac luculenter exponit D. Clemens Alexandrinus puteorum, vberumque exemplo, tantū namque scaturit aqua de puteis copiosius, quanto ex illis hauritur frequentius, & tantū profuunt vbera lacte abundantius, quanto communicatur lac alijs vberius: Quemadmodum putei scaturiunt exhausti in pristinam mensuram reuertuntur, ita etiam elargitio, qua est fons bonus benignitatis, potum sitientibus communicans, rursus augetur & repletur quomodo ab vbera, qua sugantur, solet lac confluere. Ex eodem D. Clem. eandem hausit doctrinam D. Basil. & latius ad rem has expedit similitudines: Puteos imitatus (inquit de electione. 8. in molinarijs): Qui continuo exhausti, minime desinunt, sed duplo copiosiores euadunt. Addit viduam illam imitantem, & si vnicum habueritis panem, accesserit autem mendicus, frangite esurienti panem, oculos ad Deum sursum erigite, di ste, Domine Deus meus, tecum hæc parum quod habeo, diuido, confide securus, quod inficio te, Deus abunde tibi prouidebit: Ne vereare ex paruo dare, si vnus tantum sit tibi panis, ad fores autem rogator adsit, dans, manus in caelum attolle &c. Dicque. Vnum hunc panem habeo, quem vides, Domine &c. Ad hoc consilium dat D. Basil. prudentissimum, quod remedium tuis necessitati

congruentissimū subleuandis, sit elargitio electi molyne. Pater mi, modicum mihi est, da igitur de illo modico, & crede, quod semines, ut multum colligas. Attende quantum tulerit mulier illa vidua prouentum de pusillo farinae, & olei in permodico tradito manibus Elie, in nomine Domini, tantam inde collegit messem, ut sufficiens sibi filioque tulerit alimentum, toto famis tempore, nec in villo senserit indigentiam, de quibus fusissimè in nostris egimus tractatibus, & Dominica sequenti prosequemur.

§. 21. Multi leprosi. Eliseus, quantum à sibi cognatis fuit despectus, tantum fuit ab alienigenis, nominatum autem à Naaman amplificatus.

Secundum autem exemplū adducit Christus prophetæ Elisei, fuit hic primus & prædilectus vatis Elie discipulus, cui, cum igneo curru ad sidera veheretur, duplicem suū reliquit spiritum, nempe prophetizandi & miracula faciendi: stupeo plane considerans, quam vili habitus fuerit à suis contribulibus Eliseus, qui nec eius credebant sanctitati, nec verbis, nec quod in eo virtus esset, vlla, nec ipse Rex, qui vix eum audierat nominari, pluris illum faciebat, quam de plebe quemlibet, ut clarissimè patet ex ijs que Naaman Syro dixit, quando illum conuenit sanitatem ab illo postulaturus. Patum est eum nulla viguisse apud suos auctoritate aut honore fuisse celebratum; in super & despectus fuit iurioni, & sublationi, nam vni per plateas illum insequentes cateratim tantis lacertarent dicentibus, ut die quodam coactus fuerit rogare Deum quatenus non tolerandam puerorum puniret impudentiam. Casus hic fuit: ad partiam tendit, & ecce iuuenum securatūque globus in viam conspirat; etenim (ex sententia D. Chrysost. & Abulen. b.) iam ex ephraim excelserrat, & iudicio graues adoleuerant, opinatur autem D. Augustin. c. à parentibus tale facinus instigatos. Cum autem caluitis haberetur infamie, Eliseus autem caluus esset, à tergo accurrentes, plaudentes manibus acclamabant: Calue, calue, calue. Quid hoc, inquit Eliseus, quis talem patiens tolleret impudentiam? sicine Dei Prophetæ subannuntiat perdat vos Deus, proditores, scurræ, nebulones, scitis parentibus æternum mortoris argumentū, flagitones maledicti. Confestim, et perperit de saltibus, ut nesciat quis aut yude, aut quomodocumque

Lib. cit.

L. 3. Paderb. 288. c. 7.

D. CLEM.

ALEXAN.

D. BASI.

HOM. 8. in

molinarijs.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

To. 1.

br. 304.
h. temp.
L. d. Ser.
Chryso.
11.

vis duo ferocissimi, qui omnes, excepto nemi-
ne coram paribus eorum disceperunt pueros
irrisores. Facinus hoc, crudelissimum Ma-
iachai indicant: ita. D. August. Non hoc inquit, eru-
delitatis sed iustitiae fuit actus vindictivae: cum
epim Prophetas suos debuissent honorare con-
naturales eos tam effrontes iudificabant, vo uir-
que per hoc ostendit Dominus, (ait D. August.
Chrysol. In am sibi proprias habeat, quae suis
inferunt seruis iniurias, velique suos primo loco
suaui prophetas.

demag.
h. temp.
L. d. Ser.

Hic qui in propria regione apud suos adeo
vilescit, a tunc, precor, quanta apud extraneos
& incognitos emergat auctoritate, & honore
preueniat. Moralatur in Syria Provincia, ter-
ra Gentium & idololatrarum nobilis illustri-
simus vocabulo Naaman, qui armorum dexteri-
tate celebris, tam insignes de hoste retulerat vi-
ctorias, ut Provinciam suam eius eripisset ma-
nibus, & pristinae libertati restitutam descendit-
set. Ita D. Augustin. illud intelligit, quod Spiritus
S. ait: Per quem Deus salutem dedit Syria. Hic
lepra maculatur, tantumque cruciatur dolentibus,
ut dies noctesque continuis gemitibus, & gemitibus
tristis absunget. Varijs adhibitis remedijs
non emendatur. In ministerio erat illi familia,
quam de patria Elisei captivam abduxerat. Hanc
dominam suam in hac verba alloquitur. Domi-
na mea, est in patria mea Propheta, quem si Do-
minus meus adierit, non dubito, à lepra curabi-
tur. Credit an illa suae mulier, aditque virum,
pedesque narrat consilium. Hoc tantum au-
dito, magnam concipit corde, salutem, rem lae-
to successu perficiendam, & proponit eò proficisci,
Rex autem Regi Israel litteras mirum commen-
datitias, quibus à se nullum indicat fidissimum
sibi docem exercitus, sed leprosum, fama quip-
pe quolibet perculante diacera, esse in Israel
virum, à quo possit hic à lepra sua curari. Re-
gionem ingreditur Israel, litteras Reg. consig-
nat: Respondet Rex. Hic cine: nec tales quisquam
est, nec per somnum quidem nullus hic talis
agnoscitur, nec quis te curat, imaginatione qui-
dem nominis aliquem. O viros si fideles, in
regione longinqua credit in illius regionis Pro-
phetam alienigena, at illi nec virum agnoscunt,
nec Prophetam imaginamur esse curatorem. Si-
ta, respondet Eliseus, omnium quae gerebantur
conscius. Adite Regem, & me hic esse nuntiate,
ut autem Dei Israelis cunctis potentia innocen-
ter, illum à lepra curabo, huc illum ad me velo-
citer transmittat. Accessit Naaman, illi remedijs
prescribit, septies in Iordane laucus, quo facto,

à lepra mundatur. Revertitur ad prophetam, se
pedibus eius humilis prosternit, & azasque pluri-
mas esset gratis divitiarum. Absit, inquit Eli-
seus, sint tua tibi, non his ego. Nunc igitur
Domine mi pater mi: Concede mihi seruo tuo ut
tollam onus duorum burdonum de terra, quam pe-
dibus calcas. O terram benedictam! O terram
mille balijs honorantam, talibus calcam pres-
samque vestigijs? huius haec onera mihi, dese-
ram, semper mecum sequabo, & ex illa meo cō-
struam, aram orationi. O quantum tribuit quan-
tu facit, & istin atque Prophetam: ita D. Augustin. Serm. 207
expendit & nos diximus. Proinde non mire-
mur, quod tali propheta fidem beneficio remu-
neret optatamque tanto miracula conferat à le-
pra munditiam: Ostendit igitur (inquit D. Ambr.) ne.
Exemplo non omnium esse divina mereri miracula
possidit, sed eorum quibus religiosa deuotionis
studia suffragantur. & Deum eos fructu operis ab-
ducant, qui reuerentia caelestis sui exores.

§. 22. Repleti sunt ira. Pupigit illos genti-
lium, quos execrabantur exemplum, & il-
los Dominus deseruit: quod supremum om-
nium est supplicium.

ET repleti sunt omnes in synagoga ira, hic au-
dientes. Illorum Christo datum, attende
responsum: valebant rationibus, & rem
manibus age & tentant. O proditores, au igno-
rantis quod Iob Dominus exposuerat. Qui scili-
cet cum Deo disputare uultur, suisque vult
Deus respondeat argumentis, pariter & ipse res-
pondere debet obiecta sibi à Deo rationi:
Nemoquid, qui contendit cum Deo, tam facile con-
quiescit: Visque qui arguit Deum, debet & respon-
dere illi. Norunt hoc iusti, ac prudentes si cum
Deo contendant, tales obijci rationes, quae nul-
lam habent solutionem, unde sibi cauent (in-
quit D. Augustinus) nec cum Deo volunt
contendere, qui cum Davide deprecantur: Do-
mine ne in furore tuo arguas me, &c. Non intras
in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur
in conspectu tuo omnis uiuens. Qui tandem est
adeo temerarius ut sibi praesumat intrare iudi-
cium cum Deo, suaque proponere rationes ac
velit ut Deus illis respondeat, ex consequenti,
Dignus & ipse respondere tenetur argumētis. Ad
hoc astringuntur Nazareni, verumtamen res-
pondere rennuunt. omniaque responsi loco velut
aspides peribibus clecta in illum seditiosi con-
surgunt, quaruntque trucidare. Fuit autem hoc
salus.

50
Iob. 39 et 2
In Psa. 7.
Pament.
Psal. 6. 2

Saluatoris responsum, ac propositum illis argumentum, velut clavis autilimus, & pugio, qui corda illorum penetraret, angularis.

Primò: quia illos vt generationem adulteram trisit, filios redarguit parentum in prophetas rebellium, & quòd suis similes essent parentibus: optimo proinde inter illos propheta nò beneficijs honorare sed tenebantur multare supplicijs. Secundò: ac principaliter (vt notat D. Augustin.) eo quòd illis in exemplum adduceret Gentiles, viduam Satepræ, & Naaman Syri: designans, quòd Gentiles Deo, eiusque prophetis essent gratiores, meliusque illis afficerentur, quàm Iudæi, ac consequenter illis essent præstanda beneficia, à quibus illi vt pote imbecientes excluderentur. Hoc autem illorum corda lacerabat acutius, quòd illis diceretur, se fore à Deo deserendos, qui ad Gentiles transferret sua illis dona largiturus. Hoc illis erat Dei terribilem mentum omnium durissimum: *In gentes furem irruabo illos.* Fers molestè, si ea tibi auferantur, quæ facis maximè, utique cedunt in honore non minimum: at multò molestius, si tibi dicatur, tuis ea danda esse inimicis. Gentiles Iudæis erant inimici si vel illi, illos subsannabant stultos, insipientes, sordidos, nullos, & quibuscumque vellicabant, quæ possis cogitare, conuictijs: nihil dici poterat, quòd eos grauius pungebat, quàm illis ostendere, quòd sua Deus beneficia subtraheret, Gentibusque tribueret. Hoc a teo ægrè ferebant, vt etiam ipsi propheta, qui Dei præcepto hoc illis intinabant, sapius illis hæc dicerent implicite. Credoque firmiter, hunc esse verborum Iſaiæ sensum, gratia Evangelicæ gentibus concedendæ prædicatotis. Gloriam illam orditur Christi prædicare, na per eius Evangelium ad gentes esset transferenda, vix autè prima protulerat verba, cum super prædicta reuerfus, silentium inquit, ne dixeris, taceamus, sileamus, & nostrorum taceamus scelerum calamitatem iusti: *A fribus terra laudes audimus gloriam iusti.* Et dixi: secretum meum mihi, secretum in ea. 20. meum mihi; *Ve mihi prauaricantes prauaricati Esist.* ad sunt.

Ser. 207.
Et 200.
de temp.
I.
Iudæi de-
testaban-
tur Gen-
tiles.

Deut. 32.
22.

Isa. 44. 16.

In ea. 20.

Rom. vide

Iudæi

non ad-

Ro. 10. 20

cia, vt hoc annuntiare? Brat omnino, animus ad hoc requirebatur audacior: & constanter: noverat enim Propheeta hoc tantum Iudæis patere fastidium, vt illum idcirco perditum essent, feræque mediū fecaturi, si hoc illis prædicaret, vt de facto postmodum eos fecile nominemus; tu iudica, an non peccatore illi opus esset fortissimò? Qualem se, precor, ostendi filius tuus, si dixerit illi, pater tuus te ad xenodochium relegabit, & in filium sibi Maurum vel Ethiopem acceptabit?

Non est autem minoris ponderis verbum, quòd idem vitur Apostolus, cui videtur tam esse impossibile, sibi que repugnans ex humana ratione, vt aliud esse iudicet, contra naturam. Contra naturam inferus es in bonam oliuam, sicut contra naturam est, vt oleaster in bonam inferatur oliuam. Contrarium vero secundum naturam est, quòd bona videlicet oliua inferatur aleastro. Extolere non poterat amplius, quàm esse repugnans quòd gentes, aleastro comparatæ, ob amaritudinem, stultitiam & illegimitationem, qua Deo reddebant, montuosæ, syluestres, & que nulli rei aptæ essent, nisi flammis lignum aridum, Christo eiusque Ecclesie, bonæ vitæ infererentur oliuæ. Imò & ipse Petrus (vt notat modernus auctor Anton. Caceres Episc. Asturicens.) in Caesarea vt vidit illam imperatorum mundorum animalium varietatem, Gentium figuram, limco mundo & albo conclusam, quòd Christi significat humanitatem, fidem & Evangelium, præcipiente Deo illa comederet: sibi que incorporaret tanto deterrente horrore concutitur, vt iudicaret hoc sibi nequitiam posse mandari, vnde non semel ait: *Absti Domine.* Cum autem altero die Centurio Gentilis Cornelius alijs comitatus infidelibus eum conueniret, iam que mysterium visionis intellexeret, nimitum velle Deum, illos in corpus adscisceret Ecclesie, quatenus Evangelicæ participes gratiæ redderentur, declarauit D. Petrus hanc Iudæis diuinam voluntatem, quam & continuo Deus eorum firmavit: cum enim hæc illis, prædicaret, descendit visibiliter Spiritus S. super omnes Gentiles in forma ignis, sicut in die Pentecostes. Vt autem hoc Iudæi conspexerunt obstupuerunt stupore magno. *Abhuc loquens Petrus hæc verba hæc, cecidit Spiritus S. super omnes, qui audierunt verbum, & obstupuerunt ex circumcisione fideles &c. quia & in nationes gratia Spiritus S. effusa est.* Mirabantur autem vehementer, audientes illos loquentes varijs linguis, Deumque magnificantes. Nec his satis, in super & hæc audien-

audientes Apostoli ac discipuli in Hierusalem, quod D. Petrus gentiles ad Evangelij gratiam admisisset, non parum admirati sunt fideles, & adueniente Petro cum illo Iudæi cœperunt altercati: *Audierunt Apostoli & fratres, &c. quoniam & Gentiles, &c. Cum autem ascendisset Petrus Hierosolymam discipulabant adversus illum.*

11. 14. in Traslacio Syriaca legit: *Litigabant*, & exponit clarus D. Chryllostom. dicens: *Offendebantur*. Fuit autem necessarium, narraret Petrus ostensam sibi in Cœlata visionem, qua suam Deus expoliuit voluntatem, vt incorporaret atque reciperet in corpus suum Ecclesie mysticum infideles, eos occidens in omnibus quæ ad vitam spectabant Gentilitiam: quo Christi spiritum, vnamque conciperent. Et quomodo super eos Spiritus S. visibiliter descenderat, sicut super nos (inquit D. Petrus) in die Pentecostes: *Cecidit Spiritus S. super eos, sicut & in nos in initio.* Unde apparet quod illa disceptatio erat cum Apostolis. Tunc autem (inquit) *Recordatus sum*

11. 16. *verbis Domini sicut dicebat* (iam iam in cœlum migraturus). *Iohannes quidem baptizauit aquas, vos autem baptizabimini Spiritu S. q. d.* Sicut ad suum Iohannes baptisma fluminis admisit, non solum Iudæos, sed & Gentiles, publicanos, meretrices, imo quoslibet indifferenter, nec se templo, locoque concludebat determinato, sed in deserto liber proprio ferarum habitaculo: ita quoque baptizandi erantus, Spiritu S. nedum Iudæi, sed & Gentiles, qui illi quoque gratia reciperent abundantiori. His auditis rationibus, vna fuit omnium conclusio certissima, Gentiles in Ecclesiam admittendos dicentes, stupore licet attoniti: *Ergo & gentibus prœsentem am dedit Deus ad vitam?* Licet autem hæc ita decreta esset sententia, multis post annis illam Iudæis prædicans Apostolus Paulus, ea intellecta à Iudæis

11. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

aceto, & ecce flamma exurget voracissima. Nec minus, si cor improbum, peruersumque perfundas aceto, si reprehensionem ac monitionem adhibeas salutarem, exurget flamma commotionis, atque indignationis ardentissima, quæ mortem tibi prætentat insigere. Ita Herodes D. Iohanni, & Cain Abeli mortem intulerunt; vt a-

libi diximus: *In Synagoga peccantium exardabit ignis, & in gente incredibili enardescet ira*, testatur Spiritus S. Quam appositè hæc quadrant epitheta Nazarenis, Synagoga peccantium, & genti incredula; obduratæ. Vide quam diabolicam iræ concitent flammam omnes à maiore usque ad minimum: *Omnes repleti sunt ira*, qui spiritu satanico furiosi, nullo excepto, in Christum omnes inirexerunt: *Omnes surrexerunt*, illum apprehenderunt, foras ciuitatem expulerunt, ad supercilium montis, super quem ciuitas eorum erat edificata, deduxerunt à tummo deorsum præcipitandum: *Eiecerunt eum extra ciuitatem*. Erat autem hæc eorum consuetudo, vt blasphemos, & quosque sceleratissimi Nazarenis occidendos de ciuitate velut luem contagio-

nequiores lam, eliminarent. Eiciebant eos, velut in pe-

diabolo. tu magnaue vi exturbatos. Hoc modo Christi Tract. con-

stum exturbant: sic namque significat Euan- tra quin-

gelista, dum ait: *Eiecerunt eum extra ciuitatem, que hæref. in prime.*

Numquam ad illam ascendit diabolus auda- Tom. 6.

ciam, sed nec imaginationem, vt Christum ex Matt. 4. 6.

alto præcipitaret, dum illum in montis superci-

lium adduxerat, hoc tantum ait: *Mitto te deor-*

sum. At horum est nequitia sceleratior, pluraque Luc.

præsumit illum scilicet ex montis supercilio in ima deturbare. Nota, monet Euthimius, quod hoc criminoso facinore confirmat, quod illis Saluator dixerat: quod nulla regio, patria nulla, illum tam vili, tam flocci faceret, quam propria patria, sibi que conaturalis.

Sæpe numero redarguit Redemptor noster Scribas & Phariseos, illos insimulans hypocritas, sepulchra dealbata, generationem malam, adulteram, peruersam; At nunquam illis in mentem tanta venit impudentia, vt eum deorsum præcipitaret, quod si aliquoties eum lapidare decreuerint, hoc egerunt sub prætextu honoris Dei: dicebant enim, quod illi Dominus uoster summopere derogaret iniurijs, & dum in eum conspirant malevoli, consilium conuocant, in quo non omnium idem fuit suffragium: nec eius præsumunt mortem machinari, nisi prius Christum in pleno præsentem fistant concilio, quinimo demum offerant Præfidi Romano-

manorum Pilato, ac tandem, (licet astute ac fictè) dici festo reverentiam habuerunt. Illi vero, nullo coacto, concilio, consultatione nulla, nec cause inquisitione premissa, vi animas omnes non prehabita cause verificatione, iudicij omnia discussione, nec dici festi religione deterriti, conspirant turmatim illum educere precipitandum, & de facto: *Evocatum eum extra civitatem* &c. Considera si quid tale regio aliqua intenderit Salvatori. Hoc autem ipse in animum induxit illos illi cuius erant, relinquere, cum enim iam cum in montis fastigium ceciderent, & iam precipitare conarentur, vires illis enaruant, & lumbos reddidit, ut peruersum exequi propositum nequaerint, & eorum se liberans, manibus: *Per medium illorum ibat.*

§. 23. *Ipsi Nazarenis spectantibus se de illorum Christus eripit manibus, dum eum dorsum cogitant precipitare: cum hoc Deo sit proprium, praeliora sua opera facere in oculis inimicorum, qui nec illa possint impedire.*

¶ 62. **O** Pinantur aliqui quod illis se Christus reddiderit inuisibilem, specie quadam cecitatis, quam illorum oculis offudit, ut eum minimè cognoscerent. De hac disputat D. August. & ait quod Græci illam dicant *ἀσθένεια*, ipse vero: *Αυδεντία*, quæ species est cecitatis, qua sic videntis disponuntur oculi, ut eum res habeat sibi præsentem, non tamen agnoscat: *Græci habent ἀσθένεια, quod magis significat, si dici potest, αυδεντία, quæ facit non videri, non omnino, sed quod non est opus.* Tali, credit ipse, percussit sunt cecitate Sodomitæ: *A minimo usque ad maximum omnes percussit cecitate.* Cum enim se inuicem viderent, domum tamen Lot, eiusque ostium inuenire minimè poterunt obtenebrati. Talis specie cecitate percussit Dominus Regis Syriæ milites, qui capturi venerant Eliseum nec absumpti ludæos, quo die illum lapidare festinabant, ut dicit Evangelista: *Abcondit se Iesus, & exiit de templo.* Non absolute se occultavit, sed eorum oculis, ut eum videntes non tamen agnoscerent, eo planè modo, quo se duobus discipulis euntibus in Emmaus abscondit quod D. Lucas sic exponit: *Oculi eorum tenebantur ne eum agnoscerent, de quo ex professo D. Aug.*

Arbitrantur alij, non eo modo contigisse, sed

quod suam Dominus ostenderit potentiam in eo, quod, cum eum iam essent precipitatum, vires illis ademerit, non solum quibus eum precipitarent, sed nec eum valent deterrere, eo modo ut illis spectantibus per medium illorum transiret, non ut pusillanimitas fugiendo, nec brachiorum motibus resistendo, sed gressu modesto, velut potens Dominus, qui quod placebat animo, faciebat, sicque illos deterebat: supremum sanè supplicium, quo Deus castigat animam: quia sicut Deo præsentem nullum potest malum, sic illo absente nullum potest adesse bonum, ut die Lunæ diximus.

Similiter dicere possumus suam in hoc Christum demonstrasse potentiam, in eo quod Deo maximè proprium esse cognoscitur, qui cuncta coram suis disponit iuribus eo modo, ut ipse hæc attentissimo contentus animo, nec dum manus visæque non habeat, sed nec ipse permittat, ut vel minima cogitatio subeat animam tale quid audendi, vel impediendi, iuxta illud quod Dominus ait Iob, locutus de diabolo, eiusque ministris atque asseclis sub figura ceti, quod ipse spectatore & rem attentius ac studiosius considerante, laqueo captivum comprehendere, velut piscato homo piscem suspensum attrahit: *In oculis suis quasi homo capiet eum.* Hoc luce clarius nobis constat in historia Moyse, in qua res quadam accidit omnem superans admirationem. Mortuus in Ægypto patriarcha Ioseph de ægno, si quis bene meritis. Post aliquot annorum curriculum succedit in thronum novus Rex qui tot beneficiis ingratus, deleri voluit de terra memoriam Ioseph: in eum sine in Hebræo se proponit adversarium opponere populo, de familia Ioseph eiusque fratrum oriundo. Refert Ioseph, quod quod Regem adierit magus Ægyptius, prædicens, brevi puerum in lucem edendum ex Hebræis, qui si in perfectam adolesceret ætatem, Ægyptium bellum daret imperium. Hoc Regem percussit vehementer prælagium, quo circa generale convocat concilium: ut intelligat, quod tanto malo congruens daret remedium, & quomodo callida dissimulatione populum perderet Hebræum: *Venite sapienter apprehendamus eum &c. ne addatur inimicum nostrum, pugnantisque nobis egrediatur de terra.* Hinc illam capit adeo inhumanam conclusionem, qua obstericibus præcipit Ægyptijs, quotiescumque mulieres Hebræas conuenient parturientes, ipso puerone procedente ad auras, si masculum uiderent, continuo præfocarent, quod illis

erat per facile factu: cum verò nec hoc pro-
 uis succederet publico præcone cunctis præcipit,
 ut quoscumque recens natos Hebræorum pue-
 ros flumine demergerent, ad eius executio-
 nem omnem suam impendunt industriam, ad-
 habentque potentiam. Nascitur Moyses, quem
 domi per unum mense detinent oculi parentes.
 Cum verò diuinitus eum non possent abscondere,
 regis animositate veriti, statuit pia mater pue-
 rum in scella scirpea conclusum fluuio commit-
 tere: quo decursu aquarum, super vindas flu-
 uante, Regis filia Pharaonis Princeps ad oram
 fluminis obambulans, scissellam aduertens, il-
 lam præcipit ex aquis attolli, apertaque puerum
 intuentem Hebræum vagientem, quem nutriti
 filium. Accidit die quadam, ut puero collu-
 dens proprium pueruli capiti imponeret diade-
 ma; quod tenuissimè pueri manibus decerpens, in
 terram deiecit, pedibulque calcat designans:
 Admittantur omnes pueri facinus, magum
 Rex consuli prædictum; & de portento inter-
 rogar: cui ille, Demine mi Rex, puer, de
 quo prædixi tibi, quod Egyptium esset euer-
 sorus imperium, ille est, quem tor alis delicijs
 vnde per totam cepit hoc verbum Egyptum
 diuulgari: ita ut & ipse Moyses, omneque hoc
 intelligerent Israëlita: quo circa, teste D. Ste-
 phano; crederet ceperunt omnes induit, quod
 Moyses illos à Pharaonis esset seruientie libera-
 torus: *Existimabant autem intelligere fratres,*
quoniam Deus per manum ipsius daret salutem
illa. Quid expediet, ut agat Pharaon non se-
mel de illo casu præmonitus? Quam in illo po-
terat negotio perdere puerum, illum nihilomi-
nus coram se detinet in palatio, eiusque vltimo
rem procurat educationem: & sicque cuncta dis-
ponit Deus ut ipse nutriat illum qui suum erat
destructurus imperium, etiam præmonitus. Nec
non illi tribuit præceptores in omni scientia ver-
gatissimos, qui puerum his omnibus imbuerent,
ita ut abunde in omni studio litterarum esset
promotus: Instruitus in omni scientia Egyptio-
rum, insuper & vno & altero nutritissimo, vsque
dum quadragesimum ageret annum, ut ait Io-
sephus, & in arte bellica optimè instructus dux
ab illo exercitus sui coura Athiopes crearetur;
quid est hoc? quod, adeo serid præmonitus, à
puero illo regnum suum euertendum, nedum
illum alat, & coram se incolumem seruet ado-
lescentem, sed & ipse iuuenem militatibus præ-

ficiat episcopi imperatorem? Hoc scito, quoties-
 cumque Deus vult; coram oculis tuis aliquid
 habebis, nec illud videbis & si videris. cum sit
 illud quod tibi adferet ruinam, non tamen ag-
 nosces, quantumlibet hoc tibi dicatur, imple-
 turque illud quod per Isaiam dixit: *Clauder ocu-*
los vestros, & secuti e illud, quod Dominus ait:
Videntes non vident, & audientes non intelligunt.
 D. Hieronymus contra errores, Ioannis Hiero-
 sol. nouam huic veritati profert confirmatio-
 nem, eo ipso quò contendit probare, quòd Re-
 surrectio futura est in eadem carne, qua viuimus,
 eadem secundum substantialiam, mutata secundum
 qualitates; probans quòd Christi corpus idem
 fuerit, error respondet Origenis, & Ioannis E-
 piscopi Hierosolymitani, qui corpus esse dice-
 bant aërium: quia: *Ianus clausi intrant, &*
euanuit ab oculis Cleopha, &c. Ait autem D.
Hieron. Quod ab oculis repente euanuit veritas
Dei est, non umbra, & phantasma. Alioquin &
ante resurrectionem, cum eduxissent eum de Nicæ-
reth, ut præcipiarent de supercilio montu, non sine
per medios, id est classis est de manibus eorum.
Numquid iuxta Marcionem dicere possumus, quòd
ideo natus: eius in phantasmate fuerit, quoniam
contra naturam, qui tenebatur, elapsus est. Quod
magus licet, hoc Dominus non licet; Apollonius Tya-
narus scribitur, cum ante Domicianum staret in
consistorio, repente non comparuit, sicut magus
fecit, virtute diabolica. Si ergo possit illud in a-
lieno corpore diabolus, Dominus idem in pro-
prio non poterit? Erat inquit Apollonius Tya-
narus: Pythagoricus philosophus, & Rhodi vixit,
floruit sub Vespasiano. Plutarchus illum asserit
Ciceronis, Catartifoue concis ipulum: Cuius vi-
tam Philostatus scripsit in madaçis & fabulamentis
plenam, sicut enim magna ex parte f. esse produ-
tur, ut celebrem aliquem magnum philosophum ha-
berent Gentiles, quem Christo Salvatore mundi op-
ponerent, & vera miracula ad diuina, falsis dia-
boliceque magi huius signis exterrina eui, Roma
magno fuit in pretio, &c. Poterat euidem Re-
den pter nosse corpus suum reddere in istis, &
licet in castello Enimans, inquit D. Hier.) il-
lum à discipulis agnitum non fuisse, lo sit,
quod ait Evangelista: Omnia eorum tenebantur,
&c. Et postmodum: Aperi sunt oculi eorum.
Cognoscere enim, & non cognoscere oculorum fuit,
non eius quod videbatur. Valeme humor quidam
phreneticum occupas illi notitiam auctere præ-
sentium: Clari in est, ut nò hoc ipse Deus possit
melius efficere. Refert ibidem D. Hieron. in ul-
ta fabulosa, quæ Gentiles ut vetera credebant,

1fa. 62
 9. 3.
 Mat. 13
 14.
 D. Hier.
 Epi. 61-
 ad Pa-
 mach.
 Tert.
 10. 10
 D. Hier.
 IV.
 Qua-
 ratione
 Chri-
 stus in-
 tra ce-
 rit ia-
 nus
 clausis
 D. Hier.
 V.
 Apol-
 lonij
 vita
 plena
 fabula

de Carneade qui quaedam demonstrabat, ita vt
 distincta viderentur, & de lyuceo, ex quibus
 dilucide probat, non fuisse Christo impossibile,
 quo suam declararet potentiam, medium transi-
 ret per circumstantes Nazarenos, ipsis etiam
 spectantibus, & conuaculum ingredi: *Tante*
clausis, vt necesse non sit, dicere, Christum
 habuisse corpus plantasticum, vel aërium, sed
 cum verum esset corpus, in illo poterat ista
 mirabilia operari. Si namque Gentiles de homini-
 bus figmenta crediderint, quid hoc adeo multum,
 hac omnia esse credibilia, de Deo homine, cum
 sit ipsa veritas.

64 Caeleste pando mysterium, quod. considerate
 soleo, vt quibusdam respondeam, à quibus im-
 possibile illa iudicatur historia, quam totum no-
 strum Aragoniae regnum vt verissima celebrat
 maximeque gloriosam de miraculosa fundatione
 S. Sacelli, ac sanctuarij caelestis B. Virginis de
 columna Caesar-augustae. Tum certus est, D.
 Iacobi in Hispaniam aduentus, vt. quid seculis-
 sima traditione confirmatum: vbi namque haec
 interuenit in illi aliud sortitus requirendum argu-
 mentum, vt antiquus ille dixit Tertullianus:

TEXT. Traditio est, nihil amplius quarat. Hanc dum
 sua perlatrat Apostolus praedicatione, Caesar-
 augustam venit, cui vt nobilitati atque illustriori
 totius Hispaniae ciuitati, paulo ante Caesar Au-
 gusti suum imposuerat nomen: hic aliquos ad
 fidem adduxit discipulos, paucos autem in tota
 Hispania fidei subdidit Christianae, quorum nu-
 merum alij ad septem, alij ad nouem tantum-
 modo reuocant. Hoc mihi in ore frequenter,
 hanc in Hispanis impleri philosophi sententiam,
 quam ipsa confirmat experientia: *Blanda faci-*
le recipiunt, & facilius dimittunt, dura diffi-
cile recipiunt, & difficilius dimittunt. Blanda
 quaelibet de facili recipiunt figuras imprime-
 das, & eadem illas dimittunt facilitate, dura
 vero contrarie, non nisi difficulter quaelibet re-
 cipiant, sed nec nisi dimittunt eadem diffi-
 culter. Satis leuiter arena littera, seu quaelibet
 imprimatur figura, at quae leui ventorum flatu
 dissipatur, idem in aqua: rupi verò vt illa in-
 sculpat, hoc opus: hic labor: atiam insculpa-
 tam iam haec totis contendas neruis, non tra-
 des. Testatur D. Hieron. Hispanos esse du-
 ros, melancholicos, asperos, non excitatos,
 non faciles, vt aliae nationes. Vnde de nobilita-
 los Ezechiel propheta, patier & Ithias illos vo-
 cat gentem terribilem, durae ceruicis, vt alias
 diximus, nec diffiteri possumus: & nationes
 alias, nobis esse excitatores, voluptatum, de-

liciarumque magis amatores, affabiliores, be-
 nigniores, & quantum exterius patet citi-
 ores; sicque facilius doctri. an. Euangelij fide-
 que receperunt: quàm primum enim ad illas appo-
 lerunt Apostoli, milleni & milleni sua dabant
 nomina Redemptori: Porro eandem quoque
 citius fidem deseruerunt. Et quantum ex his-
 torijs colligimus: vnus integram conuertit provin-
 ciam Apostolus, & alius aliam, D. Bartholo-
 maeus minorem Armeniam, D. Marthaeus A-
 thio-piam, D. Simon Mesopotamiam, D. Iudas
 Thadaeus Aegyptum, D. Ioanes Ephesum, D.
 Paulus alias prope innumeras. D. autem Iacobus
 adiens Hispanos paucos, admodum Christo con-
 ciliauit. Aliae verumtamen Provinciae, quae in
 lo negotio fidei colla subdidit, eo & fidei in-
 gum excusserunt, vt vix aliqua superstiti-
 vel parua memoria. Hoc autem Hispanus dignum
 laude tribuitur, hanc et coronam appendimus,
 quod si non nisi arduo labore praedicatum
 susceperunt Euangelium, at verò à iam seculis
 suscepto, nunquam desinuerunt, nunquam
 fides illis Catholica puraque defecit, vt illam
 nec omnis in vnum constata potestas inferni, nec
 inmanissimi tyranni, nec in perij Romani delib-
 na ferias, totiusque mundi poterit superare,
 perfidia. Illam tanto fundant iudore D. Iaco-
 bus, vt ad finem legationis suae in Hispaniam
 nouem solummodo sit Christo lucratus: qua de
 causa, cum moerore contabesceret, ac iocibus
 ad ripam fluminis Hebræ cum illis se detere-
 turus, vt tum temporis mos inoleuerat, sic
 alio tangimus loco, ob tam exiguum de praedi-
 catione: sua prouentum, doleret animo petra-
 sus, Ecce illi repente caelorum regina apparet,
 licet adhuc vita circumdata mortali, Angelico
 perducta per aëra ministerio, eorumque locu-
 tate comitata, columna insidens ex lapide lapi-
 pide, moerentemque blandijs solatur, ne tristis
 animum abijciat, pependeret autem, quod
 septenmeto, licet grana terrea mandata pauca
 sint, messis tamen ex his colligatur ditissima,
 sique sibi, ne dubitet, asserit euenturum, ni-
 mirum, quod ex illis paucis discipulis, prin-
 cipium duceret per totam Hispaniam fidei mel-
 lis nulli comparanda. Ad huius autem promissi
 certitudinem iubet illa eo in loco sibi in horosem
 extrui sacellum, quod omnium, quae mundus in-
 uit, primum esse pethiberet, illo columam in-
 cludens, fortitudinis, ac perenne memoriale sta-
 bilitatis.

Ex hac visione dedit D. Iacobus huius San-
 ctuarij edificationi principium, vt ab illo tem-
 pore

potestatem statibus atque inconcussa, manserit in
 Christum fides Catholica, cultusque p[ro]ph[et]ia
 Maris Mariæ, ut postmodum nunquam ab illa
 defecerit; illi nunquam Sacerdotes abessent, sa-
 cra fœderi, nunquam illi fideles, qui quod
 hominis est Christiani, toto studio complecti-
 rentur; ita ut illam diabolica nunquam euer-
 tere poterit potentia, licet in hoc unanimes
 conspiraverint, & hinc omnes diaboli, & illuc
 imperij Romani tyranni faculsi. Cum enim
 illa belluina portentosa feritatis Diocletianus, &
 Maximianus toto fidei, Christianique nomen
 mundo exturbare toto laborarent pectore, sci-
 rent autem fidem nulli frequenterem, purio-
 remque, quam in Hispania conservari, deli-
 narunt illo effecta: scilicet vitam Hispaniæ præ-
 fidem Dacianum. Quam primùm hoc ille venit,
 quis numerum recenseat martyrum, quos gla-
 dio cæcitate celo transmissi inuictissimos? Ut
 autem intellexit, & ar-augustam multitudine fre-
 quentari Christianorum, si e constanterem,
 eo velocius accitit, sedemque figit, ubi
 tantam invenit Christianorum multitudinem,
 eosque in fide adeo pertinaces, quorum tantam
 martyrio affectit frequentiam, ut cum numerum
 excedant, illos Ecclesia vocet innumerabiles;
 sed nec tanta potuit fidei eruire barbaries, quæ
 salua semper illo in Sacello viguit & illibata.
 Sed nec postmodum irruentibus Mauris, tota
 que petita Hispania, captique ar-augusta,
 hoc unquam poterunt denudari Sanctuarium,
 diuersis licet vicibus, a terro conatu, eius illi at-
 tentari euerfionem.
 Reverti autem modernis Auctor, quod virgo
 purissima locum illum ab execrabili illa hominum
 force descendit, omnes ad vnum occidens, qui
 hanc sacello suo calumniam inferre nitentur:
 accedentes enim repente mortui in terram cor-
 ruebant: longè efficacius operante diuina illa
 arca, quam olim legis illa huius figura, cum
 eos irruerent appropinquantes interficiens. Qui-

dam huius se veritati opponit historix, di-
 gens, prædicta licet credat quæ de Mauris
 euulgantur, attamen non est ut fieri possit,
 intactum tempore Daciani, Sanctuarium po-
 tuisse conservari, quia venit intentione Ca-
 sar-augustam, ut totum egeret Christianissimum,
 & ibidem tandem eo animo refererat. Nam
 aut huius Sanctuarij aliqualem habuit noti-
 tiam, aut non. Dicere verò, quod nullam
 habuerit, cum tam in omnium oculis ac ma-
 nifestè constet non videretur, ut illud abscen-
 dere velle, possibilitati contradiceret, nec ar-
 ce conclusi posset, contradictionem inuoluit.
 At fateri, quod eius habuerit notitiam, in-
 tumque reliquerit, ob rationem prædictam,
 maiorem inuoluit rationem impossibilitatis, at-
 que incredibilitatis. Multa hinc dari possent
 responsiones argumento, illasque diuersas pro-
 ducunt Auctores, huius Sanctuarij defensores:
 His viam superaddo, desumptam ex doctrina
 quam prius vi fundamentum statuius: scilicet,
 dum Deus aliquid decreuit illatum con-
 seruare, sic cuncta disponit, ut illud præ ocu-
 lis habentes eius aduersarij, cuius machinan-
 tur euerfionem, illam minus possint impedire,
 aut euertere, sicut in illo constat apertius, quod
 de Moysè prælosumus nec non in huiusmodi Sal-
 uatoris actu: cum enim in eum forent inimici,
 diabolica cuncti malitia comoti, quo manus illi
 violentas iniiciant de monte præcipituri, in-
 ter illos medius, velut ambulans pertransibat, qui
 cæteris erat animosiores. Hoc enim est *Per me-
 dium illorum ibat*: ut nec vims, quidem tentaret
 vel brachium extendere quo caput illum
 comprehendere. Hoc autem nunc agit sue de-
 fensor auctoritas; quod tempore Daciani mater-
 ni honoris faciebat propriè gnatur. Charissimi, Deo
 que Deus sunt, redamur, ex parte etenim sua
 nobis non deerit effectus; sua nobis liberalis tri-
 buet beneficia, gratias, dona, quibus gloriam
 mereamur æternam. Amen.

VII.
 Enidæ
 Sacell
 mura-
 culo-
 fa cõ-
 fecta-
 ta.

Z z z . . . S V M M A

HOMILIA XXI.

DE PROPHETIS IN PATRIA.

Tertio die Lunæ Quadragesimæ.

Utiq; dicetis mihi hanc similitudinem: medice cura te ipsum. Luc. 42

65

(a) Xalon
Xalon Rio
traydor
que nacet
in Casti-
lia, y rie-
gas a A-
ragon.

Commentator vite Christi D. Luc. nobis hodie enarrat exonerationem ac plenariam satisfactionem, qua Christus querelis satisfecit sibi à compatriotis ac conciuibus obiectis scilicet Nazarenis, ex eorum opinione optimè fundatis, nimirum, eum esse Nazareth eius patriæ solū, vbi conceptus, vbi fuerat enutritus, illam tamen desereret aliò migraret, impertiret beneficia peregrinis, miracula patrarat alicuius in regionibus oblitenda, nominatim Capharnaïni fallor hoc illi obiciunt, quod credimus alicui Xaloni stultio exprobrare? (a) O Xalon ingratus flumi, scaturis in Castilia, & rigas Aragoniã. Vt autè illis plenariè Christus satisfaciat, citat illos in iudicium & verissimã nec non clarissimã ciuibus suis proponit rationem: ex parte sua nihil subesse cur ipse ex se patriæ ciuibusque suis parcus deesset. Sed quod ipsi in illum peccarent, qui cum primò honore, illum deberent excipere, illi e contra essent, qui nedum propriū ciuem non honorarent sed insuper & expansis velis inhonorarent, iamque apud eos mos increbuit, honori derogare, & vilipendere prophetas sibi connaturales quos alienigenæ verebantur standisque proferebantur qua de causa propheta pluribus colebantur beneficiis peregrinos, quàm municipes. Ducorū probat exemplo Prophetarum quos fama sanctitatis reddiderat notissimos, Elias, ac Elisei, qui ambo à propriis reiecti conciuibus, ab alienigenis fuerunt mirum in modū decerati, quapropter illis beneficia conferbantur quæ ciuibus subtrahebant. Cum enim multæ essent viduæ in regione patriæque Elias, ad nullam eorum missus est Elias beneficia largiturus, nisi ad procul distitam in Sarepta Sido-

niorum. Pariter, cum in Israel prope innumeri lepra macularentur vbi morabatur Eliseus, eorū mundabit neminem sed non nisi vnum aliquem qui de Syria terra longinqua festinus accurrebat. His Nazarenis conuincuntur, at non cōuertuntur, non corriguntur, non resipiscunt, quinimo diabolico spiritu commoti, ac Erinide infernali furibundi, in Christum vnanimis insurgunt, & populari seditione comprehensum, ad montis ducunt supercilium, super quem ciuitas eorum erat edificata in imã preciprandum. At non illis permittit Christus, suum implerent plusquam diabolicum facinus: vt enim ad locū venit præcipitiū, tumultuantium vires euerit, vt illum nec precipitare deorsum, nec detinere poterint retineri reculantem, quinimo transiens per medium illorum, discedebat, illos illi relinquens, eorum erant. Diuina placeat bonitati ne nobis nos relinquat at sua nos diuina foueat gratia, illam igitur eorum Principis intercessionem postulemus, eandem salutautes. *Anc. Maria.*

S. I. Sequuntur saepe numero homines hoc dictum. (a) latro & tu peior: cum enim possit Deus conqueri, ipsi de Deo conqueruntur.

Expendit D. Hier. rara quædam Domini verba apud Isaiã, quibus eleganter & neruose declarat ingrati tudinem, & extremam impudentiam, quã Deum populus irritabat. Primum amplissimum enumerat beneficiorum catalogū, quibus fuerat illum complexus, de seruitute liberans Ægyptiacam, terrã promissionis sumans possessorem, terrã inquam fertilis adco, vt de ea dieatur, quod lacte & melle manet, in ea plantans, vt vineam sibi charissimam, quidquid necessarium,